BÉCSI NAPLÓ

XL. ÉVFOLYAM 6. SZÁM
2019. NOVEMBER–DECEMBER
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,50 Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

Az Európai Unió és a V4-ek

Európa jövője mi vagyunk, jelentette ki Orbán Viktor magyar miniszterelnök november 17-én Prágában a bársonyos forradalom 30. évfordulójáról megemlékező ünnepségen elmondott beszédében. Magyarázatként idéznünk kell a teljes mondatot: *„Kellő szerénységgel, de 30 év teljesítményének önbizalmával és az európai helyzet ismeretében mondhatni, hogy 30 éve még azt gondoltuk, Közép-Európa jövője Európa, de ma már látni, hogy mi vagyunk Európa jövője, és készen is állunk erre a küldetésre.”* Tehát Közép-Európára, közelebbről a Visegrádi Négyek (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia) országaira célozhatott Orbán Viktor. Ebbe a megfogalmazásba természetesen bele lehet érteni azokat a V4-kel szomszédos országokat is, amelyek ha nem is mindenben, de több lényeges kérdésben, időnként vagy állandó jelleggel kapcsolódnak a V4-ek által vallott értékekhez. Sok minden jónak, de sajnos rossznak is, kellett ahhoz történnie az elmúlt szűk három évtizedben, ezen országok és az általuk megkötött visegrádi szerződés körül. Eleinte a három, majd 1993-tól négy ország szerződése inkább csak szimbolikus jelleggel bírt. Később, az Európai Unióba való felvétel (2004) előtti tárgyalások, majd a további évek brüsszeli érdekérvényesítési küzdelmeiben a csoport fokozatosan, egyre jelentősebb gyakorlati értelmet nyert.

A V4 országok politikusai felismerték, hogy az európai közösségi szervezetekben együttműködve sokkal eredményesebben tudnak fellépni, mint egyedül. Rájöttek, hogy nemcsak a sorsuk közös, hanem a céljaik is azonosak. Ezek a népek és országaik a 20. század második felében, átéltek egy olyan léleknyomorító kommunista diktatúrát, amely a lakosság tömegeinek anyagi elszegényesedésével is együtt járt. Számukra ezért, természetes módon, a nyugati demokrácia és az ott kialakult jóléti életforma vált vonzóvá és elérendő céllá. A nyolcvanas évek végén, amikor végre kiszabadultak a szovjet blokk szorításából, minden vágyuk az volt, hogy minél előbb felzárkózhassanak a nyugati világ sokkal élhetőbb viszonyaihoz. Ezért nemzeti szuverenitásuk megtartása mellett az Európai Unióhoz való csatlakozásban látták céljaik elérésének legkézenfekvőbb módját. Az EU készségesen segítette is a csatlakozni kívánó országokat. Anyagi segítséget nyújtott a felzárkóztatáshoz (kohéziós pénzek), lehetővé tette a személyek (munkaerő) szabad mozgását az Unió területén. Liberalizálta a kereskedelmi kapcsolatokat és a tőkemozgási viszonyokat. A V4-ek országai, mint a legerősebb potenciállal rendelkező államok, a volt szovjet blokk országai közül (leszámítva a volt NDK-t), ha kisebb-nagyobb nehézségekkel is, de megkezdték a gazdasági felzárkózást Európa nyugati feléhez.

Az Európai Unióhoz való csatlakozást a V4-ek országai ugyan még a jövőbe vetett bizalommal és mérsékelt eufóriával élték meg, azonban már érzékelhető volt az emberek között némi csalódás is. Egyrészt a gazdaság átstruktúrálódása következtében bekövetkezett jelentős munkanélküliségi ráta miatt, – általában 10 százalék fölötti, de az országok egyes régióiban 20–30 százalékot is elérte, – valamint annak fokozatos felismerése miatt, hogy az EU korántsem önzetlenül nyújtja az anyagi segítséget, amelynek ugyanis jelentős része a beáramló nyugati tőke (multik) profitjának képezéséhez járul hozzá, amelyet az egyes országokból kivisznek. Ezért a gazdasági és életszínvonalbeli felzárkózás a Nyugathoz az elvártnál lassabban történt.

A lakosság tömegeinek életszínvonalát negatívan érintő gazdasági viszonyok mellett, az emberek azt is gyakran észlelték, hogy a nyugati politikusok és a médiák, ha nem is mindig nyíltan, de lekezelően bántak a csatlakozott szegényebb országokkal. Azt adták tudtukra, hogy majd mi megmondjuk, mit és hogyan csináljatok, Ti még nem érthetitek a demokrácia működését. Ezen magatartás gyakran oda vezetett, hogy az egyes közép-európai országok fejlődési sajátosságait félremagyarázva antidemokratikusnak bélyegezték. Például, amikor azok igyekeztek lebontani az egykori pártdiktatúra által kialakított struktúrák maradványait az alkotmányos rendben, közigazgatásban, jogszolgáltatásban, kultúrában, médiák világában és az élet más területein. Az objektivitás kedvéért azonban azt is el kell mondani, hogy akadtak vadhajtások is, amelyeket jogosan tettek szóvá. A nyugatról jövő kritikák egyre inkább azt erősítették meg, hogy Nyugaton egyáltalán nincsenek tisztában, vagyis egyszerűen nem értik, a közép-európai országok viszonyát a demokráciához, ragaszkodásukat országaik függetlenségének megőrzéséhez, és a nemzeti szuverenitáshoz.

A nyugatiak számára a diktatúra csak náci lehet. Nem ismerik az éppen olyan kegyetlen, lélekölő, kommunista diktatúra természetrajzát, amely Közép-Európában negyven év alatt, legalább három generáció életét tette tönkre. Többek között ez az egyik közös, ugyan negatív élmény, de amely a V4-ek országait, kohéziós erőként, a köztük lévő különbözőségek ellenére, összetartja. Mára a Visegrádi Csoport az EU-n belül olyan érdekérvényesítő, politikai tényezővé vált, amellyel számolni kell. Ennek alátámasztására említjük meg, hogy a V4-ek komoly közreműködésével, Macron elnökkel összefogva, sikerült Európát megmenteni a globalista, neoliberális pénzhatalom halálos ölelésétől, amikor Frans Timmermanst akarták megválasztani az Európai Bizottság főbiztosi posztjára.

Betlehemi királyok (1504)

A V4-ek erős csoporttá szerveződésével nyugaton is tisztában vannak, de be nem ismerik. Továbbra is azon mesterkednek, hogyan szüntessék meg a csoport összetartását. Az elmúlt években erre több kísérletet tettek. Próbálták Szlovákiát leválasztani a többiekről. Bevetették a Lisszaboni Szerződés 7-es cikkelyét Magyarország és Lengyelország ellen. Magyarországot megpróbálják eltávolítani az Európai Néppártból és ismétlődően hamis vádakkal a jogállamiság be nem tartásával vádolják. Megpróbálták a cseh miniszterelnököt, Babist, leváltani. A szlovák miniszterelnököt ugyan sikerült posztjáról eltávolíttatni, de utódja kitart a csoport mellett. Orbán Viktor, aki a V4 összefogás megkérdőjelezhetetlen motorja, állandó kereszttűzben áll a nyugati médiák részéről. Tény, hogy Orbán Viktor az európai politikában viszonyulási tényezővé vált. Olyan politikus, akinek sikeres kormányzása mellett van európai víziója is. Amit elmondott Prágában, az megalapozott vélekedés Nyugat-Európa helyzetéről. Az értékrendi krízisben vergődő nyugat-európai országok tartalékai lassan elfogynak. Kérdés, hogy Európa az agresszív pénzvilághatalommal szemben vissza tudja-e szerezni erejét és eredeti identitását, amely őt a háború után oly sikeressé tette?

Kutatási eredményekre támaszkodva, és a történelmi tapasztalatokból is tudhatjuk, „ … *hogy kizárólag a független, szuverén, keresztény nemzetállamok azok, amelyek egymástól való birodalmi függés nélkül, de egymást támogatva és segítve, egyenrangú partnerként képesek Európát megőrizni olyannak, ami nem kevesebbhez, mint világunk megmaradásához szükséges.”* Ezzel az elvvel szemben áll a hanyatló Nyugat, amely lassan elveszíti identitását, lakossága vészesen csökken és tehetetlenül nézi, vagy támogatja (!), miként vált át a lakossága teljesen más kultúrájú népekre. Oswald Spengler a *Nyugat alkonya* c. munkájában, és későbbi műveiben, a migráció kivételével, pontosan megjósolta a jövőt. Száz éve azt írta, hogy egy olyan folyamat indult el, amelynek során a piac, a pénz, a gazdasági érdek kerül az állam és a politika fölé, s ez tönkreteszi a nemzetállamokat. Ezen fenyegető, megvalósulni látszó jóslattal szembeni védekezésként mondta Prágában Orbán Viktor: *„Közép-európai demokraták vagyunk, ezért védelmünkbe kell vennünk a nemzetállami szuverenitást, mert ha lemondunk róla, azzal a demokráciának is vége lesz.”*

VARGA SÁNDOR

Ocsúdás október 14-én

A közép-európai rendszerváltások időszakának egyik örökzöld feladványa volt, hogy a kommunista diktatúrában élő országoknak mennyi időre van szükségük a demokratikus intézményrendszer kiépítéséhez és akkoriban a létező világok legjobbikaként számon tartott nyugati politikai (és persze társadalmi, gazdasági) rend maradéktalan átvételéhez. Pedig, ha az a nemzedék látta volna, milyen gyorsasággal és egyszerűséggel lehet egy diktatúrából demokrácia, valószínűleg elszégyellte volna magát saját kishitűsége és gyenge teljesítménye okán.

A magyarországi önkormányzati választás másnapjára a politikai ellenzék reakcióiból ugyanis világossá vált: az országban – legalábbis a fővárosban – szabad választásokat tartottak, a győztesek legitimitása megkérdőjelezhetetlen. (Ellentétben nyilván a tavaly áprilisi választások alapján kialakult országgyűléssel, amelynek működését egyre primitívebb és destruktívabb eszközökkel próbálják ellehetetleníteni eddig csak saját gátlástalanságukkal kitűnt ellenzéki képviselők.) Hogy a fővárosi értelmiség szűk, de igen szélsőséges csoportjának szemében egyes települések minőségét mennyire az általuk leadott szavazatok iránya határozza meg, azt jól példázza két ex-SZDSZ-es „megmondóember” (Vágvölgyi B. András és Ónody Tamás) közösségi térben megjelenített beszélgetése, amely a „Böglyöstehénszarpuszták” voksainak értékét minősítette le – természetesen a főváros és az ellenzéki polgármestert választó nagyvárosok szavazófülkébe tóduló népével szemben. Amellett semmiképpen sem mehetünk el szó nélkül, hogy Karácsony Gergely egy olyan ország fővárosában tudott győzni, amelyről ország-világ előtt eddig azt híresztelték, hogy arrafelé nincs szólásszabadság vagy szabad választás. Győzelméhez gratulált a választást elvesztő főpolgármester, aki ezzel nyilván saját balkániságáról tett tanúbizonyságot – hiszen a gratuláció gesztusát az eddig vesztes „européerek” sosem gyakorolták.

A 2019-es önkormányzati választás jó néhány, a magyar közbeszédben uralkodó toposszal leszámolt. Megdőlt a kormánypártok sebezhetetlenségének mítosza – és bebizonyosodott, hogy határozott, jól eltalált és a nagyközönség számára érthető kampány hiányában még a mindennapokban kiválóan teljesítő és jól ismert polgármesterek is megbukhatnak. (Ez utóbbi persze nem újdonság, hiszen a politikában ősrégi igazság, hogy az eredmény sosem jön magától, az elkényelmesedett szereplők nem aratnak automatikusan sikereket. A teljesítményre fütyülő ijesztő közönyösség nyilván nem örömteli érzés – de minden politikai szereplőnek ezt figyelembe véve kell tennie a dolgát a jövőben.)

Folytatás a 3. oldalon

Kormányalakítás előtt Ausztria

Színjátékok nincsenek a politikában. Az ausztriai helyzet láttán mégis lehetne azt állítani, hogy türkiz és zöld nehezen viselhető együtt, de a fekete még rosszabb zölddel. Hétköznapi nyelvre lefordítva: az új szövetségi kormány keresése tárgyalóasztalhoz kényszerítette a szeptember 29-i választások két győztesét, a Sebastian Kurz által türkizre festett Néppártot (ÖVP) és a Zöldeket (Grüne).

Ugyanez valószínűleg nem jön össze Stájerországban. Ott a Néppárt november utolsó vasárnapján nagy győzelmet aratott és a Zöldek először ugrottak a szavazatok tíz százaléka fölé – hasonlóan, mint a Nemzeti Tanács (Nationalrat) választásánál. De Grazban valószínűleg mégsem lesz bécsi minta szerinti koalíció. Hermann Schützenhöfer tartományi kormányfő, aki az eredeti fekete színezettel vezeti a stájerországi Néppártot, először a Szociáldemokrata Párttal (SPÖ) akar tárgyalni, melyet 15 év után éppen leelőzött. Schützenhöfer egy rádió-interjúban majdnem filozófiai magyarázatot adott arra, hogy miért szeretné folytatni a két legnagyobb párt koalícióját (ami színekben kifejezve fekete-vörös, mint a rulett): „A választói akarat az észlelés következménye, nem csak a valóságé.” Hogy mire gondolt? A Nemzeti Tanácsra. Szerinte a parlamenti osztrák választások előtt „a választói akarat soha, de soha, nem eredményezett volna türkiz-zöld többséget.” Most, hogy Bécsben koalíciós tárgyalásokba kezdtek, „hirtelen a többség türkiz-zöld mellett foglal állást”.

Pillanatnyilag nagy merészség kell ahhoz, hogy többségről beszél, mert az első tárgyalások inkább nehézségeket mutattak fel, mint közeledést. De Sebastian Kurz és Werner Kogler zöldpárti főnök nagy komolysággal vetették bele magukat és az összesen száz főből álló delegációikat a témák feldolgozásába. Sikerült 6 tematikai „főcsoport” összeállítása 34 „szakcsoporttal”: 1. állam, társadalom & átláthatóság (7 szakcsoport), 2. gazdaság & pénzügyek (4), 3. klímavédelem, környezet, infrastruktúra & mezőgazdaság (6), 4. Európa, integráció, migráció, biztonság (6), 5. szociális biztonság, új igazságosság & szegénység elleni harc (8), 6. oktatás, tudomány, kutatás & digitalizáció (3).

És hivatalosan több nem is tudható a tárgyalásokról.

Két kérdésben már látható, hogy a partnerek főzte nem lesz könnyen emészthető. Az úgynevezett „kaszinóügyben” Kurz minden néppárti részesedést élesen visszautasított. Kogler meg vigyázva kijelentette: nem lát okot a koalíciós tárgyalások leállítására. A tárgyalási témák között van az átláthatóság, ezért „jókedvű vagyok” – mondta.

Folytatás a 4. oldalon

Határok nélkül

Mennyi a két és fél millió?

A IX. Diaszpóra Tanács tanulságai

2019. november 14-én kilencedik alkalommal rendezték meg a Diaszpóra Tanács évi ülését Budapesten a Várkert Bazárban. Bejáratott rutinnal zajlott, és ez a kezdetektől megtett útra emlékeztetett. Az 1990 tavaszi választások után sok mindenbe belekezdett az akkori kormány, így tudomásul vette a nyugati magyar emigrációt, aminek egyes tagjai személyes pályájuk ívelését vélték felfedezni az új helyzetben. Mielőtt ebből lett volna valami, a legtöbben a Magyarok Világszövetsége körül kezdtek tömörülni. Tájékozatlanság, felkészületlenség jellemezte a sorjában kibontakozó kezdeményezéseket, amik aztán kormányszinten öltöttek hivatalos alakot. Egyik jellegzetes tulajdonságnak bizonyult, hogy minden kormány újra kezdte a nyugati magyarokra alkalmazott programját, ami többnyire arra volt jó, hogy jobbára kiiktatta az előző elképzeléseket.

A tapogatózások közepette meg kellett találniuk egymást a magyarországi kormányszerveknek és a nyugati magyaroknak. Hamarosan kiderült, hogy amolyan udvarlásféle közeledés volt ez, amikor – kevés tartalommal – adták a szépet a felek. Hiába, még a legegyszerűbb szakmát is ki kell tanulni, és ehhez idő és hozzáértés kell. A türelem mellett legfontosabb a távlatokban való gondolkodás, tervezés. Azokban az időkben nyilvánvaló volt, hogy a pártok és kormányok elsősorban túlélésükre fektették a hangsúlyt, szinte a következő választásokra készültek négy-négy éven át. Sok minden ment mellé, ami csalódást váltott ki minden oldalon.

Nem szabad azonban elfeledkezni arról, hogy hosszútávú célok megvalósítása stabilitáshoz és folyamatossághoz kötődik, nem is említve azt, milyen szintet ért el a határon túli magyar közösségekkel szembeni érdeklődés. Biztosan vannak számosan olyanok, akik ezzel nem értenek egyet, mégis leírható, hogy 2010-ben fordulat következett be, aminek a leginkább fémjelzett kezdeményezése a nyugati magyarokra vonatkoztatva a Diaszpóra Tanács létrehozása volt. Erre a vállalkozásra az is kedvezően hatott, hogy többé-kevésbé ugyanazon személyekhez kötődik a törődés és támogatás politikája. Mára kiforrott tervek és gyakorlott ügykezelés jellemzi a magyar kormány ezirányú politikáját, ami anyagi, szellemi-kulturális és szervezési téren egyaránt a hitelesség és megbízhatóság jeleit mutatja. Ezek tételes felsorolása nélkül is tudható, mi mindent fordít a magyar kormány a nyugati szórványok fennmaradására.

Pedig nem árt elgondolkodni azon, megéri-e ez az odafigyelő befektetés, amit Budapest egyre következetesebben kézben tart és irányít? Kimondottan hízelgő Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, a Magyar Diaszpóra Tanács elnökének köszönetnyilvánítása „a diaszpóra heroikus kiállásáért Magyarország mellett". Potápi Árpád János, nemzetpolitikáért felelős államtitkár, a Diaszpóra Tanács titkára ismételten stratégiai partnerséget emleget, ugyancsak a magyar diaszpóra felé. Szilágyi Péter helyettes államtitkár behatóan ismeri és ismerteti, mi minden történik a fennmaradás érdekében, különösen a magyar nyelvű oktatás terén. Stratégiai kérdés a Körösi Csoma Sándor (KCSP) program, amelynek keretében 150 magyarországi fiatal teljesít szolgálatot a magyar közösségeknél.

Az idei tanácskozáson feltűnt, hogy Orbán Viktor miniszterelnök eddigi szokásos helyzetértékelése élére állította a magyar diaszpóra feltérképezését. Ez két szempontból is új vonás, hiszen ez a tárgykör eddig Semjén Zsolt és Potápi Árpád beszámolójához kapcsolódott, most azonban a miniszterelnök vette át ezt a feladatot, aminek biztosan megvan a maga jelentősége. Orbán Viktor számokkal támasztotta alá beszámolóját, 2,5 millióban jelölve meg a Nyugaton élő magyarokat. Az összlétszám felbontásába is bocsátkozott: az Amerikai Egyesült Államokban 1,4 milliónyi magyar identitású személy él (2015), Kanadában 2011-ben 316.760 személy vallotta magát magyarnak; Dél-Amerikában 125.000-re becsülhető a létszám, míg Izraelre vonatkoztatva közel 200.000 főt említett. Emellett a meglepően magas létszám mellett Ausztráliában csupán 69.000 (2011) magyar él. Nyugat-Európában 178.000 fővel a legmagasabb a létszám Németországban, utána következik Nagy-Britannia 80.000 magyarral. Hollandiában 22.000, Svédországban 17.000 magyar él. Helyesbítésre szorulnak az Ausztriában élő magyarok adatai, akiknek száma a megadott 60.000 helyett jóval 100.000 fölé tehető.

A Zárónyilatkozat megfogalmazói és aláírói vallják, »hogy a külhoni magyarság érték, elválaszthatatlan része az egységes magyar nemzetnek. Az egységben megfogalmazott stratégiai irányok mentén a magyar közösségek erejére támaszkodva azon dolgozunk, hogy a vesztes 20. század után a 21. század a magyar nemzet gyarapodásának és megerősödésének évszázada legyen.« Súlyosak, különösen az értékre és a közösségek erejére utaló szavak. Kétségtelen, a Magyarországgal határos államokban élő magyar kisebbségek mellett a magyar kormány a diaszpóra létét és életképességét fokozott figyelemmel kíséri. Az említett programokon túlmenően nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a jelentős összegű befektetéseket, amik a Bethlen Alapítvány Zrt.-n keresztül jelentős mértékben hozzájárulnak az egyes közösségek működésének biztosításához. Biztosan komolyan kell venni Potápi Árpád azon megállapítását, hogy a magyar állam anyagi támogatása nélkül nem tudnának megállni a lábukon a diaszpóra közösségei. Ez gyakorlatilag abban is megnyilvánul, hogy a cselekvő magyarországi oldallal szemben alig lehet szemet hunyni a ráhagyatkozás, elkényelmesedés különböző jelei előtt nyugaton. Hogy mennyire állta meg a helyét a múltban a magyar emigráció, ez beható kutatásokra vár. Hogy mekkora súlyt és értéket jelent 2,5 millió magyar, leginkább azon mérhető, mennyire képes önállóan tervezni és cselekedni. Ezen a téren el nem hanyagolható feladat, ha nem kötelesség a létminimumhoz szükséges anyagi javak előteremtése saját erőből, s mindennapi szinten a felmerülő feladatok ellátása is közvetlenül a közösségek tagjaira hárul. A mostani befektetések fontosak, sőt, szükségesek, de csak azzal a célzattal, hogy az átmeneti segítség nagyban hozzájárul az egyes közösségek életképességének és önállóságának biztosításához.

Deák Ernő

Napló postája

Kedves Olvasóink szerte a világon!

Az 1980. márciusában indult Bécsi Napló négy évtizede látja el vállalt feladatát, a magyar nyelv és kultúra európai szellemiségű szolgálatát. Ez a vállalás fókuszt, prizmát és iránytűt jelent, röviden földrajzi határokon és generációkon átívelő sokszínűséget.

Ezt a célt követjük és akarjuk továbbadni.

Négy évtized alapvető változásokat hozott, nem egy esetben nem könnyű nyomon követésük és józan, higgadt megítélésük. Mindazonáltal a változások azzal is jártak, hogy a Bécsi Napló jobbára Nyugat-Európa egyetlen magyar nyelvű lapja, aminek fenntartása jelentős anyagi terheket is ró ránk.

Mégis, abból a megfontolásból kiindulva, hogy lapunk fontos, sőt, nélkülözhetetlen szellemi-kulturális fórum, bátorkodunk emlékeztetni arra, hogy szerkesztőségünk számára a Bécsi Napló nem öncélú vállalkozás, hanem Önökért, olvasóinkért jelenik meg. Mi sem természetesebb tehát, mint felhívni a figyelmet arra, hogy csakis olvasóink érdeklődése és előfizetése teszi lehetővé a lap zavartalan megjelenését. Ellenkező esetben fennáll a veszély, hogy meg kell fontolnunk a Bécsi Napló további megjelentetését.

Bízva segítségkérő szavunk meghallgatásában, kérjük, megrendelésével, támogatásával, új előfizetők toborzásával tegye lehetővé, hogy megoldódjanak anyagi természetű gondjaink. Mi pedig azon leszünk, hogy a lap külső megjelenése és belső tartalma megfeleljen olvasóink elvárásainak.

Anyagi helyzetünkre való tekintettel a jövő évtől nem áll módunkban a lap ingyenes folyósítása. Előfizetési lehetőségek a 12. oldalon az impresszumban.

Megköszönve eddigi érdeklődésüket és támogatásukat, és bízva hathatós segítégükben Mindnyájuknak meghitt, családias melegségű karácsonyi ünnepeket és szeretetteljes új esztendőt kíván:

a Szerkesztőség

A Százak Tanácsa közleménye

A magyar sport védelmében emeljük fel szavunkat, amikor a csapatsportokban több hazai edzőt és játékost szeretnénk a pályán látni. Nemcsak régen voltak kiváló magyar edzők és játékosok, ma is látunk példát arra, hogy magyar edző vezetésével lett a világ legjobbja egyik csapatunk. Hétről-hétre látjuk a pályákon, a sportközvetítésekből százezrek látják, hallják, hogy az élvonalbeli csapatainkban játszó amerikai, brazil, afrikai, ukrán, szerb, skandináv, német sportolók többsége semmivel sem jobb, mint magyar sporttársaik, akik a kispadra, jobb esetben külföldre kerülnek, vagy éppen szakítanak szeretett sportágukkal, mielőtt kibontakozhatott volna tehetségük.

A szakszövetségeknek és a sportért felelős államtitkárságnak radikális döntést kellene hozni a hazai tehetségek védelmében.

A Százak Tanácsa – nem pusztán élsportoló, de művész, tanár, orvos , tudós, egyházi főméltóságokat viselő tagjaink is – mindig kiálltunk a fiatalok iskolai testnevelése, az egészséges életmódra nevelés, a sportoló nemzet megteremtése érdekében, helyeseljük a sportpályák, korszerű stadionok létesítését, a közösségteremtő, a nézőket valóban élményekben részesítő, a családok számára is kulturált szórakozást biztosító hazai és világversenyek rendezését.

Aggasztónak tartjuk azonban, hogy az új létesítményekben a szabadidő sport ritkában talál otthont, hogy sportegyesületeink játékos vásárokat rendeznek, hogy megfeleljenek az angol–német–spanyol–amerikai újabban kínai és arab sportkereskedők által diktált divatoknak, s kevés figyelem jut milliók testedzésére, pedig közös célunk, hogy minél többen sportoljanak. Felháborító a labdarúgó mérkőzéseken a közönség egy részének trágársága, sportemberhez, sportbaráthoz méltatlan viselkedése. Ez ugyanolyan szégyenletes, mint a mosdatlanszájú politikai aktivistaként ismertté vált „trágárka", vagy a világon élő minden magyar gyönyörű, méltóságot sugárzó otthonában: a Magyar Országházban trágár feliratot mutogató független országgyűlési képviselő viselkedése. Ha ezt az „őszödi beszéd" stílust a Magyar Országgyűlésben, politikai összejöveteleken, sportpályáinkon, televíziós műsorokban elfogadjuk, következmények nélkül hagyjuk, ha iskoláink, tanfelügyelőink, minisztereink szemüket, fülüket befogják, velünk együtt pusztán fejüket csóválják – tettesek leszünk a jövő elzüllesztésében.

A történelem hiába tanít arra, hogy az értékeket soha nem szabad cserben hagynunk, ha már az értékek, így a normális emberi magatartás, helyes viselkedés meghatározásában sem értünk egyet. A népek nagy versenyében megmaradni nem jog, hanem erő kérdése. Elsősorban szellemi és lelki erőé.

Nemzetünk lelkierejét, az összetartozás, a becsületes küzdelemben szerzett győzelem örömét újkori történelmünk nehéz éveiben is nagyrészt a sport közösségformáló ereje adta, s adja ma is. Magyarország a világ legnagyobb sportnemzetei között van, népessége arányában a világon a legnagyobb. Ehhez méltóan kellene viselkedni mindig, mindenütt, mindenkinek.

2019. november

dr. Szijártó István, a Százak Tanácsa ügyvivő elnöke

EMLÉKEZETES NAP A MÜNCHENI SZÉCHENYI KÖR ÉLETÉBEN

Az 1977-ben alapított és 2017-ben a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriuma által *Teleki Pál érdeméremmel* kitüntetett müncheni Széchenyi Kör fennállása óta feladatának tekinti a Münchenben és környékén élő honfitársak részére magyar kulturális programok szervezését, valamint a bajorországi magyar jelenlét emlékeinek összegyűjtését és bemutatását. A 2016-ban Kucsera János elnök által írt és kiadott „Tíz évszázad magyar emlékei Bajorországban" könyv után 2019. október 25-én újabb jelentős eseményre került sor Münchenben: emléktáblát avattunk a Münchenben tanult és itt oktató magyar festők emlékére.

Az 1808-ban alapított müncheni Képzőművészeti Akadémián a magyar képzőművészeti világ szinte minden számot tevő tagja megfordult! A több száz tanulni vágyó magyar „művészjelölt" több hullámban érkezett a művészet Athénjeként aposztrofált bajor fővárosba. A legelsők között találjuk Fischer Józsefet, a budapesti Vigadót kivitelező Feszl Frigyest, Ybl Miklós építészfejedelmet, valamint Telepy Károly és Orlay Petrich Soma festőművészeket.

A nagy erjedés azonban a szabadságharc elvesztését követően, a 19. század második felére esett. Több mint 200 honfitársunk iratkozott be az Akadémiára, köztük olyan festőtekintélyek, mint Liezen-Mayer Sándor, Benczúr Gyula, Wágner Sándor, Szinyei Merse Pál, Székely Bertalan, Munkácsy Mihály, Thorma János és Hollósy Simon.

Elismertségük fényes bizonyítéka, hogy közülük többen oktatták a későbbiek folyamán a jövő festőnemzedékét, valamint az a tény, hogy itt Münchenben saját műteremmel rendelkezett Mészöly Géza, Gyárfás Jenő, Peske Géza, Spányi Béla, Kéméndi Kálmán, Feszty Árpád, Mednyánszky László, avagy László Fülöp, aki néhány év után Anglia udvari festőjévé avanzsálta magát! A Hollósy vezette müncheni Szabadiskola mellett meg kell említenünk, hogy az ismert Nagybányai -, Gödöllői - és Szolnoki - festőiskola gyökereinek szálai is itt, a bajor fővárosban szövődtek. A 20. század magyar festőzsenijei között Münchenben gyarapította tudását Rippl-Rónai József, Körösfői-Kriesch Aladár, Csontváry Kosztka Tivadar és a Balaton szerelmese: Egry József.

Az emléktábla terve már régebben felmerült és eredetileg a Képzőművészeti Akadémia (Akademie der bildenden Künste) falán szerettük volna elhelyezni. Kérésünket az intézet rektora udvarias és a magyar jelenlétet pozitívan értékelő levélben elutasította, a rektorcsere után az új rektor is, így az emléktábla ügye évekre „jégre került". A közelmúltban a müncheni Magyar Főkonzulátus új, reprezentatív épületbe költözött és Tordai–Lejkó Gábor főkonzul a Főkonzulátus utcai kerítésén alkalmas helyet ajánlott fel az emléktábla elhelyezésére. Ezzel a lehetőséggel élve a Széchenyi Kör vezetősége széleskörű aktivitásba kezdett és néhány hónapon belül magyarországi mesterek közreműködésével elkészült a most felavatott emléktábla, hogy tovább erősítse az ezer éves múltra visszatekintő magyar-bajor kapcsolatot.

A tábla szövege (német fordításban is): A MÜNCHENI KÉPZŐMŰVÉSZETI AKADÉMIÁN TANULT ÉS ALKOTOTT 1824 ÉS 1943 KÖZÖTT MINTEGY 400 MAGYARORSZÁGI KÉPZŐMŰVÉSZ, ÍGY BENCZÚR GYULA, HOLLÓSY SIMON, SZINYEI MERSE PÁL, WÁGNER SÁNDOR, YBL MIKLÓS, ZALA GYÖRGY. KÖZÜLÜK TÖBBEN KINEVEZETT PROFESSZORKÉNT KÉPEZTÉK MÜNCHENBEN A JÖVŐ FESTŐNEMZEDÉKÉT.

ÁLLÍTTATTA A MÜNCHENI SZÉCHENYI KÖR

Dr. Kottra Gábor és Kucsera János

Zarándoklat Fatimába

Kondor Lajos verbita szerzetes 55 éven keresztül, 1954-től 2009. október 28-án bekövetkezett haláláig Fatimában élt. A fatimai üzenet fáradhatatlan terjesztője volt: ő vezette az 1917-ben történt jelenések szemtanúi, a gyermekkorukban meghalt Ferenc és Jácinta pásztorgyerekek boldoggá avatásának előkészítését és ő hozta létre a városban a Magyar Kálváriát is a Szent István-kápolnával. Halálának tizedik évfordulója alkalmából október 25–27-én róla emlékezett meg Ourém-Fátima város önkormányzata, a Portugál–Magyar Együttműködési Egyesület, Magyarország Lisszaboni Nagykövetsége, a bécsi Kaláka-Club szegedi, budapesti és ausztriai résztvevőivel valamint a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége (NYEOMSZSZ). Utóbbi ez alkalommal kibővített elnökségi ülésen tárgyalta meg a folyó ügyeket és a jövő évre vonatkozó terveket.

-Vaga-

Megjelent a háromnyelvű

Megrendelhető: Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/8–9/1, Tel.: 0043 1/532 60 48; zentralverband@aon.at

KITÜNTETÉSEK

2019. november 15-én ünnepi keretek között osztották ki Budapesten a Bethlen Gábor Alapítvány idei kitüntetéseit.

Bethlen Gábor-díjban részesült **Halzl József**, a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnöke.

Márton Áron-emlékérmet kapott **Gereben Ferenc** szociológus, **Milován Sándor** politikus és **Zika Klára** tanár, szerkesztő.

ÚJ VILÁGREND VAN KIBONTAKOZÓBAN

Készül az új világrend, hanyatlik a második világháború után létrejött amerikai illetve európai hagyományokra és demokratikus jogrendszerre épített. Belülről önzés, közömbösség és a szolidaritás hiánya rombol. Kívülről Kína agresszivitása, a migráció és új történelmi irányzatok ássák alá a demokratikus rendszereket. Egyre több választópolgár olyan embereknek szavaz bizalmat az állam vezetésével kapcsolatosan, akik diktatórikusan, önkényesen és nemzeti indulatokat provokálva kormányoznak.

Deng Xi Aoping 1978-ban megnyitotta Kína kapuit a piac számára, mert felismerte a kereskedelem erejét, és az életszínvonal emelésével akarta megmenteni a kommunista párt hatalmát, illetve megnyerni a lakosság támogatását. 2017-ben Xi Jinping fejtette ki jövőbe irányuló terveit: Kína 2035-ben innováció és technika terén, világszinten vezető állam lesz. 2049-ben, a népköztársaság fennállásának századik évfordulóján pedig már minden téren a világ első hatalmi pozícióját birtokolja. Ha megvalósul Xi álma, akkor gyermekeink újra programozhatják életüket.

Szakemberek szerint a szabad kereskedelem megmarad, de protekcionista módon. Az önkényesen vezetett országok száma megnő. Visszatérnek az úgynevezett szuverén államok, amelyekben nem érvényes a nemzetközi jogrendszer. Az IMF és a világbank szerepét, a szabványokat, a kereskedelemben használatos mércéket, a fizetőeszközt stb. valószínűleg új, kínai intézmények veszik át, azaz Kína kezébe kerülnek. Az egyén jogait az állam érdekeire hivatkozva diktatórikusan szabják meg, szabadságukat szigorú törvényekkel és technikai eszközökkel korlátozzák. Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa megmarad, mert ott szava van Kínának.

Kína már most a világ legnagyobb acél, alumínium és számos használati cikk termelője és uralja a piacot. Egyúttal a legnagyobb energiatermelő és fogyasztó. Az IMF szerint gazdasági téren már felülmúlta az Amerikai Egyesült Államokat. A gazdasági fejlődés egyharmada világszerte Kínának köszönhető. Ez nyolcszázmillió ember életviszonyainak javulását jelenti, sokakét viszont csökkenti. Más országok üzemeit csődbe viheti az olcsó kínai áru.

Amerika kereskedelmi háborúja reakció a Kína javára billent árucserére. Ha az olcsó kínai termékek özönlik el a kereskedelmet, akkor a drágábban termelő gazdaságok hátrányos helyzetbe kerülnek, aminek a következménye a munkanélküliség növekedése és a saját gazdaság gyengülése. Az arab és afrikai zavargások, majd a migráció is részben ezzel hozható összefüggésbe.

A jogrendszeren alapuló demokratikus világrend nemcsak kívülről, de belülről is megrendült. A mindinkább globalizálódó világban a problémák, mint a népvándorlás, környezetrombolás, éhínség, háborúk stb. csak szolidaritással és együttműködéssel oldhatók meg. Ennek éppen az ellenkezője tapasztalható. A népek békés együttélését idegengyűlölő regionális identitás hangoztatása váltja fel.

Amikor Trump elnök Európát ellenségnek tekinti, akkor ezzel gyengíti a szolidaritásra épülő világrend egységét. Ha saját országában támadja a sajtót, a bíróságokat, és twittereivel megkerüli a választott Kongresszust, akkor aláássa a demokratikus államrendet. Politikájával kaput nyit Kína és a tekintélyelven alapuló államok számára.

Amennyiben EU-tagállamok még háborúból menekülőket sem fogadnak be, tagadják az emberiesség elvét. A magyarok ezer év óta a keresztény és nyugati kultúra értékeire hivatkoznak. A szocializmus idején élen jártak a szabadságjogok keresésében. Amikor Magyarország a NATO tagja lett, Orbán Viktor miniszterelnök európai hagyományokról, demokráciáról és jogállamiságról beszélt: *„Európa gazdagodik egy újjászületett országgal."*

Később irányt változtatott. 2010-ben nyíltan kimondta, hogy Magyarországot autokratikus demokráciává akarja átformálni, saját magával az élen, az orosz, török, kínai államkapitalizmus mintájára. Az említett országok nem demokratikusak, és az orosz ortodoxokat kivéve nem is keresztények.

Érdekes következetlenség, hogy a háborúból menekülteket a magyar kormány kultúrájuk és vallásuk miatt nem fogadja, sok ezer kínait viszont szívesen befogad. Erősödik velük a magyar keresztény kultúra?

Budapesten 2014-ben és 2018-ban ezrek hiába tüntettek az új irányzat, az autokratikus rendszer, a független sajtó korlátozása és a korrupció ellen. Az orosz uralmat már megtapasztalta az ország. Törökországban tízezrek szenvednek börtönben, és Hongkong lakosai elszántan küzdenek szabadságuk megtartásáért.

A történelem folyamán azok a dinamikus országok váltak világhatalommá, amelyek nemcsak haderő, hanem innováció és ipari fejlődés terén is elől jártak, technikájukat más országokba exportálták, piacot létesítettek, szociális kapcsolatokat építettek, és így tettek uralmuktól függővé más országokat.

Kína olcsó kölcsönök ajánlásával próbál szerezni gazdasági téren partnereket. Kétes jogokra hivatkozva szívós nyomással, de ellenállás esetén katonai erővel gyarmatosít. Tibet esete ismeretes: Kína a múlt század ötvenes éveiben megszállta az országot, szinte megsemmisítette kultúrájukat, gazdasági kincseiket kisajátította. Három millió ujgur szenved Északnyugat-Kínában úgynevezett nevelőtáborokban. Ez a sors vár Tajvanra és Hongkongra is, ha nem vetik alá magukat Peking akaratának.

A dél-kínai tengerben Kína homokkal feltöltött mesterséges szigeteket létesít területe növelésére. Új határokat von Japán és Vietnám kárára. Az így létrehozott szigeteken katonai bázisokat épít. A dél-kínai tenger stratégia és áruforgalom, mint például a kőolaj és földgáz, vagy a halászat szempontjából számos más ország számára is létfontosságú.

A világ többi része Kína számára piac. Politikai hatalmát piaci sikere erősíti. Eszközei: államkapitalizmus, protekcionizmus, szubszidiált termelés alacsony órabérrel és hamisított nyugati márkás árukkal. Munkatáborokban rabszolga körülmények között négymillió fogoly termel karácsonyi ajándékokat nyugati országok számára potom áron. Ez a siker titka.

Saját magának a szükséges alapanyagokat szinte a világ minden táján termőföldek, bányák és üzemek felvásárlásával biztosítja. Kína a világ legnagyobb befektetője, és már százharminc ország legnagyobb kereskedelmi partnere. Minden befektetés újat hoz magával. Egy bányához utat is kell építeni, s ezt meg is kell védeni. Gazdasági világhatalmi érdekeit katonai jelenléttel biztosítja.

Külföldön működő üzemeit törvényileg kémkedésre kötelezi. A külföldi gyáraknak ezzel ellentétben árujuk technikáját ismertetniük kell Kínában.

Már több mint egymillió kínai dolgozik külföldön általuk finanszírozott projekteken. Szükséges tehát az egész világot átfogó úthálózat, az úgynevezett selyemút (BRI), mert zsákmányukat haza is kell szállítani.

Xi Jinping terve megvalósulhat, mert kormánya hosszú távon gondolkodik; többet fektet be technikába és iskoláztatásba, mint sok nyugati állam. A fiatalokat nacionalistává nevelik, akiknek csak az a fontos, ami saját országuk érdekeit szolgálja. A kínaiakat nem befolyásolják etnikai normák. A társadalmi rend, sajtó, internet a párt szigorú felügyelete alatt van. Egy igazság létezik: az állam igazsága.

Innsbruck (1495)

Kínában csak a közösség érdekeit ismerik, amelyeket a párt határoz meg a nyilvánosság megkerülésével. Autokratikusan berendezkedett országok vezetői talán ezért vonzódnak Kínához, nyugati intézmények a kölcsönöket feltételekhez kötik, mint demokratikus államrendszer, a korrupció kizárása, emberi jogok betartása és ellenőrizhetősége.

Kína szívesen ad kölcsönt, ami politikai lojalitást biztosít számára. Épít, s még munkásokat is küld ki. A szerződések titkosítottak, mint a paksi atomerőmű felújításának finanszírozása is. Az olcsó kínai kölcsönök előnyösek, de gyengítik a demokratikus rendszert; zsarolhatóvá és kiszolgáltatottá teszik az országot az éppen kibontakozó világhatalomnak. Mindez gyengíti Európát, s elősegíti az új kínai világrend megerősödését.

Mustó Sándor

Ocsúdás október 14-én

Folytatás az 1. oldalról

Szintén tévedtek azok, akik a Fidesz jól működő kommunikációs gépezetéről beszéltek – Borkai Zsolt győri polgármester botrányának kezelését valószínűleg elrettentő példaként fogják tanítani arra szakosodott intézményekben, mint ahogy az is rejtély, miért nem sikerült a folyamatosan épülő-szépülő Budapestről legalább egy jól eltalált kampányfilmet elkészíteni és a nyilvánosságban széles körben terjeszteni. A képileg is erős és brutális Borkai-videó áttörte a falakat (a hozzátartozó képzettársításokkal és a „nincs kétféle fideszes" üzenetével együtt), míg a kispesti kokainos-korrupciós önvallomás mintha süket fülekre talált volna. (Az olvasottsági/nézettségi adatok tükrében érdemes elgondolkodni a „kormánypárti médiafölény" unásig ismert tételén is.) Az is tanulságos, hogy azok az ellenzéki pártok és értelmiségiek, akik eddig versenyt aggódtak a határon túli magyarok szavazatai miatt, most nem sajnálták az időt, energiát és anyagi forrásokat a Magyarországon tartózkodó nem-magyar állampolgárok meggyőzésére és mozgósítására.

Október 13-án a politikai élet minden szereplője számára új helyzet adódott. Természetesen nem lett 14-ére virradóra tisztább levegő, kevesebb stadion, több fa és kórház. A kormánypártoknak – bár az összesített szavazatok száma és a megyei eredmények önmagában továbbra is a fölényüket mutatja – kötelező megvizsgálniuk, mi az, amit rosszul csináltak, és mi az, amit jól, de a cselekedeteik pozitív voltáról nem tudták meggyőzni az embereket. Milyen általános tényezők miatt büntették meg őket számos településen a választópolgárok? Milyen üzenetekkel, stílussal és kormányzati intézkedésekkel tudják a jövőben megszólítani a fiatalokat, és hogyan tudják majd jobban használni a modern technika és közösségi média vívmányait?

Az ellenzék, ha korlátozottan is, de lehetőséget kapott elképzeléseinek gyakorlatba ültetésére: a választások óta eltelt néhány hét azonban nem az eddig fiókban lévő ötletek megvalósításának elkezdéséről szólt. A leköszönő Fidesz-es önkormányzatok milliárdos többletei vagy a főpolgármester-helyettesek számának és kerületi képviselők fizetésének azonnali növelése mintha egyébként is cáfolná a mindent felzabáló kormánypárti korrupcióról és az ellenzéki takarékosságról szóló narratívákat. Szavazóik többsége persze aligha a szimbolikus politizálásra (a balliberális sajtó kedvenc szavával: „kultúrharcra"), a főpolgármester hiányos irodalomtörténeti műveltségére, fölösleges sértegetéseire és fenyegetéseire, Szent István szobrának mondvacsinált okokból történő megtorpedózására vagy a (szuper) kórházstopra mondott igent.

A nemzeti érzelmű, a fővárosban és az ország számos pontján most kisebbségbe kerülő embereknek is válaszolniuk kell néhány kérdésre. Rá tudják-e szorítani választott képviselőiket, hogy az általuk képviselt és vallott értékekhez hűen tevékenykedjenek és éljenek a mindennapok során is? Ki tudnak-e állni a hagyományos értékek mellett, és minden ellenzéki ideológiai nyomulás ellenére képviselni is azokat? Lesznek-e elég bátrak kitörni az őket körülvevő „véleménybuborékból", megjeleníteni saját világképüket, és megvédeni a hazugságoktól és a pusztító demagógiától az olyan álmokat, mint a nagyvilág csodálatát elnyerő Liget projekt vagy az atlétikai világbajnokság? (Az elinduló aláírásgyűjtés vagy az atléták és a velük szolidáris sportolók eddig nemigen látott kiállása tagadhatatlanul biztató jel és követendő példa.)

Ha a feltett kérdésekre igen a válasz, akkor hosszú távon többet nyertek egy választásnál: újra gondolkodó, együtt érző, célokért kiállni képes közösség lesznek.

Nagymihály Zoltán

A Brexit és az angol vitakultúra

Athén és Róma ókori szónoklat-tanodái két évezrede zárva. Azóta híres beszédek, melyek a történelemben visszhangot vernének, ritkábbak, mint a fehér holló.

Angliában a helyzet rendkívüli, mégsem híres szónokokról lesz most itt szó, mert nincsenek. A jólnevelt angol parlamentarizmusról, nem a született zsenikről ejtenék néhány szót. A helyes viselkedés és demokratikus szemlélet szolid hagyományairól, mely erények megnyilvánulásait jó ideje újra meg újra megcsodálom, figyelemmel követve az angol Parlament Alsóházának üléseit.

Ha valami, akkor a Brexit évek óta mélységesen felkavarta és nap mint nap továbbra is feldúlja a kedélyeket, nemcsak Angliában. A *Remainer* (maradók), illetve a *Leaver* (menni akarók) látszólag jobban gyűlölik egymást, mint a Montaguek és Capulettek. Táboraik heves meggyőződéssel feszülnek egymásnak. Mégsem rántanak kardot, sem leszúrni, sem agyonverni nem akarják egymást! Ha megtennék sem lenne mivel, mert II. Edward király már 1313-ban kitiltott mindenféle fegyverzetet a Házból. Szimbolikus, talán már elfeledett a jelentősége, hogy a hagyományosan szemben álló két tábor egymással szemközt elhelyezkedő padjai közti távolság éppen két kardhosszúságnyi. Akármilyen heves is legyen a vita, senkinek sem jut eszébe, hogy megtoldja nem létező kardját egy lépéssel. Marad tehát a fáradhatatlan érvelés. Kizárólag szabadon elhangzott, tömör beszédekben lehet az ellentábort szapulni vagy győzködni, ugyanis az Angol Parlamentben szigorúan tilos a szövegek papírról való felolvasása. Azt feltételezik ugyanis, hogy a nép választottjai képesek értelmesen meg- és felszólalni. Ez a legkevesebb, ami tőlük elvárható. Engem különösen az angol alsóházi képviselők nyelvi eleganciája, meg a fegyelmezettségük nyűgöz le! A képviselők heves szócsatákban igyekeznek meggyőzni az ellentábort az igazukról, de vannak olyan parlamenti használatra alkalmatlan szavak, melyeket – bármennyire szeretnék is – mégsem vághatnak egymás fejéhez. A tilos szavak listája hosszú, itt csak néhányat említek meg közülük, melyek némely más ország Tisztelt Házában használatos parlamenti alapszókincs kötelező elemei, úgy mint: idióta, hazug, áruló, részeg, patkány, huligán stb. Vulgáris, eltrágáriasult világunkban üdítő érzés tudni, hogy vannak még olyan civilizációs oázisok, ahol még mindig viselkedni kell.

Az angol képviselők ugyanazokon a zöld bőrpamlagokon ülnek, mint hajdanán Winston Churchill vagy Margaret Thatcher, és lehet kevesebb tehetséggel, mint ők, de ugyanolyan, emberi méltóságot tiszteletben tartó, egyben maguknak azt megkövetelő módon vitáznak. A magyar nyelvben a vitatkozás és a veszekedés között ugyan több hőfoknyi a különbség, de gyakran összemosódik a két szó értelme. A valóságban pedig, családban és Parlamentben egyaránt, hajlamosak vagyunk rövid, mintegy felvezető vitatkozás után gyorsan veszekedésbe átcsapni. Nem meggyőzni, hanem ilyen vagy olyan módon felszámolni, eltüntetni akarjuk ellenfelünket, vagy legalábbis annak az ellenvéleményét. Ugyanígy, nálunk az ellenfél és az ellenség is sokszor rokonértelmű szavak, pedig egyáltalán nem azok.

Ne gondoljuk azonban, hogy valami unalmasan jólnevelt cserkésztábor lenne az Angol Parlament! Mert nem az! Szabad például kiabálni. De nem bekiabálni. Nagy különbség! Miután a képviselőtársuk hozzászólását befejezte vagy a miniszter, miniszterelnök az interpellációra válaszolt, mindazok akik egyetértenek vele – az ellentáborból sem ritka az ilyesmi! – pillanatra fölállnak és elégedett mormogással vagy bő torokkal elharsogott *Igeeeen!*-el biztosítják a felszólalót, hogy véleményével nincs egyedül. Általában a vélemények *mellett* és nem ellen hangoskodnak. Régi szokás az is, hogy nem közvetlenül egymáshoz szólnak, hanem kizárólag a Házelnökön keresztül szólíthatják meg egymást. Első ránézésre ez nehézkes és valamelyest képmutató eljárásnak tűnik, de ha jobban utánagondolunk, nagyszerű megoldás!

Nehéz és történelmileg is hálátlan feladat az Alsóház elnökének, *Mr. Speaker*nek lenni. Miután elnöküket megválasztják, a képviselők, régi szokás szerint, az elnöki székbe vonszolják megválasztott főnöküket. Nem valamiféle álszerény huzavonáról van itt szó, hanem arról a történelmi tényről, hogy évszázadokkal ezelőtt, több speaker is pórul járt, amikor a Parlament, királynak nem tetsző, döntéseit közölték az uralkodóval. Börtönbe vettette őket a király, vagy még annál is rosszabbul jártak. Manapság persze nem annyira veszélyes Speakernek lenni és ha olyan személyiség tölti be a pozíciót, mint az elmúlt években John Bercow volt – a napokban szűnt meg a megbízása, akkor látványos alakításokra is sor kerülhet. Pontosabban nem a látvány, hanem a hangerő, ami lenyűgöző volt Bercowban. Mert a Brexit viták hevében előfordulnak azért kisebb-nagyobb rendbontások, heveskedések és ekkor az amúgy nem túl korpulens Házelnök hihetetlen hangerővel elbődült: - *Order! Ordeeeer! - Rendet!* Aki hallotta egyszer, soha nem felejti el! A bulvárlapok szerint Bercow családi élete zilált. Mivel saját otthonában nem volt képes rendet tartani, Bercow annál nagyobb hévvel és sokkal eredményesebben megtette azt az Alsóházban. Határozottságával és hangerejével nemcsak a képviselők tiszteletét, de megérdemelt világhírt vívott ki magának.

Brexit vagy nem Brexit? – továbbra is itt ez a kérdés. Bárhogy lesz is, bármit is hozzon a jövő, egy dolog nem változik: ködös Albion politikusait, elöljáróit, választott képviselőit egy több évszázados *gentlemen's agreement* udvarias, méltányos és emberi hangon zajló vitára kötelezi. Példával zárom mondandómat: láttam a filmfelvételt, melyen a tory Jacob Rees-Mogg, a Brexit legkeményebb fenegyereke udvariasan végigkíséri választókerületében a munkáspárti Jess Philipset. Philips a maradáspártiak egyik leghevesebb szószólója. Halálos ellenségeknek kellene lenniük, mint ahogy azok is! Persze, csak angol módra azok. Nyugodtan ülnek az autóban és csevegnek, mosolyogva vitatkoznak pro és kontra a Brexitről. Az autót Rees-Mogg vezeti és Philips szemmel láthatóan teljesen megbízik benne. Hajtanak a gyönyörű angol tájban, a kőből, téglából épült kis városokon keresztül. Hogyan képesek erre? Mi a titkuk? Talán ugyanaz, mint a híres angol gyepnek. Az eljárás egyszerű: beültetünk egy területet fűmaggal, aztán a füvet rendszeresen nyírjuk. Ötszáz évig...

Kató Zoltán

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

nature ecology & evolution

Kihaltnak hitt állatot fotóztak

Vietnam egyik dzsungelében egy állatfigyelő-kamera lefotózta a 30 éve kihaltnak hitt *Tragulus versicolort* az őszemű vietnami kancsilt.

A fajt 1910-ben jegyezték le először a *Ho Si Minh* várostól nagyjából 450 kilométerre északkeletre lévő *Nha Trang* közelében talált példányok alapján. Utoljára azonban 1990-ben észlelték az állatokat, ezért a szakerők úgy vélték, hogy a területen folytatott vadászat miatt kihalt ez az állatfaj.

An Nguyen biológus a Leibniz Kutatóintézet biológusa a környék lakóinak több éves megfigyelése alapján helyezte ki a mozgásérzékelő kamerákat és szerencsével járt. Az aprótermetű állat vételtenül sétált az egyik kameracsapda fókuszába.

A népesség rohamosan növekvő száma, a nagyberuházások jelentősen veszélyeztetik a *Ho Si Minh* város környéki erdőségeket. A biológusok e felfedezés alapján nagyobb hatást tudnak gyakorolni a környezetvédelemre.

Az IPBES, az ENSZ Biodiverzitási és Ökoszisztéma-szolgáltatási Kormányközi Tudományos Testülete arra figyelmeztet, hogy az emberiség bolygónkra gyakorolt hatása miatt az 1 milliót is elérheti a kipusztulásra ítélt fajok száma.

Ezek a veszélyes roncsok mérgező hidracint tartalmaznak, mely vízben oldódik, beleszivárog a talajba, és beszennyezi az ivó- és öntözésre használt vizet. Közismerten rákkeltő anyag, és ezt tartják az Altaj régióban megnövekedett rákos megbetegedések és születési rendellenességek okának.

ÚJ SZÓ

Kitiltották a vadállatokat a szlovákiai cirkuszokból

Novembertől lépett életbe az a rendeletmódosítás, amelynek értelmében a cirkuszi produkciókban és más szórakoztató nyílvános rendezvényeken nem szerepeltethetnek vadállatokat.

A mezőgazdasági és vidékfejlesztési miniszterium eredetileg már szeptember elsejétől hozott rendeletét hatályba lépése előtt az Európai Unió többi tagországával is kellett egyeztetni.

A rendelet szerint nem láthatunk a porondon ragadozókat, főemlősöket, elefántokat, vízilovakat, orrszarvúkat, delfineket és zsiráfokat sem. A nyilvános szerepeltetés mellett tilos lesz az állatok erre a célra való idomítása is. Kivételt képeznek a kutyák, macskák és vadászgörények. A háziállatok szerepeltetését nem tiltották be, de szigorították az idomításukra vonatkozó szabályokat, az állatok trenírozására nem használhatnak például tüzet, narkotikumokat, és stressz alá sem szabad helyezni az állatokat idomítás közben.

A törvény megszegése akár 20 ezer eurós büntetést is vonhat maga után. A mezőgazdasági és vidékfejlesztési miniszterium által kidolgozott törvényt támogatta a Sloboda zvierat állatvédő szervezet is. A vadállatok cirkuszi szerepeltetésének betiltását célzó petíciót 55 ezren írták alá.

magnum

Ahol halmokban áll az űrszemét

A Közép-ázsiai Altaj hegységet változatos etnikumú törzsek lakják. Elsősorban mezőgazdasággal foglalkoznak, főleg juh- és bivalytenyésztéssel, méhészkedéssel. Erre a régióra hull az égből a sokféle törmelék, mely halálra rémíti a lakosokat, megrongálja a házakat és megöli a jószágokat.

Az Altaj hegység ugyanis a kazahsztáni Bajkonur űrrepülőtér légi folyosója alatt terül el. Amikor az űrközpontból fellőnek egy rakétát, ezekre a távoli hegyekre hullnak az égből az elhasznált üzemanyagtartályok, a kiürült gyorsító-raketák és sok egyéb törmelék. Gyakran komoly károk keletkeznek és a *Roszkoszmosz*, az Orosz Szövetségi Űrügynökségnek ezért kártérítést kell fizetni a hegyvidéki falvak lakóinak.

Becslések szerint, Bajkonur üzembe helyezése 1950 óta, kétezer ötszáz tonna ilyen hulladék zuhant a térségre. 2011-ben egy pilóta nélküli Szojuz-U típusú rakéta meghibásodott a Nemzetközi Űrállomás felé vezető útján és teli üzemanyagtartályokkal visszazuhant a Földre. Az Altaj hegységben ért földet, és fölrobbant. A detonáció 100 kilométerrel távolabb is ablaküvegeket tört ki. A legtöbb törmelék egy kijelölt sávba hullik le, a raketa repülési útvonalán, de nem ritka, hogy ezen a sávon kívülre is zuhannak darabok. Minden kilövés előtt 24 órával figyelmeztetik a terület lakosságát, hogy biztonságos helyet keressen.

Miután Kazahsztán kilépett a Szovjetunióból, újfajta üzletág alakult ki a térségben, az űrhulladék hasznosítás. Terepjárókon és lóháton mennek a becsapódás helyére, alumínium és titán ötvözeteket, rézdrótokat, vágnak le a roncsról. Minden értékes darabot eladnak. Azokat a részeket, amik erre nem alkalmasak, szétszórtan maradnak, vagy a faluba viszik és csirkeólat, fészert, gyerekjátékokat készítenek belőlük.

DER STANDARD

Aki sporol, veszít

A német takarékbetétek negatív kamatlábairól szóló vita egy fejezettel gazdagodott. Egy bajor szövetkezeti bank kész tények elé állította ügyfeleit. Az új ügyfeleknek az első fillértől 0,5 százalékos büntető kamatot számít fel. Ezzel pontosan áthárítja azt a kamatlábat, amelyet az Európai Központi Banknál (EKB) elhelyezett betétek után fizet.

Bár néhány német bank számított már fel negatív kamatot a megtakarított betétekre, de csak egy mentesített összeg felett. Az első 100 000 euró mindenképpen kamatmentes. Tehát ez az intézkedés elsősorban a gazdag emberek nagyobb vagyonát érintette. Ebben a tekintetben a Bayern Bank új intézkedése szakít a negatív kamat titalommal és ez a jövőben valószínűleg utánzókra talál majd.

Ausztriában a Legfelsőbb Bíróság betiltotta a magánbetétekre róható negatív kamatlábat. Az ember azt gondolhatná: szerencsére! A helyzet azonban korántsem ilyen rózsás. Mivel az osztrák bankok szintén szenvednek az EKB büntető kamatoktól, ezeket a költségeket máshol kell beszedniük. Ezért a szervízdíjakat változtatják. A szervízdíjak itt minden ügyfélt terhelnek, tehát a vagyon nélkülieket is. A negatív kamatok bosszantóak ugyan, de szociális szempontból igazságosabbak, mint a mindenkire kiterjedő osztrák szervízdíjak.

HIROSHIMA,JAPAN Meeting Resolutions

Hirosima fái

1945-ben, Harold Jakobsen, az atombomba egyik alkotója azt nyilatkozta, hogy 75 évig teljesen meddő lesz az atombomba sújtotta város egész területe. Legnagyobb meglepetésre azonban a következő tavasszal mindenki örömére új hajtások bújtak elő a város romjai között.

A megtört és elszenesedett fák közül is sok újra kihajtott. Ezek adtak erőt a túlélőknek az újjáépítéshez. Hirosima város önkormányzata szerint 32 fafajta 170 egyede tartozik a túlélő fák közé.

Egy szomorúfűz, ami 370 méterre állt a robbanás középpontjától, az epicentrumhoz legközelebb eső fa. Az eredeti fatörzs megsemmisült, de a gyökerei életben maradtak, és új fa hajtott ki belőlük. Még egy szomorúfűz áll a *Seishonen* kulturális központ és a baseball stadion mellett, ez 450 méterre volt az epicentrumtól.

A fák, Hirosima város önkormányzatának védelme alatt, középületek, templomok és szentélyek területén állnak. A város lakói megosztják ezeknek magvait Japán, és más tengeren túli országok polgáraival, így ezeknek a fáknak a leszármazottai már az egész világon jelen vannak.

NEW YORK-i ÍRÁSOK MAGYARORSZÁGRÓL

Az Európai Unió mezőgazdaságot fejlesztő programja az idén kerül felülvizsgálásra és megújításra. Ezt a programot az Unió bővítésekor felvett, főleg a kelet-európai kommunizmustól felszabadult országok támogatására kibővítették. Ma az évi, 65 milliárd euro összegű farm-támogatás az Unió költségvetésének mintegy 40 százalékát teszi ki, amit az országok polgárai adójából fedeznek. Nem kis összeg ez, érthető, ha figyelmet szentelnek annak, hogyan használják fel ezt a pénzt a kedvezményezett országok. A NEW YORK TIMES három tudósítót küldött a volt szocialista országokba, elsősorban Magyarországra, akik ott interjúkat készítettek és adatokat szereztek be a farm-támogatás felhasználásáról. Ennek alapján az újság a közelmúltban háromszor is feltűnő helyen foglalkozott a Magyarországot érintő témával. November 3-án a címlapon kezdődő hosszú cikk írja: „Népszerű (populista) politikusok kihasználják az EU támogatását, milliókat zsebelnek be." A TIMES november 7-i szerkesztőségi cikke (Editorial) négy országot említ ezzel kapcsolatban. Fő helyen szerepel Magyarország, Szlovákia, Bulgária és Csehország mellett. Említik a milliárdossá vált Andrej Babis cseh miniszterelnököt. Bulgáriában – írja az újság – az összes mezőgazdasági támogatás háromnegyedét 100 család tette magáévá. Szlovákiában valódi „agrár-maffia" uralkodik. Mindenütt visszaéléseket, korrupciót, a pénzeket bezsebelő politikusokat és azok csatlósait találták.

Városunkban, ahol már több mint hatvan éve élek, sokan ismernek bennünket és tudják, hogy magyarok vagyunk. Megrökönyödve kérdik, mik történnek Magyarországon? Olvassák, elsősorban a NEW YORK TIMES, WALL STREET JOURNAL és WASHINGTON POST híreiben, a sok viszályt és korrupciót, amiről az írások szólnak. Gyakran találnak rokon vonásokat Trump és Orbán kormányzata között. Ezek a cikkek és értékelések sok amerikai magyar számára elfogadhatatlanok és ezért veszik maguknak a fáradtságot, hogy írjanak az újságoknak. Leveleik azonban többnyire hatástalanok és nem nyernek nyomdafestéket, mert nem tényeket, hanem véleményeket tartalmaznak. Ilyen például november 6-án: "A New York Times sohasem hagy ki egyetlen lehetőséget sem, hogy méltatlant vagy hazugságot írjon Magyarországról."

Nézzük meg, hogy az újság miket ír és miként értékeli a magyar helyzetet, eseményeket.

„A kommunizmus alatt elvett földeken zsellérként dolgozhattak a korábbi tulajdonosok. Ma gyermekeik (sok esetben) ugyanerre a sorsra jutnak az új oligarchák kezére adott földeken, amit a magyar kormány, mint állami patrónus, osztott szét." A történet visszamegy arra az időre, amikor a termelőszövetkezetek megszűnése után az állam több alkalommal pályázatot hirdetett a felszabadult földekre. Kisgazdáknak kellett volna juttatni ezeket, de az újság szerint sok esetben a volt tulajdonosok vagy kisgazdák helyett politikusok családja, barátai, támogatói jutottak nagy földterületekhez. Ismert neveket említenek ezzel kapcsolatban többek között: Mészáros Lőrincet, Lázár Jánost, Mengyi Rolandot és Csányi Sándort.

Mi az oka, hogy az Európai Unió mindezt tétlenül nézi? Azt a választ találjuk erre, hogy az Unió számára az európai egységet fontosabb összetartani, bármilyen áron is, mint a visszaélések feszegetésével gyengíteni. Orbán amúgy is az Uniót vádolja a magyar belügyekbe való beavatkozással, ugyanakkor Brüsszel inkább elnézi a támogatások szabálytalanságait és ezt az egyes országok szuverenitásának tiszteletben tartásával magyarázza.

Ami az amerikai magyarokat, főképpen az 56-osokat legjobban sérti, hogy az újság a közös nevezőt a volt csatlós országok kommunista hagyományában véli felfedezni:

„A szocializmusban beidegződött patrónus módszerek tovább élnek, míg a nyugati világban meghonosodott demokratikus rendszer még mindig idegen és dekadens számukra." Persze emlékezünk: „Tied az ország" és anynyit kaparintottál magadnak belőle, amennyit csak bírtál! De ugyanez 30 évvel a rendszerváltozás után még mindig? Lehet ebben a vádban valami igazság?

Az ilyen amerikai újsághírek sokan, beleértve a magyar kormány hivatalos képviselőit is, igyekeznek visszautasítani, megvédeni a „mundér becsületét". De az újságok bizonyítékot követelnek, olyat, amely a tájékozott amerikai olvasót meggyőzhetné, hogy nem igaz az, amit olvasnak. Számukra azonban a tények és nem a vélemények mérvadók.

Papp László, New Canaan, CT

Kormányalakítás előtt Ausztria

Folytatás az 1. oldalról

A téma azért lett aktuális, mert az ügyészség elkezdte vizsgálni Peter Sidlo kinevezését az osztrák kaszinóvállalat (Casinos Austria) pénzügyi igazgatójává. Több razziánál bizonyítékokat kerestek arra a gyanúra, hogy a Novomatic nevű szerencsejáték-vállalat a türkiz-kék kormány idején cserében Sidlo kinevezéséért több szerencsejáték-koncessziót akart engedélyeztetni. A Novomatic 17 százalékkal a Casinos Austria harmadik legnagyobb részvényese a cseh Sazka-csoport (38 százalék) és az osztrák állam (33 százalék) mögött. A vizsgálatok középpontjában többek között Heinz-Christian Strache volt alkancellár áll, aki Ibiza-botrányával felrobbantotta a türkiz-kék koalíciót.

A türkiz-zöld tárgyalások egy másik különösen nehéz témája a honvédség. A „Die Presse" nevű bécsi napilap már fel is tette a kérdést, hogy a szövetségi hadseregnek (Bundesheer) talán befellegzett? Thomas Starlinger, az átmeneti kormány védelmi minisztere ugyanis egy tisztekkel való találkozáson szó szerint így fogalmazott: „A szövetségi hadsereg sírásói a koalíciós tárgyalások előterében kijelentik, hogy elég lenne a szövetségi hadseregnek évente 400 millió euróval többet adni, és hogy 6 plusz kettő (tehát az alapszolgálat nyolc hónapra való meghosszabbítása) már úgysem téma." Starlinger szerint a „masszív befektetési visszatorlódás" miatt „a Bundesheer a sírja szélén áll", és ezt „a politikai döntéshozók még nem tudatosították". Ha a helyzet nem javul, jobb lenne a fegyveres honvédelmet kivenni az alkotmányból – mondta Starlinger.

A többi témában még inkább a nyilvánosság nélkül folynak a tárgyalások. Kogler szerint nagy „tartalmi távolságok" léteznek. „Ezt nem lehet türkiz-kékkel összehasonlítani. Azok majdnem egyforma programokkal indultak a 2017-es nemzeti tanácsi választásokba". Kogler arra utalt, hogy két évvel ezelőtt ÖVP és FPÖ rendszeresen jelentettek meg részleteket a tárgyalásaikról. Hogy most is így lesz-e? Kogler: „Ennek előfeltétele, hogy vannak köztes eredmények, ez is tovább fog tartani, mint a türkiz-kéknél."

Senki sem mer jósolni, hogy meddig. De a politikai megfigyelők meggyőződése szerint létrejön a türkiz-zöld koalíció. Reméljük, hogy megértésen fog alapulni, de feltehetőbb, hogy valószínűségen. Mert végeredményben nincs más lehetőség. A Szabadságpárt szóban és választási eredményekben is magát zárta ki a Néppárt lehető partnerei közül. A szociáldemokraták hasonló veszteségek után olyan agresszív politikát folytatnak, hogy a kissé érzékeny Sebastian Kurz nem fog velük tárgyalni. Az ötödik párt, a Neos túl kicsi, vele nem éri el Kurz a Nemzeti Tanács többségét.

Tehát K & K (nem császári & királyi, hanem Kurz-Kogler) koalíció kell – még akkor is, ha türkiz és zöld nehezen viselhető el együtt. De színjátékok amúgy sincsenek a politikában.

Martos Péter

Szimultán

címmel kétnyelvű felolvasóestre került sor az Ausztriai Magyar Kutatóintézet és a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszékének közös rendezésében 2019 október 8-án Bécsben, a schwedenplatzi Magyar Otthonban. Az estet Andrea Seidler vezette be németül, Deák Ernő magyarul. A rendezvényen az érdeklődők megismerkedhettek Michael Hess költővel, aki 1971-ben született a burgenlandi Nezsiderben. Versei burgenlandi tájszólásban íródtak. Az est során bemutatta vers/stand c. kötetét. A cím – a költő stílusára jellemzően – választóvonal nélkül értelemként, választóvonallal vers/limlomként fordítható. A nyelvi fordulatokban, szójátékokban bővelkedő versek közül Hess olvasott fel németül, fordításban Deák Ernő magyarul.

Innováció: modellértékű együttműködés Győrben

A közelmúltban megjelent monográfia az Audi Hungária negyedszázados győri tevékenységének hatásával foglalkozik, s feldolgozza a vállalat és a város több dimenzióban megvalósuló együttműködését. A kötet szerzői meghatározó személyiségek Győr életében. Rechnitzer János professzor, a Széchenyi István Egyetem egyetemi tanára, az Akadémiai-díj kitüntetettje, a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola vezetője, az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont tudományos tanácsadója, a tudomány és művészet mecénása. Fekete Dávid alpolgármester tanulmányaival – kutatásaival, a város iránti elkötelezettségével kiváló szerzőtárs. A szerzők problémafelvetése kitüntető figyelmet érdemel, hisz a regionális tudományok kutatásában nem gyakori egy járműipari központ létrejöttének, annak 25 éves beágyazódási folyamatainak és hatásainak középpontba állítása. A könyv egy rendszer kialakulásának, körülményeinek feltárásával, követésével, elemzésével, az eredmények hatásának vizsgálatával modellt kínál az innováció feltételrendszerének tanulmányozására. „Együtt nagyok": Győr és az AUDI.

Győr iparváros jellege a XIX. század végétől meghatározó, mely az 1896-ban alapított Magyar Vagon- és Gépgyár 120 éves járműipari - nemzetközileg is jelentős - tevékenységével szemléltethető. A rendszerváltást követően ez az Audi győri letelepedésével erősödött. Az Audi 25 éves győri jelenlétének ünnepi évfordulója és a Széchenyi István Egyetem jogelőd intézményének 50 éves győri működése kiváló motiváció lehetett a szerzőknek, hogy kutatásaikkal feltárják és megvizsgálják az Audi nemzetgazdaságra, Győr és térsége gazdasági, üzleti életére gyakorolt hatását, társadalmi felelősségvállalását. A szerzők vizsgált tématerületei, egységei: a nagyvállalat beágyazódása a világgazdaságba és a nemzetgazdasági folyamatokba; a győri gyár fejlődésének szakaszai; Győr társadalma és gazdasága; város és vállalat; településpolitika.

Mit jelent napjainkban a nemzetközi nagyvállalatok jelenléte egy város életében? A beágyazódás első szegmensét a humán erőforrások képviselik. Győr és térségében a rendelkezésre álló humán tőke tudás- és ismeretszintje, a nagyvállalati rendszerhez való alkalmazkodóképessége meghatározónak volt tekinthető a telephelyválasztásban. Ezt követte a bérspirál, a munkaerővonzás, az oktatás-képzésre gyakorolt hatása. A további dimenziók – a gazdasági hatások, a helyi fogyasztás, a helyi társadalom, a városfejlesztés – elemzése során a város és vállalat együttműködési és mechanizmusait is feltárták a szerzők. A koncentráltabb vállalati megjelenés agglomerációs előnyöket is indukált. A beágyazódás puha világa a lokális társadalomba való beépülés, a közelebb álló kultúrákban könnyebb kommunikáció jelentős lehetett és lehet a településpolitika alakításában, s az arra épülő fejlesztésekben.

Az Audi AG ma 10 ország 12 városában működik, a győri üzem a motorgyártó kapacitások szinte teljes egészét (kivéve a Lamborghini modellekbe kerülő 12 hengeres motort) birtokolja. A 2017-es év beszámolója alapján az alkalmazottak száma meghaladta a 92 ezer főt, a győri üzemben 12 300 fő feletti létszámal végezték a munkát. Az Audi Hungaria 2015-ben az összes árbevétel alapján Kelet-Közép-Európában a 6. helyet foglalta el.

A győri gyár az Audi első Németországon kívüli üzeme. A győri telephely választásában, a rendszerváltáson kívül, jelentős szerepe volt a kvalifikált és olcsó munkaerőnek. Győr Megyei Jogú Város 1992. november 26-ai jegyzőkönyve tartalmazza azt a határozatot, miszerint a közgyűlés elfogadta az Audi AG ipartelepítési szándékát. A kiépülés a motorgyártásban 1994-1997 között történt. A járműgyártás teljes mélységű kiépülése 2007 és 2013 között folyt. Mára a fejlesztő stabilitás, valamint az elektronikus hajtásra való felkészülés a jellemző.

Az elmúlt 25 esztendőben 2,8 milliárd eurós beruházás történt az Audinál. Jogosan hangsúlyozzák a szerzők, hogy az Audi telephelyválasztása sikertörténet, mely vélhetően megalapozza a gyár további jelenlétét a városban. A település sikerének kulcstényezője a humán tőke, a lakosság képzettségi színvonala, munkakultúrája, szorgalma. Az utóbbi 25 év eredménye, hogy a rendszerváltást követő munkanélküliségi ráta az Audi termelőkapacitásainak kiépülésével folyamatosan csökkent, az országosnál sokkal kedvezőbb képet mutat. A képzettségi mutatók mindegyike jobb az országos átlagnál, jelentősen jobb a felsőfokú végzettséggel rendelkezők megoszlásában. Az Audi kiemelten támogatta a szakképzést, 2008 és 2010 között 100 millió forint szakképzési hozzájárulással fejlesztette a város szakképzési intézményeit. A 2013-ban megváltozott intézményfenntartói rendszer nyomán a város szerepe lényegesen csökkent, mert az intézmények fenntartója a Nemzetgazdasági Minisztérium lett. Az Audi Hungaria iskolát alapított, amely mára Audi Hungaria Általános Művelődési Központ elnevezéssel magyar–német anyanyelvű gyermekeket fogad az óvodától a szakképzésen át az érettségig.

2008-ban az Audi Akademie továbbképző és tanácsadó intézet Magyarországon megalapította első külföldi leányvállalat Audi Akademie Hungaria néven. Három év múlva a Projekt- és Oktatóközpont is megkezdte működését szoros kapcsolatban a teljes vertikumú járműgyár kiépítésével. A győri szakképző intézményekkel továbbra is ápolja a kapcsolatot.

Győr meghatározó intézményévé vált a Széchenyi István Egyetem a közelmúlt integrációi révén is. Példaértékű az egyetem és az Audi együttműködése a gyakorlati/gyakornoki képzésben. A közös duális felsőfokú szakképzési rendszer 2015-ben indult, a nappali alapképzésben résztvevő hallgatók az elméleti ismereteket az egyetemen, a gyakorlatot pedig az Audi telephelyén sajátítják el. Gyedülálló a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ koncepciója is, melyet a Széchenyi István Egyetem, az Audi Hungaria és a Győr Megyei Jogú Város közösen dolgozott ki 2013 és 2015 között. Látványos eredménye a 2019-től működő Menedzsment Campus, mely a járműipari innovációs kutatásoknak, fejlesztéseknek, laboratóriumoknak ad helyet.

Az Audi pozitív hatását a lakosság a munkahelyteremtés-foglalkoztatásban és az oktatás, a kultúra, a sport támogatásában érzékeli/értékeli. A vállalat beépülését a város településpolitikájába jól szemléltik az 1995-2020 közötti gazdasági programok, a 2008-ban elkészült Integrált Városfejlesztési Stratégia, Győr Fenntarthatósági Programja, a győri városkép alakulása, a közlekedés fejlesztése, s a Győri Járműipari Életpályamodell.

Önarckép tizenhárom évesen (1484)

A kötet valóban modell az „innovációs és technológiai rendszerváltásban." Az Audi 25 év alatt beépült a város életébe: jelen van a gazdaságban, meghatározó szereplője a folyamatos fejlesztésnek, s meghatározó tényező a világ járműgyártásában. A kötetben közzétett vizsgálatok, eredmények adaptálását a szerzők gyakorlati tanácsai is elősegíthetik, melyek a következők: rendszeres együttműködés a kormánnyal; személyes kapcsolatok kialakítása vezetői szinten; szolgáltató szemlélet a polgármesteri hivatalban; tervezés: a városi rendszerek hosszú távú felkészítése; az oktatási rendszer átalakítása, felkészítése; együttműködés a felsőoktatással; közművek, közúti infrastruktúra fejlesztése; gondolkodjunk régióban; közös láthatóság és városimázs. A jelentős relevanciájú könyv nagyon sok hasznos tapasztalatot összegez, ezért várostervezők, nagyvállalati munkatársak, városvezetők érdeklődésére is számot tarthat.

Rechnitzer János – Fekete Dávid: Együtt nagyok. Város és vállalat 25 éve.
Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. 270 o.

Kováts-Németh Mária

Meddig tartható fenn jelenlegi civilizációnk?

Az elmúlt évszázadban világunk a hihetetlenül felgyorsult tudományos és technikai fejlődés hatására rendkívül sokat változott. Az emberiség évezredes álmai váltak valóra. Blériot repüléséről, az első űrhajóig alig több mint fél évszázad telt el, a távközlés, a számítógépek robbanásszerű gyorsasággal fejlődtek, az internet Gutenberg könyvnyomtatása óta újabb információs forradalmat tett lehetővé. Mindez a világ erőforrásainak intenzív kiaknázásával is járt. A mellékelt ábrán látható a klasszikus energiaforrások kitermelése az elmúlt másfél évszázadban, és az elkövetkező évszázad fogyasztási tendenciái francia kutatók előrejelzései alapján.

A fekete színű görbe mutatja, hogy a kőszén termelése az ipari forradalom óta folyamatosan emelkedik. (A világ még mintegy 200 évre elegendő becsült széntartalékokkal rendelkezik.)

A zöld színű görbe a kőolaj, a piros a földgáz termelést ábrázolja. A folyamatos vonal a termelés történetét adja, a szaggatott pedig a fejlődésnek a jövőben várható becsült irányát. Mindkét energiaforrás felhasználása rendkívül felgyorsult a II. világháború utáni 30 dicsőséges év alatt, amikor dübörgött a világgazdaság.

Hogy a különböző energiahordozók összehasonlíthatók legyenek, a grafikonok az évi fogyasztást egy milliárd tonna kőolaj ekvivalens fűtőértékére vetítve (GTEP) adják meg.

- Az első probléma: látható, hogy erőforrásaink végesek, és a kőolaj termelés/fogyasztás mostanában várhatóan tetőzik. Földgáz kicsit több van, de egy-két évtized múlva az is tetőzik. Gyermekeink érdekében sokkal takarékosabban kellene élnünk.

- A második gond: kimutatható, hogy az energia felhasználás, és a világ gazdasági növekedése egyenesen arányos. Ha a források tetőznek, a fejlődés lelassul, utána pedig recesszióba megy át. (tőzsdék vigyázat: középtávon csődveszély áll fenn!)

- A harmadik baj: miközben szénhidrogéneket égetünk, vagy pl. robbanómotorokban felhasználunk, széndioxid és vízgőz keletkezik. Mind a CO_2, mind a H_2O heteropoláris molekulák. Felmelegedés hatására a gázmolekulák rezgésbe jönnek. A levegő két fő alkotórésze, az oxigén O_2 és a nitrogén N_2 homopoláris molekulák. Két azonos atom vibrál a molekula tömegközéppontja körül, a gáz nem bocsájt ki elektromágneses hullámokat. De heteropoláris molekuláknál, pl. ha a vízgőz pozitív hidrogénatomjai a negatív oxigénatomok körül vibrálnak, ugyanúgy elektromágneses hullámokat bocsájtanak ki (vagy nyelnek el), mint egy rádió adó-vevő. Ez üvegház effektust vált ki, vagyis a földfelület felmelegedését okozza. A légkörben felhalmozott széndioxid koncentrációját ábrázolja a kék színű görbe. A nagyvilág 195 országa 2016-ban Párizsban megegyezett abban, hogy az ipari termelés gazdaságosabbá alakításával, az energiatakarékosabb lakások építésével, a gépjárművek károsanyag kibocsájtásának csökkentésével erőfeszítéseket tesznek a klímaváltozás, földünk felmelegedésének lassítása érdekében. Az erőfeszítés mértékétől függően több lehetőség adott, ezt jelzi a kék görbe körül kiszélesedő kék sáv. A másik melegház effektust erősítő gáz, a vízgőz koncentrációra az óceánok kiterjedése miatt az emberi tevékenység kevés befolyással bír.

- A klímaváltozást látványosan illusztrálja a gleccserek fogyása, illetve eltűnése:

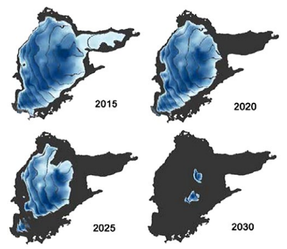

Az ausztriai ÖTZI gleccser eltűnése Ludwig Braun müncheni gleccserkutató előrejelzése alapján.

Eszerint húsz év múlva Franciaországban nem adnak el több gépkocsit belsőégésű motorral. Elektromos hajtásúra fog áttérni a világ. A változások érintik az autó- és motorgyártást, az olajfinomitókat, az energia elosztó hálózatot. Átrendeződik az energiaipar, fosszilis energiahordozók nélkül villamosenergiát lehet még termelni vízi erőművekkel, napelemekkel, szélerőművekkel és atomerőművekkel. A szélerőművek termelése rendszertelen, és nem időzíthető a felhasználói igényekhez. Ideális a vízi erőművek működtetése: a csúcsfogyasztási időszakokban meg lehet nyitni a zsilipeket. Manapság a vízi erőművek telepítésére alkalmas természeti lehetőségeink nagyjából kihasználtak már, bővítésre alig van lehetőség. Hiányozni fog, hogy a Duna magyarországi szakasza kihasználatlan maradt.

Tékozló életmódunk megőrzése mellett gondolunk-e gyermekeink jövőjére?

Dr. Reményi György emeritus kutató fizikus, Grenoble-i egyetem

szén, olaj, gáz kitermelés egyenértékű 1000 000 000 tonna olaj / év

Légköri CO_2 koncentráció (ppm)

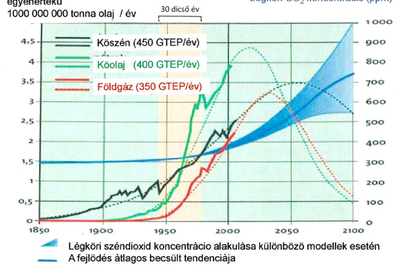

Utcanevek Alsóőrött

Szerencsére most már Alsóőrön sem lehet eltévedni. Bár a gps navigációs rendszer még nem találja mindig az új utcaneveket, de hamarosan feltűnnek az új elnevezések a világhálón is. Alsóőr község törekszik arra, hogy magyarságát megtartsa, így az új utcanévtáblák is kétnyelvűen kerültek kihelyezésre. A lakosság két napon át a községházán javaslatot tehetett saját utcájának elnevezésére. A hagyományos településszerkezetnek megfelelően Alsóőr is tipikusan magyar utcafalu. A főutcáról számos kis köz nyílik, sokszor egy-két házzal csak. Így sokan utcájuknak saját családi nevüket adták. A polgármester asszonynak is adatott egy utca, bár a háza a főúton áll.

Az utcanevek fordítását többen is végezték. Ezeket a fordításokat a budapesti ELTE Nyelvészeti Tanszékének egyik tanára, illetve dr. Szoták Szilvia professzor asszony ellenőrizte. Sajnos a végső változat nem egyezett meg a kétszeresen is ellenőrzött fordítással. A kihelyezett utcanevek számos durva helyesírási hibát mutatnak. Csak néhány példa: osztrák szokás szerint a főutcát tükörfordítással Alsó- és Felső-Fő útnak nevezték el. A végső változat azonban „Alsó, ill. Felső *főút*ként" szerepel a táblán. A főút elnevezés egy falu vagy város legjelentősebb utcájának a köznyelvi neve, sok esetben a településeket összekötő főútnak egy, a településen belüli szakasza. Amennyiben köztéri elnevezésként használjuk, helyesen Fő útnak kell írni.

Magyarul „Erdei út" elnevezést kapott a Waldstraße. Erdei útnak nevezünk minden erdőn átvezető utat, a helyes elnevezés Erdő út lenne. Húsvét-telep a helyes köztéruleti elnevezés, egybeírva kötőjel nélkül egy településrészt (mint Alszeg) jelöl.

Sajnos, ezek a helytelenül írt nevek bekerültek a burgenlandi törvénykönyvbe is, így megváltoztatni, helyesbíteni már lehetetlen. Az alsóőri UMIZ (Magyar Média és Információs Központ) vezetője szerint felfoghatjuk ezt a nyelv helyi változatának is. Ez ellen tiltakozom, hiszen a magyar helyesírásban nincsenek helyi változatok, hanem az mindenhol egyformán érvényes.

Ne akarjuk az igénytelenséget ily módon takargatni, és tájszólásnak feltüntetni a hibákat! Törekedjünk mindig a nyelvhelyességre, így is vigyázva anyanyelvünkre. Különösen az Őrségben, ahol eltűnőben van a magyar nyelv és annak ízes helyi változatai. A fiatalok körében helyét átveszi a német akcentus, már aki még beszél egyáltalán magyarul.

Dr. Bodó Zsombor

A rendszerváltozásról, meg ami utána következik

– Beszélgetés Kiss Gy. Csabával –

Három évtizeddel a rendszerváltozás után egyre-másra emlékeznek, hogyan is történt mindaz, ami a mához vezetett. A múlt hetekben Bécsben volt hivatalos Kiss Gy. Csaba, aki a magyar nagykövetségen folytatott párbeszédet egyik illetékes osztrák személyiséggel a kérdésben. Előtte meg kiadta személyes történelmét Harminc év után: 1988-1989 címmel. Mindehhez szeptemberben Új Európa, új Kultúra díjban részesült Lengyelországban, amit közép-európai tudósok és művészek kapnak meg. Kiss Gy. Csaba nagyon aktívan részt vett a kibontakozó ellenzéki mozgalmakban, jelesen a Magyar Demokrata Fórum egyik alapító tagja volt. Érdemes és fontos odafigyelni szavaira.

Harminc évvel a rendszerváltozás vagy a totalitárius rendszer összeomlása után milyen a közérzete?

- Köszönöm, nem rossz. A demokrácia minden gondjával együtt, a piacgazdaság gyors változásaival egy másik Magyarországon élünk. Föllendülő gazdasági helyzetben. Szabad országban, az Európai Unió és a NATO tagjaként. Eszmélkedésemben meghatározó volt a gyerekként átélt 1956. Nekem nem lehetett „ellenforradalomról" beszélni.

Valamikor, már a kezdetben ott volt a másként gondolkodók között. Mi késztette a cselekvésre?

- Másként gondolkodó vagy disszidens, ez az elterjedt kategória, én inkább úgy éreztem, hogy a nemzeti ellenálláshoz tartozom, eleinte a passzív részéhez, később a cselekvők közé. Visszatekintve: 1978 volt számomra a megvilágosodás éve. Októberben jutottam el ismét Lengyelországba, amikor Karol Wojtyla krakkói érseket megválasztották pápának. Ez az ország akkor már az ellenállás hazája volt. Értelmiségi tiltakozásokkal, munkások szervezkedésével, nagyszabású cenzúramentes (így mondták ők a szamizdatot) könyv- és folyóiratkiadással. Ekkor tudatosult bennem, hogy a kommunizmusnak, ha nem föltétlenül az én életemben, de egyszer vége lesz. Úgy éreztem negyven éve, amikor első alkalommal voltam Bécsben, csodálkoztak kicsit az ausztriai magyarok nyílt beszédemen, talán még provokátornak is hihettek.

Fordulópontnak nevezhető a lakiteleki sátorbontáskor, ha nem is vezérnek, de a „vezérkarhoz" tartozó személyiségnek számított. Hogyan értékeli a kibontakozás időszakát?

- Valóban, egyike voltam annak a hét személynek, akik aláírtuk a meghívókat az első lakiteleki találkozóra. Ez részint baráti kapcsolatokból következett, részint az irodalmi ellenzékhez tartozásomból. Egyébként maga a fórum név tőlem, pontosabban első római utamból származik. A következő találkozón azután, egy évvel később a jelenlévő mintegy 350 személy elfogadott engem is a kilenc főből álló ideiglenes elnökség tagjának. Nagyon izgalmas időszak volt, sok részletét máig nem ismerjük pontosan. Őszintén szólva nem volt könnyű megszólítani a gulyáskommunizmus magyar társadalmát. Nem volt illúzióm, tudtam, milyen mélyre hatolt nálunk a kádárizmus mákonya. A nagyjából másfél évtizedig tartó életszínvonal emelkedés (Nem Ausztriával vetve össze, hanem a „tábor" szegényebb részével) és a kitűnő – mármint az ő szempontjukból! – tájékoztatáspolitika hatására. Utóbbi vezető posztjaira került 57 után az ÁVH elitjének számos képviselője. De léteztek azért szigetei szerte az országban ama másik Magyarországnak. Velük lehetett számolni. Nagy teljesítménynek tartom, hogy mintegy három hónap alatt – 1988 szeptemberétől – az MDF zászlaja alá országos szervezet állt, több mint tízezer taggal. 1989-re vitathatatlanul miénk lett a legnagyobb ellenzéki mozgalom. Nem volt könnyű irányítani, úgy verődött össze tagságunk, mint annak idején a kuruc seregek, és közben egyre gyorsult a „történelem". Hitelesnek maradni, és következetesen ellenzékinek, ugyanakkor késznek lenni a megállapodásokra. Határozottan politizálni, de óvakodni a radikális megoldásoktól. Közben egyre világosabb lett, hogy gazdasági csőd felé csúszik az ország, amiért nem lehetett vállalni a felelősséget. Én is föltétel nélküli híve voltam az alkotmányozó nemzetgyűlésnek, az értelmes önkorlátozásnak és a következetes hálózatépítésnek. Amikor júniusban nálunk szintén elkezdődtek a kerekasztal-tárgyalások (lengyel mintára), úgy gondoltam, meg kell osztani erőinket, ott kell lennünk a tárgyalásokon, ám közben rendületlenül szerveznünk kell tovább a mozgalmat az országban. 89 nyarán még nem lehetett tudni, bekövetkezik-e alapvető fordulat. Meddig engedi a folyamatokat Moszkva. Írtuk a pártprogramot, a külpolitikai részben valami Finnországhoz hasonló helyzetre mertünk csak gondolni: parlamenti demokrácia, piacgazdaság, de bizonyos mértékű szovjet befolyás, sajátos szerep a Varsói Szerződésben.

Szinte általánosan elfogadott vélemény szerint jóformán senki sem számolt a rendszer összeomlásával. Tünetszerű, hogy ellenzéki körök nem is annyira a rendszer megdöntéséről, hanem mintegy konszenzusra törekedve egyfajta „társadalmi szerződésről" ábrándoztak. Hogyan volt ez az Ön és barátai esetében, tulajdonképpen mit akart a Magyar Demokrata Fórum?

- Változást, demokratikus átalakulást szerettünk volna, nem robbanással, hanem fokozatosan, lépésről lépésre. Mi nem beszéltünk „társadalmi szerződésről", de az erőviszonyokat látva úgy gondoltuk, szükség van valaminő megállapodásra a hatalommal. A társadalom nyomását nem éreztük elég erősnek, az emberek csak a súlyosbodó gazdasági helyzetet nézték. Nálunk közel sem volt akkora ellenállás a rendszerrel szemben, mint Lengyelországban. A társadalom aktivitását igyekeztünk megszervezni. És persze mások voltak céljaink 1988-ban, és mások lehettek 1989-ben, amikor jelentősen meglazult a cenzúra, azután hónaponként nyíltak meg újabb lehetőségek. Mindenekelőtt meg akartuk teremteni azt a társadalmi erőt, amely önálló politikai alanyként képes részt venni az átalakítás folyamatában, széles alapú magyar mozgalmat, amely a mi hagyományainkból és lehetőségeinkből kiindulva fogalmazza meg politikai és gazdasági céljait. Mielőbb el akartunk jutni a szabad demokratikus választásokig. Ehhez megnyitották az utat az 1989 szeptember 18-i megállapodások a kerekasztalnál, illetőleg a keletnémet polgárok Moszkva által tolerált kiengedése, amihez meghatározó ösztönzést adott az MDF kezdeményezéséből szervezett „páneurópai piknik".

Az 1990. tavaszi választásokról készült tudósítás úgy kezdődött, hogy Antall József és Kiss Gy. Csaba egymás kezét magasba tartva üdvözölték a tömeget. Aztán Antall Józsefből miniszterelnök lett, Kiss Gy. Csaba pedig nem véve igénybe a felajánlott külképviseletet, eltűnt a közélet színpadáról. Mi ennek a magyarázata?

- Hosszú történet. Meg kellene magyaráznom, miként érzékeltem a 90-es választási kampány alatti MDF tevékenységét, arculatának átalakulását, a párt új és régi vezetőinek kapcsolatát, a hozzánk ekkor tóduló hataloméhes személyek ellenszenves rohamát. Ebben az időben kezdett megkopni bennem a lelkesedés, a választásoknál az országos lista jó helyére kerülhettem volna, de látva az ízléstelen tülekedést, nem vállaltam a jelöltetést. A választási győzelem másnapján következett Antall József megegyezése az SZDSZ vezetőivel, az ún. paktum, mely az ország kormányozhatóságát kívánta biztosítani. De ez a megállapodás az MDF vezető testületeinek a háta mögött történt. Nagy csalódás volt számomra. A demokratikus Magyarország egyik első politikai lépése ellentmondott a demokráciának és a politikai erkölcsnek. Úgy döntöttem ekkor, hogy a magyar állami adminisztrációban nem vállalok szerepet. Azután nem kis meglepetésemre az MDF harmadik országos gyűlésén – annak második részében, már júniusban - beválasztottak a párt elnökségébe. Úgy gondoltam, az MDF megerősítésében lehet rám szükség, ha a küldöttek bizalmat szavaztak nekem. Nyáron pedig meggyőződtem arról, hatalmas további szervező munkára van szükség, hiszen infrastruktúra, anyagi háttér szempontjából óriási hátrányban vagyunk az MSZP-hez képest. Világos lett számomra, hogy a következő választást el fogjuk veszteni. Azért kell dolgozni, gondoltam, hogy ez a vereség minél kisebb legyen. Azt is tapasztaltam, hogy tagságunk elégedetlen, mert semmi nem lett a kampányban ígért nagytakarításból, sőt jelképesen sem búcsúztunk el a kommunista rendszertől. Az őszi hónapokban azután úgy tapasztaltam, az elnökségben senki nem kíván foglalkozni az MDF-fel, szétesik a szervezet, persze nem egy elnökségi tag akkor miniszter, államtitkár volt. Első elnökünk, Bíró Zoltán – talán októberben – elhagyta az MDF-et. Antall József többször magyarázta, a pártszervezetre valójában a választási kampányok idején van szükség. Bizonyára így lehet a hosszabb ideje folyamatosan működő demokráciák esetében, mi viszont most indultunk el ezen az úton. Az épphogy kialakult országos szervezet helyi csoportjaiban elégedetlenség volt, sokan passzívak lettek. A helyzetet jól mutatták a helyhatósági választások, amelyeket ősszel el is veszítettünk. Törekvéseimnek nem volt semmi foganatja, egyre inkább értelmetlennek láttam politikai tevékenységemet. Bíráló megjegyzéseimet a sajtóban is közzétettem. December elején úgy éreztem, most még dönthetek, maradok a politikában, vagy az értelmiségi pályát választom. A december 16-i országos gyűlésen bejelentettem, nem kívánom jelöltetni magam az MDF elnökségébe.

Nagy Gáspár Békebeli kannibálok c. versében írja, hogy egymást zabálják fel a barátok. Biztosan nem csupán egyedi esetekről volt/van szó, hanem általános társadalmi jelenséggel állunk szemben. Szükségszerű differenciálódás eredménye, vagy politikai éretlenség, netán egyfajta érvényesülési (hatalmi) körtánc?

- A politika természetesen állandó küzdelem, pozíciók megszerzéséért és megtartásáért folyik a harc. Előfordul, hogy egymás ellen. Az MDF első alapítóit könyvemben szabadcsapatnak neveztem, baráti szolidaritásban voltunk egymással. Sokszor úgy éreztem, küzdünk a demokratikus átalakulásért, de személy szerint közülünk senki nem akarja igazán a hatalmat. Amikor Antall József a kerekasztal tárgyalásokon bizonyította fölkészültségét és hozzáértését, Csurka István örömmel nyugtázta, megvan a miniszterelnök-jelöltünk. Az első mély hasadás akkor keletkezett a belső körben, amikor a változó helyzetben az elnökség 89 szeptemberében úgy döntött, saját elnökjelöltet állítunk Für Lajos személyében. Csoóri Sándor nem tudta ezt neki megbocsátani. Nagy Gáspár idézett versében, ki nem mondva a neveket, rájuk is gondolt.

Minden vitán felül áll az immár negyedik periódusban országló Orbán kormány stabilitása. Mit jelent ez Magyarországra, netán Közép-Európára nézve? A kétségtelen megmutatkozó visszásságok ellenére mennyire kiszámítható és hiteles ez a politikai irányzat?

- A stabilitás egy válságidőszak után következett. A Gyurcsány-kormány államcsőd közelébe vitte az országot. Nem beszélve 2006. szörnyűséges október 23-ájáról. Példátlan rendőri brutalitás, amiről a lengyel kivételével többnyire hallgatott a nemzetközi sajtó. Hozzátartozik a stabilitáshoz, hogy most az emberek jobban élnek, gyakorlatilag nincs munkanélküliség. A gazdasági eredményeket senki nem vonhatja kétségbe. Közép-Európa fontos lehetőség Magyarország számára. Gondoljuk el, mekkora a különbség a két világháború közötti helyzethez képest! A visegrádi csoport lehetőséget biztosít arra, hogy az európai színtéren közösen képviseljük érdekeinket.

Pályafutásának vitathatatlanul legfontosabb szakasza közéleti tevékenysége. Milyen mérleg állítható fel? Megérte-e a bevetés? Megítélése szerint mi valósult meg abból, amit inkább megálmodtak, mintsem alaposan végiggondoltak a „rendszerváltoztatók"?

- Nem vagyok biztos benne, hogy pályám legfontosabb szakasza a politikában eltöltött usque negyedfél év lett volna, talán a legérdekesebb volt. Visszatekintve úgy érzem, esszéistaként, művelődéstörténészként tettem valamit Közép-Európa megismertetéséért idehaza, megjelent könyveim nagy részében erről van szó. Tanárként pedig – hazai és külföldi egyetemeken – hozzájárultam számos fölkészült szakértő, tudósok, műfordítók, diplomaták pályára indításához.

Mi az, ami megvalósult „álmainkból"? Parlamenti demokráciában élünk, szabad országban. Ha a magyar ember gyakran elégedetlen is, nem kevés, amit elértünk.

Beszélgetett: Deák Ernő

Újabb kisvállalkozás Bécsben

– Beszélgetés Galambos Róberttel –

Galambos Róbert informatikus, a délvidéki Nagybecskerekről származik, öt és fél éve él Bécsben. A reklám- és arculattervezés iránt még szülővárosában eltöltött egyetemi évei alatt kezdett el érdeklődni. A kezdő vállalkozókat érintő kihívásokról beszélgettem a honlapszerkesztéssel, online marketinggel (internetes reklámokkal) foglalkozó Green Design tulajdonosával.

Mi volt a személyes motivációja, mikor elindította a vállalkozást?

Egy vállalkozás indítása sok ember fejében megfordul élete során. A vállalkozóvá válás motívumai viszont nagyon különbözőek lehetnek. Számos oka volt annak, amiért magam is saját vállalkozás, a Green Design megalapítása (honlap: www.greendesign.at – a szerk.) mellett döntöttem. Ezek közül a legfontosabb, hogy a speciális készségeimet hatékonyan ki tudom használni. Ide tartozik még az önállóság, függetlenség és egy erőteljes személyes vagy pénzügyi siker elérése.

A vállalkozás fő profilja a honlapszerkesztés és az online marketing. Kik tartoznak a vállalkozás célcsoportjába? Kinek van szüksége saját honlapra?

Minden személynek, cégnek vagy szervezetnek, amelyek információkat osztanának meg magukról, az interneten szeretnének jelen lenni, és akiknek vannak internetet használó célcsoportjai. Elsősorban kis- és középvállalkozásokkal szeretnék együttműködni, és nekik tanácsot adni. Ilyen vállalkozásokat ausztriai magyarok is indítottak vagy indítanak szép számmal.

Ön szerint mitől jó egy honlap?

Egy honlapnak már első pillantásra jó benyomást kell keltenie. A kezdőlapunk virtuális bejárati kaput képvisel a honlapunkon, tehát vitathatatlanul ez a honlapunk legfontosabb eleme. Egy jól átgondolt kezdőlapon a látogatók könnyedén megtalálják a szolgáltatásainkat. Ez arra is ösztönzi őket, hogy könnyebben hozzanak meg egy döntést, és megtegyék a következő lépést a honlapunkon és felvegyék velünk a kapcsolatot.

Hogyan látja a piacot? Milyen esélyekkel vágott bele a feladatba?

A múltban szerzett munkatapasztalatom, különböző tanfolyamok és az eddig megteremtett kapcsolataim nagyban megkönnyítették az első lépéseimet. Egy partnercég és néhány szakember segített az első ügyfelekkel való kapcsolatteremtésben. A sikerhez végtelen hosszú út vezet, de mindig az első lépés a legnehezebb.

Miben más az Ön vállalkozása a többi hasonló profilú céghez képest?

Bár ma már végtelen hosszú azon cégek listája, amelyek hasonló szolgáltatásokat nyújtanak, a megbízhatóság, a rugalmasság minden téren és a megfelelő szakmai tapasztalat ennek ellenére is bizalmat kelt az új és a már meglévő ügyfeleimben. Egy elégedett ügyfél véleménye még mindig az egyik legjobb reklám, és az én munkámban ez nagyon fontos. Én erre törekszem.

Milyen többletet jelent az, hogy magyarul is tud tanácsokat adni az ügyfeleknek?

Ausztriában élő magyarként megértem a külföldön élő emberek gondolkodását. A problémamegoldó kompetenciámnak köszönhetően számos olyan embernek tudtam tanácsot adni, vagy problémájukra megoldást találni, akik a kisebbségi közösséghez tartoznak, és még nem sikerült elsajátítaniuk a német nyelvet, ami nagyban hátráltatja őket a céljaik elérésében. A legkönnyebben akkor tudunk megérteni valakit, ha anyanyelvén szólítjuk meg. Ez nagy segítséget jelent a magyarul beszélő ügyfeleimnek.

Szentpétery Miklós

Sík Sándor napok Innsbruckban

Az elmúlt hónapok és hetek kastli, bécsi és londoni eseményeihez hasonlóan ugyancsak a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatának 1 Plusz 1 Misszió programja tette lehetővé a Sík Sándor napok megrendezését október második hétvégéjén az ausztriai Tirol tartomány székhelyén.

Az események Wachsmuth Tünde, a magyar egyházközség világi elnöke és Schenk Angyalka cserkészparancsnok kezdeményezésére jöttek létre. (Mint ismert, Innsbruckban jelenleg nem szolgál magyar lelkész.) Meghívásukra szombaton délután az Innsbruck Saggen városrészében található Miasszonyunk-plébánia ifjúsági házában (Jugendheim Saggen), vasárnap délelőtt pedig a Magyar Ház dísztermében Sebestyén István ének- és mesemondó előadóművész, a Népművészet Mestere, valamint Gyuris Petra, a Dévai Nagy Kamilla nevéhez fűződő Krónikás Zenede tizenhét éves növendéke örvendeztette meg mesékkel, énekekkel és imákkal a közönséget. Vencser László, az ausztriai idegen nyelvű katolikus lelkészségek országos igazgatója lelkipásztori szolgálataival, e sorok írója, a Sík Sándor-emlékfélév szervezője pedig nyereményekkel is szolgáló, jó hangulatú kvízjátékkal teljesítette ki az igazán színes és gazdag programsort. A cserkészeknek tartott szombat délutáni előadás elején elhangzott néhány alapismeret Sík Sándor életéről és munkásságáról, így a mintegy másfél órás műsor végén nem volt nehéz csoportosan válaszokat adni azokra a kérdésekre, hogy hány éve született Sík Sándor (130), hol született, élt és halt meg (Budapesten), milyen hivatásokat gyakorolt (piarista szerzetes, költő, műfordító, irodalomtörténész, egyetemi tanár), mi fűzi őt a cserkészethez (a magyar cserkészmozgalom egyik alapítója, a cserkészinduló szövegének írója, a budapesti piarista gimnázium cserkészcsapatának első parancsnoka), mely cserkészcsapatok viselik a nevét (a budapesti piarista, a szombathelyi, a tardoskeddi és a genfi cserkészcsapat, a fillmore-i cserkészpark), melyek a legismertebb versei (Te Deum; Hiszek; Ketten a Mesterrel; Ments meg Uram; Isten lánca; Ne félj; Búzavirág...) és irodalomkutatóként kinek a munkásságát kutatta (Ady Endre, Gárdonyi Géza). Minden kérdés helyes válaszáért külön ajándék járt, így végül mindenki összegyűjthetett hatféle Budapest-kirakót és egy Magyarország-kártyajátékot a kiváló hangulatú verses-mesés-dalos-játékos délután emlékére.

Rendkívüli missziós hónap lévén, Vencser László elmondta (nemcsak) fiatal hallgatóságának, mennyire fontos a küldetés felismerése és teljesítése, amint azt Sík Sándor, nem kevésbé az innsbrucki cserkészek példáján is láthatjuk. A vasárnapi szentmisén, amelynek olvasmányai a hálaadás jelentőségére irányították a figyelmet, Vencser László hálát adott Istennek Sík Sándorért, az innsbrucki magyar közösségért és az 1 Plusz 1 Misszió programért is. A Szentmise után különösen csengtek Sebestyén István előadásában az elmondott és énekelt népi imák és a fiatal Gyuris Petra énekes-gitáros hangján a szívekig elérő dalok, köztük az *Isten lánca* című megzenésített Sík Sándor vers is. A költő *Te Deum*ja pedig Innsbruckban is az immár hagyományossá vált módon: a közönség bevonásával hangzott el. Gyönyörű volt hallani, ahogyan az ifjúsági otthon és a Magyar Ház díszterme visszhangozta, egyre visszhangozta, hogy: „Hála legyen", Uram, „hála legyen"...

Varga Gabriella

VAJDASÁGI MOZAIK

November közepén, a Magyar szórvány napján tartotta plenáris ülését a Magyar Állandó Értekezlet Budapesten. Orbán Viktor magyar miniszterelnök bevezető előadásában a magyar etnikai pártok szükségességéről, a Kárpát-medencei magyarlakta területek gazdasági fejlesztéséről és a magyar közösségek önazonosságának megvédéséről is beszélt. Orbán úgy fogalmazott: az elmúlt évek vitái és kísérletezései után mára egyértelműen bebizonyosodott, hogy vegyes pártok nem, csakis tisztán magyar etnikai pártok tudják megfelelően képviselni a magyar közösségek érdekeit a szomszédos országokban. A szerbiai magyar közösségről ezúttal is Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke számolt be, ismertetve az elmúlt időszak legfontosabb momentumait és vázolva a jövő kilátásait, ami azért is fontos, mert 2020-ban választások lesznek Szerbiában. A tanácskozás hagyományosan zárt ajtók mögött folyt, eredményeit pedig akárcsak korábban, zárónyilatkozatban foglalták össze. A Szerbiára, illetve Vajdaságra vonatkozó megállapítások szerint a MÁÉRT résztvevői „támogatják az Európai Unió Szerbiával való tárgyalásainak folytatását, és bíznak abban, hogy ez a folyamat felgyorsul. Elismeréssel állapítják meg, hogy a Szerbia és Magyarország közötti folyamatos kétoldalú kormányközi tárgyalások rendszere egyedülálló példája a jószomszédi viszonyoknak és együttműködésnek."

*

A MÁÉRT ülése kapcsán az egész napos magyar TV-műsort, két rádióállomást és egy honlapot működtető, a Kárpát-medencében e szempontból egyedülállónak számító, anyaországi támogatásból korszerűen felszerelt Pannon RTV-nek nyilatkozva a VMSZ elnöke a migránskérdésről is szólt. A migránsok ugyanis ismét a szerb-magyar határ közelében levő Magyarkanizsa és Szabadka felé tartanak, nem pedig Bosznia felé próbálják elhagyni az országot. Magyar szempontból mindkét város fontos. Emellett a Románia közelében levő bánáti önkormányzatokban is egyre többen vannak, arra is jelentős számú vajdasági magyar él. Pásztor István azt mondta: *„Elemi érdekünk az, hogy a kerítés megmaradjon."*

Magyarkanizsán és a környező településeken, Horgoson, Martonoson ismét megjelentek a menekültek, ennek kapcsán ültek össze az illetékesek, szintén november 15-én. Fejsztámer Róbert polgármester a vajdasági közmédia tudósítása szerint azt ígérte, nem követik el azt a hibát, amit a 2015-ös migránsválság alkalmával, amikor is kivárták a köztársasági szervek reagálását. *„Nem várjuk ki, hogy a probléma túlnőjön rajtunk, megerősítjük az emberi állományt, a logisztikát, az önkormányzat költségvetéséből pedig pénzt fordítunk arra, hogy biztosítsuk a településeink nyugalmát, az a célunk, hogy ne a közterületeinken, az iskoláink, a közintézményeink mellett éjszakázzanak és tanyázzanak a migránsok, hanem a számukra előirányzott helyekre, azaz például a szabadkai, vagy a másik, relatív közeli, nagykikindai befogadóállomásra menjenek."* (Az utóbbi légvonalban kb. 40 km-es távolságot jelent, ez az észak-bánáti körzet közigazgatási központja.)

*

Példás kiállásuk, magyarságukhoz való ragaszkodásuk előtt tisztelegtek a magyar szórvány napja alkalmából Vajdaságban, ahol rendezvényekkel, tanácskozásokkal, közösségi találkozókkal és ünnepségekkel hívták fel a figyelmet a szórványmagyarság értékeire, embert próbáló küzdelmeire.

Térségünkben negyedik alkalommal rendezték meg a magyar szórvány napját, ezúttal a közép-bánáti, a szerb-román határ közelében levő Magyarcsernyén, ahol a lakosság több mint 80 százaléka magyar. Sutus Áron, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség elnöke szerint a szórványmagyarság elszántsága példaértékű, és ezt tükrözi a magyarcsernyeiek tenni akarása is, hiszen egy szórvány iskolaközpontot is kiépítettek. A VMMSZ elnöke szerint egész közösségünknek, mindannyiunknak erőt adnak a további munkához, méltatva a szórvány és a szigetmagyarság közösségeiben rejlő megmaradni akarást.

*

Nem november 15-i a hír, mégis ide kívánkozik, az írás végére. Idén hirdették meg kilencedik alkalommal A nemzet háziorvosa pályázatot Magyarországon, amelyen a páciensek ajánlásai alapján választották ki a Kárpát-medence legjobb háziorvosait, anyaországi és külhoni díjazottat is hirdetve. A tíz magyarországi és a tíz határon túli jelöltet a zsűri választotta ki a beérkező ajánlások alapján, a végső sorrendet viszont a www.evpraxisa.hu internetes portál olvasói és szavazói döntötték el. A legjobb külhoni háziorvos a Szabadkától mintegy 30 km-re délre elterülő Topolyán él és dolgozik, immár negyed évszázada az egészségügyben. Volt mentőorvos, falvakban is dolgozott, vállalati orvosként is praktizált, több mint tizenhárom éve pedig gyerekorvos. A Hét nap vajdasági magyar hetilap számára volt alkalmam vele interjút készíteni még a szavazás idején, és akkor úgy fogalmazott, sosem voltak hullámvölgyek a hivatásában, nem bánta meg soha, hogy orvos lett. *„Hat és fél éves koromtól tudtam, hogy orvos leszek, nekem ez egy hivatás, nem a szakmám. E felé a cél felé haladtam végig, úgy tanultam, hogy be tudjak jutni az orvosira. (...) Megfordult már a fejemben, hogy elmenjek Topolyáról azért, hogy kiteljesedjek a hivatásomban. Mindig kutatóorvos szerettem volna lenni, vonzott a genetika, a mikrobiológia, a rákkutatás, csak ilyen kis településen ezt lehetetlen megvalósítani. Itt maradtam, és most már megtaláltam magam ebben a közegben, az emberek, a gyerekek között."* Fia, Mengyán Albert is orvosnak tanul, Szegeden, a negyedik évet kezdte, viszont sokat tesz szülővárosa magyarságáért. Az, hogy vajdasági magyar doktornő nyerhetett, valamilyen formában a Vajdasági Magyar Szövetségnek is köszönhető, hiszen a vajdasági magyarok körében népszerűsítették a pályázatot, koordinálták az akciót. Arra buzdítottak mindenkit, akinek van egy szívet melengető története a háziorvosával kapcsolatban, egy rövid indoklással jelölje őt a presztízspályázatra. És az sem mellékes, hogy a határon túli nyertesek közül nemcsak az első, hanem a második helyezés is Vajdaságba került, mégpedig az óbecsei Gondos Attila örülhetett, aki több mint 11 éve praktizál, a kezdetektől az óbecsei mentőszolgálatban.

Ágnesem (1494)

Feleségével, Saroltával két gyermeket nevelnek, Réka lányuk tízéves, Péter fiuk kettő, a házaspár pedig nagyon ragaszkodik otthonához és a városához.

Fehér Márta

Papírforma-győzelem:

Iohannis a régi-új román elnök

Klaus Werner Iohannis (nem Johannis, személyi dokumentumaiban a nevét románosan írják) elsöprő győzelmet aratott a romániai államelnöki választás 2019. november 24-i második fordulójában. Az első kérdés, ami felmerül: lehetett volna-e másként?

Nem. Minden politikában jártas ember azzal számolt: győzni fog. Ilyen elnökválasztás nem volt még Romániában, amikor mindössze az volt a tét, hogy mekkora különbséggel (végül: két harmad-egy harmad) utasítja maga mögé a Szociáldemokrata Párt (PSD) elnök asszonyát, Viorica Dăncilă-t. Az eredmény utóbbi számára akár megszégyenítőnek volna tekinthető, hiszen annak a pártnak a jelöltjéről van szó, amelyik a 2016-os parlamenti választáson tönkreverte a politikai palettát, 45,47%-os eredménye teljesen meglepő volt. 2016-ban a Nemzeti Liberális Párt (PNL) lett a második 20,04%-kal, és akkor egy teljesen új, úgynevezett civil párt (Mentsétek Meg Romániát Szövetség – USR) lett a harmadik parlamenti erő 8,87%-os eredménnyel. Ez a törvényhozási eredmény a 2014-es elnökválasztás liberális párti győzelme után született, amikor az első körben még második Iohannis nemcsak ledolgozta 10%-os hátrányát, hanem közel 9%-os előnnyel zárt. Ha összehasonlítjuk a 2016-os parlamenti választás és a liberális Iohannis 2014-es eredményeit, akkor arra kell gondolnunk, hogy nem pártja, hanem személyes sikere volt a győzelem. De az is igaz, hogy Romániában a politikai opciók olykor érthetetlenül alakulnak: 2014-ben, egy közvélemény kutatás szerint, ha akkor indulhatott volna, az egykori diktátorra, Nicolae Ceaușescu-ra a megkérdezettek 46%-a voksolt volna.

A volt kormányfő Viorica Dăncilă tudta, hogy nem nyerhet. Nem volt honnan meríteníe. Az első fordulóban, közel 48%-os részvétel mellett, Klaus Iohannis 3,485 milliós (37,825) eredményéhez képest 2,05 millió (22,26%) szavazatot szerzett. A már említett USR, a Băsescu korábbi államfő által alapított párt (PMP – Népi Mozgalom Párt), az ALDE (Liberálisok és Demokraták Szövetsége) Iohannist támogatták. A magyarok szavazatai ez alkalommal alig számítottak. A magyarság távolmaradásával tűnt ki: Hargita megye 22,8%-kal az utolsó, utolsó előtti Kovászna megye 25,86%-kal, és sereghajtó Szatmár megye is 37,83%-kal a megyék között – s bár Iohannisnak nem volt a magyarok számára semmilyen üzenete, ők mégis rá szavaztak. A részvétel igen magas volt (49,87%), az országban 9,086 millió polgár szavazott, a külföldön leadott szavazatok száma közel 1 millió – vagyis a szavazók megértették, nem történhet meg újból, ami a 2016-os parlamenti szavazáskor megesett, amikor 39,49%-os volt a részvétel. A PSD egyenes ági utóda az egykori kommunista pártnak, szavazói bázisát az idősebb generációk képezik, akik fegyelmezetten elmennek szavazni. Az adatok már reggel mutatták, hogy a mostani választáson a részvétel meghalad minden korábbit, és ez a jobboldali jelöltnek kedvezett.

Pár szót a kampányról. Iohannis elutasította, hogy nyilvános vitára álljon ki ellenfelével. Kijelentette, ismételten, hogy a PSD jelenléte káros a román politikában, célja, hogy a párt kikerüljön a román politika élvonalából. Számára nem partner. Dăncilă kétségbeesetten kampányolt, egyrészt pártja kormányzati eredményeit sorolta (a fizetéseket és a nyugdíjakat is érezhetően felemelték az utóbbi két évben – a költségvetési hiányt kölcsönökkel fedezvén), másrészt durván támadta a „gyáva" Iohannist, aki nem mert kiállni a nyilvános vitára, nem demokrata, a teljes hatalmat akarja, a polgárok ellensége. Többször diktátornak nevezte ellenfelét. Ezzel a kampánnyal a közép-jobb oldalról nyilván nem szerezhetett szavazatot.

A két jelölt között – az első forduló adatai szerint – csak a kampányköltségek vonalán volt egyenlőség: mindketten 18 millió lejt (kb. 3,8 millió eurót) költöttek, ebből Dăncilă kb. 10%-os privát támogatást kapott, a többi költségvetési pénz.

A második kérdés: mi lesz ezek után a Szociáldemokrata Párttal? De ez már egy másik történet.

Bodó Barna

Decentralizáció Kárpátalján

Az utóbbi napokban az ukrán mainstream médiaorgánumokat elsősorban az a hír foglalkoztatta, hogy az immáron Dánia által is jóváhagyott orosz Északi Áramlat Gázvezeték építésének befejezése már csupán hetek kérdése. Mivel ez a tény nyilvánvalóan nem csupán energetikai, hanem mindenekelőtt geopolitikai kérdés, így érthető az ukrán elnök félelme, hogy ez a lépés megerősíti Oroszországot, és egyben gyengíti Európát. Hasonló jellegű aggodalmak érthetők is, mert ez negatívan befolyásolhatja a kelet-ukrajnai helyzet folyamatban lévő ukrán-orosz rendezését. A fontos geopolitikai események árnyékában viszont a kárpátaljai magyar kisebbséget mégis inkább a decentralizáció, a nyelvi és oktatási kérdések, valamint a magyar nyelvű tankönyvek kiadása foglalkoztatja a leginkább. Ugyanis fokozódik a nyomás a magyar közösségen az új elnöki adminisztráció hivatalba lépése óta.

De térjünk vissza a decentralizációhoz, amely országszerte a közigazgatási reform elengedhetetlen része. A gazdasági életben és az államigazgatásban ez olyan szervezeti módosítás, amelynek során a jog- és hatásköröket megosztják. A helyes decentralizáció következtében fokozódik a vállalatok önállósága, bővül a helyi szervek hatásköre. Elvileg az ország alapvető közigazgatási egységeivé az *egyesült területi közösségek*, az OTH-k, vagyis a településtársulások válnának. A mostani járásokat körzetekbe vonnák össze. Az országban összesen mintegy 100 körzetet alakítanának ki, s egy-egy körzetet 10–15 OTH alkotna. Ez így önmagában nem is okozna gondot. Csakhogy ennek a folyamatnak nagy valószínűséggel az lesz az eredménye, hogy a most közigazgatásilag egy csoportban lévő többségében magyarlakta települések az OTH-ban kisebbségbe kerülnek majd. Ugyancsak aggodalomra adnak okot a további közigazgatási reformtervek is, mert ezek megszüntetnék Kárpátalján a magyar többségű járásokat.

Vaszil Bodnar ukrán külügyminiszter-helyettes a Szevodnya című ukrán lapnak adott, november 15-i interjújában kijelentette: Ukrajna nem fogja eltörölni sem a 2017-es oktatási törvényt, sem az ukrán mint államnyelv működéséről szóló jogszabályt, de kész az egyenrangú párbeszédre és a megállapodásra Magyarországgal. A nyáron hatályba lépett nyelvtörvény tehát a magánbeszélgetéseket és a vallási szertartásokat kivéve gyakorlatilag mindenhol kötelezővé teszi az ukrán nyelv használatát. Bár Bodnar emlékeztetett rá, hogy Kijev készül egy kisebbségi nyelvhasználatról szóló törvény elfogadására, amelynek kidolgozásába be akarják vonni az ukrajnai nemzeti kisebbségi közösségek képviselőit is. Viszont a kárpátaljai magyar szervezetek szerint az ukrán kormány eddigi lépéseinek további folytatása felszámolja a kisebbségek valamennyi eddig megszerzett nyelvi jogát.

Jó hír ugyan, hogy végül elfogadták a NATO–Ukrajna-nyilatkozathoz való magyar javaslatokat. Szijjártó Péter magyar külgazdasági és külügyminiszter kijelentette *„a közös nyilatkozat határozottan kiáll a kárpátaljai jogfosztott magyar közösség mellett, és felszólítja Ukrajnát a nemzetközi szabályok, valamint a nemzetközi szervezetek előírásainak betartására. Ez újra világossá teszi, hogy Ukrajnának a nemzeti közösségek elvett jogait az oktatás és az élet egyéb területein vissza kell adnia".* Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára, az UNESCO 40. közgyűlésén való felszólalásában szintén a kárpátaljai magyarokkal szembeni jogsértések és a keresztényüldözés elleni fellépés fontosságát hangsúlyozta. Ugyanakkor Bodnar külügyminiszter szavai kijózanítók: *„Ha Budapest retorikája visszatér a 2017-es évihez, ahhoz, hogy nekünk valamit vissza kell vonnunk, az nem fog működni. A 2017. évi oktatási törvényt nem töröljük el. Az államnyelvről szóló törvényt nem töröljük el. Partnereinket pedig arra szólítjuk fel, hogy nézzenek realistán a mai Ukrajnára, amely Oroszország fegyveres agressziója ellenére egyre erősebbé válik. A nyomásgyakorlás és a zsarolás nem működik. Készek vagyunk egyenlő félként tárgyalni és megállapodni".*

A november 12-én a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség hivatalos honlapján közzétett hír sem épp a legreménykeltőbb. A cikk arról értesíti olvasóit, hogy a lembergi Szvit Állami Kiadó igazgatósága hivatalosan tájékoztatta Varga Bélát, a 2017 óta már csak névlegesen létező ungvári magyar tankönyvszerkesztőség egyetlen főállású vezetőjét-munkatársát, hogy 2020. január 1-től megszűnik az állása. Mint ismeretes, az éveken át tartó leépítés után a lembergi kiadó 2017 márciusában gyakorlatilag felszámolta azt a magyar tankönyvszerkesztőséget, mely Ungváron 1945 óta a közelmúltig folyamatosan állította elő a kárpátaljai magyar iskolák számára eredeti és fordított tankönyveket. *„Bár Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma már meghirdette a jövő évi tankönyvek elkészítésére a pályázatot, a kiírásban csak a nemzetiségi iskolák harmadik osztálya szerepel, összesen tíz tankönyv. A felsőbb osztályok közül a 7. osztály lenne soron, számukra 12 tankönyvet kellett volna megjelentetni, azonban ezekre nincs kiírva pályázat. Ebből az következik, hogy a minisztérium nem fogja finanszírozni a tankönyvek kiadását, sem az eredeti magyar tankönyvek elkészítését, sem pedig az ukrán nyelvűek fordítását"* – számolt be a Kárpátalja lap munkatársának Varga Béla.

Hosszú távon ez gyakorlatilag a magyar oktatás ellehetetlenítését jelenti, mert fokozatosan tankönyvek nélkül maradnak az iskolák. Az ötödik osztályosok tankönyvei tavaly még megjelentek, idén a hatodik osztályosok könyveinél már komoly problémák lehetnek. A fordított könyveket kinyomtatták, de az eredeti magyar nyelv- és irodalomtankönyvek már nem készültek el a hatodikosok számára sem. Pedig már jóformán eltelt az első szemeszter... Jelen felállás szerint Varga Béla abban vélt esetleges megoldást találni, ha *„a felső tagozatos osztályok tankönyvei továbbra is megjelenhetnének digitális formában az interneten kellő szervezéssel, anyaországi támogatással."* De nyilvánvalóan, ez nem gyógyír.

Szijjártó Péter kijelentése sajnos helytálló: *„Magyarország törekszik az Ukrajnával való jó kapcsolatokra. Nagy reményekkel vagyunk az új ukrán vezetést illetően, de egyelőre a pozitív nyilatkozatokon túl nincs előrelépés".* Pedig a kárpátaljai magyarság helyzetén csak az ukrán-magyar kapcsolatok orvoslása tudna segíteni.

Paládi Renáta

Magyarország az al-Ittihad Kalba és a Real Madrid között?

November közepén Budapesten egy Uruguay elleni mérkőzéssel felavatták a 2016-ban lebontott Népstadion helyén épült Puskás Ferenc Arénát. Orbán Viktor miniszterelnök szerint „a tapasztalatok azt mutatják, hogy Magyarországon jó, ha százévente egyszer vagy kétszer nyílik lehetőségünk ilyen méretű és jelentőségű beruházásra. Ezért a mi dolgunk az, hogy fülön csípjük ezeket az alkalmakat, amelyek segítségével közös erővel még szebbé, jobbá, tekintélyesebbé és népszerűbbé tehetjük Magyarországot és a nemzet fővárosát." A meccs után Orbán a következőket posztolta Facebook-oldalán: „50 évig mondták, hogy nem lehet, meg nem tudom. Jó, jó, jó... 10 millió ember nem tud megépíteni egy stadiont, akkor... Nem? Csukjuk be a boltot. Nem? Hát... Ne vicceljünk már, ez egy komoly ország!"

A Puskás Aréna 190 milliárd forintba került, 67 215 ülőhellyel. Ha település lenne, teltházzal a 13. legnagyobb lehetne Magyarországon. Multifunkcionális aréna lesz, a foci mellett többek között koncertek, világkongresszusok rendezésével a turizmust is növeli majd, örült a Magyar Turisztikai Ügynökség. Érdekes környezetvédelmi szempont, hogy az óriásstadionhoz tartozó parkolóban összesen csak 500 autónak van helye. És a nyitómeccs nem túl magyaros tanulsága: metróval, villamossal és buszokkal sokkal gyorsabban érkeztek az emberek az Arénába, mintha saját kocsijukkal mentek volna oda.

Az avató előtti napon Sallai Sándor, korábbi 55-szörös válogatott labdarúgó az NSO Tv-nek elmondta, mennyi hasonlóságot lát a Népstadionnal. „Kívülről van hasonlóság, belül azonban már látszik, amikor belép az ember, hogy a mai kornak megfelelő az egész miliő" – mondta Sallai. „Nekünk azért a régi Népstadion volt az a szentély, ahová úgy léptünk be, hogy hiába voltak kopottak az öltözők, a lépcsők, akkor is fantasztikus élményt jelentett ott lenni a pályán. Most nyilván érződik, hogy elmúlott harmincegynéhány év, de a stadionnak ugyanaz a varázsa, ami akkor volt."

Mint sok más médium, az Index is méltatta a Puskás Arénát. Brückner Gergely szerint „a régi stadion nem volt az igazi. Nyilván mindenki nosztalgiával emlékezik a Népstadionra, ... de valójában az atlétikai pálya miatt nagyon messze voltak a meccsek".

A „FourForTwo" nevű futballmagazinban Ch. Gáll András „egyszerre retro-hangulatot árasztó és hipermodern stadionnak" nevezte a Puskás Arénát. Fürjes Balázs Budapest és a fővárosi agglomeráció fejlesztéséért felelős államtitkár az interjúban körülírta, mi volt Skardelli György vezető tervező legfőbb feladata: „Azt kértem, legyen olyan épületünk, amelyben randevút ad egymásnak a múlt és a jövő. Találjon ki valami olyat, amely karakterében eltéveszthetetlenül felidézi a Népstadiont, ugyanakkor legyen ultramodern, minden 21. századi követelményt kielégítő, multifunkciós aréna." Fürjes maradéktalanul elégedett: „Tökéletesen elvégezte a feladatát; a pilonok meghatározó elemei az új épületnek is, a látvány meg idézi a Népstadiont. A kezdőkör pontosan ott van, ahol a régi volt. A Népstadion tovább él a Puskás Arénában, az elbontott beton beépült az új aréna alapjaiba és falaiba."

Szöllősi György, a „Nemzeti Sport" főszerkesztője a Mandiner különszámában írta meg, hogy a Puskás Arénával egy százéves álom teljesül: „Egy tízmilliós országban szerintem nem lehet kérdés, hogy kell-e egy ilyen jellegű, ekkora stadion. Ahogyan magától értetődik, hogy Budapestnek az európai fővárosokhoz méltó operaháza, parlamentje, katedrálisa, hangversenyterme, színháza van, úgy mindig is világos volt, hogy a nagy meccsek, koncertek befogadására évtizedekig alkalmas Népstadion helyett kell egy hasonló méretű és funkciójú létesítmény."

Hogy nagyon kellene egy központi stadion, azt már 1928 júliusában megírta Mamusich Mihály. Az ügyvéd és publicista, akkor az MLSZ alelnöke, a „Nemzeti Sport" cikksorozatában reklámozta a focirajongók álmát: Magyarország nagyon szeretett volna világbajnokságot rendezni. „Tragikus helyzet előtt áll a magyar labdarúgás, ha a legrövidebb idő alatt nem sikerül hatvanezer nézőnek pályát építeni!" Az volt a szerencse, hogy akkor a meccsre járás még népszokás volt, de Mamusich felismerése évtizedeken túlmutatott: „Hát nem szisztematikusan igyekszünk leszoktatni az embereket arról, hogy futballmeccsre járjanak?".

1953-ra, egy teljesen más politikai rendszer alatt és egy alapjaiban megváltozott világban „megszületett" a Népstadion. A soha fel nem épült felső karéj nélkül is hat évtizeden keresztül szolgálta a magyar futballt – sajnos erősen lefelé ívelő sikerstatisztikával.

Fekete-Győr András, a Momentum mozgalom legismertebb figurája nem tartozik a sport-szakik közé. Arról híresült el, hogy Orbánék politikáját minden részletében elutasítja. Ő kezdeményezte a „NOlimpia" népszavazást, mely miatt Budapest feladta a 2024-es ötkarikás terveit. De Fekete-Győrnek igazat kell adni, ha Facebook-on így érvel: „11 jó focistát kéne a tízmilliós nemzetünknek kinevelnie magából, nem 190 milliárdos stadionokat." Utolsó mondata viszont igazságtalan: „Az egész magyar sportpolitika egy röhej."

Pór Károly, a „Nemzeti Sport" újságírója pontosabb és barátságosabb, de összességében ugyanolyan szkeptikus, miután Magyarország nem csak az Uruguay elleni Puskás-nyitómeccset vesztette el, hanem – idegenben – kikapott Wales-től is. Pór szerint „nehezen találni a szavakat, amikor a sorsdöntő EB-selejtezőre úgy kell felállnunk, hogy az ellenfél és a világ egyik legjobbjával, a Real Madrid szélsőjével a Puskás Akadémia balhátvédje találja szembe magát a második (kezdőként az első) válogatott mérkőzésén, aki tavaly még az NB II-es Csákvárban futballozott." Ehhez a 444.hu nevű online-újság hozzáfűzi: „A szakmáját a Puskás Akadémián kitanult Nagy Zsolt nem mindennapi bravúrjáról, az egyetlen meccsen 39 elveszített labdáról mi is írtunk."

Pór keserü valóságot ír le szemrebbenés nélkül: A selejtező csoportban Magyarország előtt végzett Horvátország, Wales és Szlovákia „előttünk jár, jobb játékosaik vannak, jobb csapatuk van". A Wales elleni mérkőzésről még ennyit: „A mi támadó középpályásaink az al-Ittihad Kalbából, a Freiburgból és a Red Bull Salzburgból érkeztek, az övéik a Real Madridból, a Juventusból és a Manchester Unitedből – a pályán hasonlóan nagy volt a különbség a két válogatott, illetve az említett három-három klubcsapat között."

Pór ismeri a kiutat: „Amíg nem lesz a klubok konszenzusán alapuló, megfelelően felépített és végig is vitt programunk arra, miképpen tudnánk minél több, Nyugat-Európában piacképes labdarúgót képezni, addig – függetlenül attól, hogyan hívják az aktuális szövetségi kapitányunkat – hiába várjuk az előrelépést".

Somogyi Zsolt szintén a „Nemzeti Sport"-ban azt állítja, hogy teljesen mindegy, kijut-e a magyar válogatott az EB-re. Szerinte a 4 évvel ezelőtti Európa-bajnoki szereplés sem változtatott semmit a magyar focin. „Nem, sajnos a sorsunk nem lett sokkal jobb: kikaptunk Andorrától egy évvel az EB után, két meccsen nulla pont Szlovákia ellen..." Arra vár, „hogy mikor kezdjük el a sportágba ömlő pénzt ésszel használni? Ne közepes légiósokra költsünk, hanem szakemberekre, akik értik, hogy mire van szükség a mai modern nemzetközi futballban, és akik látják, melyik mai hat-nyolctízéves srác alkalmas erre (biztosan a legmagasabb, a legerősebb?), és azt is tudják, mit kell ezzel a sráccal a következő nyolc évben tenni. ... Azon dolgozzunk, hogyan neveljünk minőségi játékost, ahelyett, hogy vennénk egyet – ez a sorsdöntő kérdés".

Ma az úgynevezett idegenlégiós kérdés nem csak az al-Ittihad Kalba, a Freiburg és a Red Bull Salzburg problémája – ezzel él a Real Madrid, a Juventus és a Manchester United is.

Martos Péter

Iliescu megint bíróság előtt

Ion Iliescu – Románia megmentője vagy egy tömeggyilkos? Csaknem harminc évvel a véres 1989 decemberi események után végre megkezdődött az előzetes tárgyalás a volt román államfő és másik két vádlott büntetőperében. Iliescut, Gelu Voican Voiculescu volt kormányfő-helyettest és Iosif Rus tábornokot, a román légierő egykori parancsnokát emberiesség elleni bűncselekményekkel, 862 ember halálát és 2150 ember sebesülését okozó katonai diverzió megszervezésével vádolják. A 89 éves Iliescu nem jelent meg az előzetes tárgyaláson, mert ügyvédje a bizonyítási eljárás újrakezdését kéri.

A katonai ügyészek három éve porolták le az 1989-es aktákat, miután az Emberi Jogok Európai Bírósága elmarasztalta Romániát, amiért nem szolgáltatott igazságot a forradalom sebesültjeinek, a halálos áldozatok hozzátartozóinak. Nem hivatalos adatok szerint 1989. december 22. (Nicolae Ceausescu diktátor menekülési kísérlete) és 30. között 1142-en vesztették életüket.

Az ügyészek szerint Ceausescu gyors kivégzése után az Iliescu vezette Nemzeti Megmentési Front Tanácsa rémhírkeltéssel provokált ki fegyveres összetűzéseket és elhitette a lakossággal, hogy „terrorista" mesterlövészek lövöldöznek az utcákon Ceausescu hatalmának helyreállítása érdekében. A vádirat szerint Iliescuék zavarkeltés céljával vezényelték az utcákra az egymásról nem tudó, és több esetben egymásra is tüzet nyitó katonai alakulatokat, szólították televíziós felhívásokban önvédelemre a civileket, hogy a pszichózis keltésével fenntarthassák hatalmukat.

Iliescu ellen korábban már vádat emeltek a „bányászjárásként" elhíresült, 1990. júniusi erőszakos cselekmények ügyében is, de abban a perben sem született még ítélet. A több szívműtéten átesett politikus egy ideje nem mutatkozik a nyilvánosság előtt, a novemberi elnökválasztáson mozgóurnát igényelt. Iliescu 1990 és 1996, valamint 2000 és 2004 között Románia államfője volt.

mp

Az Udvari Kamara Színház bécsi fellépése

2019. november 8-án Bécsben, az Odeonban első alkalommal lépett fel az Udvari Kamara Színház. Az együttest Bárány Anzelm, a Collegium Hungaricum igazgatója mutatta be és méltatta eddigi szerepléseit.

Az **Udvari Kamara Színház** 2002-ben alakult, elsősorban Magyarországon tevékenykedő, délvidéki gyökerű társulat, a Magyar Teátrumi Társaság tagja. Alapítási céljának megfelelően az Udvari Kamara Színház olyan műhely, amely a jelenünket eredményező múltunkat viszi színre. A hagyományos értékek és a közös múlt bemutatása mellett egyaránt céljuk a gondolatébresztés és a nézők igényes szórakoztatása, amelyre garancia izgalmas, érdekfeszítő színdarabjaik, kiválóan képzett színészeik és a színház igazgatójának Andrási Attilának több évtizedes rendezői tapasztalata. A társulat a magas művészi színvonal mellett nagy hangsúlyt fektet a történeti hitelességre is – alapos kutatómunka előzi meg a darabok megírását és színpadra vitelét.

A köz érdekében végzett feladataikat sokáig javarészt jóindulatú emberek támogatásával és ellenszélben működve teljesítették, csak idén kaptak jelentősebb állami támogatást.

A társulat meggyőződése, hogy mindenhol meg kell jelenniük, ahol magyarok élnek. 2004 óta járják a Kárpát-medencét. A színház elsősorban Magyarországon tevékenykedik: Budapesten eddig a Duna Palota szolgált előadásaik helyszínéül, nemrégiben sikerült állandó helyhez jutniuk a Pozsonyi úti református templom altemplomának színpadán. Több száz vidéki fellépés van már a hátuk mögött, és gyakran fellépnek a határon túli magyarok lakta területeken is – a Bácskától a Székelyföldön át Csallóközig. Játszottak már Svédországban is, most első ízben léptek fel Bécsben, jövőre pedig Kanadában és az Egyesült Államokban fognak vendégszerepelni.

A társulat szilárdan hiszi, hogy magyarságtudatunk alapja a múltunk ismerete, ennek az ismeretnek a terjesztésében pedig az egyik nagyon erős eszköz a színház.

Trianon előzményei és következményei kiemelt helyet foglalnak el érdeklődési körükben. Meggyőződésük szerint mind az anyaországiak, mind a történelmi Magyarországon élő magyarok, magukon viselik az oda vezető útnak és a trianoni szerződésnek a nyomait. A színház legújabb előadása a nagy háború végén, 1918 októberében játszódik, és lényegében a Magyar Királyság utolsó három napját mutatja be. Ezt fogja követni a jövő év elején a folytatás, amely az 1919-es év eseményeit dolgozza fel.

Bárány Anzelm

Dráma és történelem
Reflexió Andrási Attila 18 című darabjához

A Tizennyolc című dráma az Osztrák Magyar Monarchia szétesésével járó magyar sorsfordító események feldolgozása, amelyben mintegy tér-idő kapun keresztül, időgépszerűen visszalépünk száz évet. Akik feltámasztották és a közönség elé idézték az események történelmi személyiségeinek alakjait, neves, magas színvonalon és egyéni előadói lélekkel játszó művészek, Thália méltó papjai.

Dóczy Péter színművész gróf Tisza Istvánt támasztotta fel élethűen, belülről felépített alakítással, Kákonyi Tibor délvidéki színész Szabó Ervint varázsolta elénk, Stelly Zsófia bájos és kecses Benedetta szerepében, Szorcsik Kriszta színművésznő „Femme fatale" Fadettként idézte meg a monarchiás női ideált és nőies minőséget, a Krúdy Gyula illetve Bohumil Hrabal világából ismert archetípust. Krizsik Alfonz játszotta Wekerle Sándor miniszterelnököt. A császári királyi hadvezetést Kálló Béla és Szabó Sípos Barnabás elevenítette fel. Fellépett még Incze Máté, Molnár Zoltán, Pelsőczy László és Boros Ádám. Mély benyomást keltett Nédó Olga, Príma- és Kölcsey-díjas hegedűművész a Brechti effektusként alkalmazott közismert zenebetétekkel, mozgás-színházszerű, testbeszédes hegedűjátékával.

A középpontban a magyarság Trianon traumája és az abban rejlő egyéni tragédiák láncolata áll. A Bécsben bemutatott Tizennyolc című drámához ars poeticában szorosan kapcsolódik a Halottak napjától Virágvasárnapig, a Fehér Szarvas és Kié ez az ország? darabok. A történelmi szálak minden esetben visszavezetnek a magyarság és Közép-Európa számára napjainkig tartó traumákat okozó világrend születéséhez, a világháborút lezáró békediktátumokhoz. Andrási Attila maga is kiemeli, „hogy nem csak a háború a politika folytatása más eszközökkel, de a háború utáni béke is a háború folytatása más eszközökkel." Történész szemmel látva a rendező és a művészek egy napjainkban egyre népszerűbb történelem szemléletet visznek színre. Philip Bobbitt neves amerikai jogász, történész fő művében (The Shield of Achilles: War, Peace and the Course of History. New York, 2002.) egy XX. századi hosszú háborút ír le, melyben aktív fázisokként az elsőnek és másodiknak nevezett világháborúkat jelöli, a köztes békének nevezett időszakokat a világháború passzív fázisának tartja. A folyamat közép-európai továbbgondolása inspirálta Schmidt Mária: 1918–1923 Új Világ született című könyvét, amelyben a világháborús szálak napjainkig levezethetők, mert a XX. században megszületett folyamatosan fenntartott konfliktusokra alapozott új világ maga a konstans háború. Ebbe az eszmei körbe és világnézeti síkba helyezhető az MKUK társulatának több mint egy évtizedes munkája a történelmi drámák megjelenítésében. A múlt, ami meghatározza a jelent, ebben az esetben az 1914-ben kirobbantott nagy háború, amely valójában soha nem lett lezárva, mert azóta is folyamatos konfliktushalmazra épülő világrend a konfliktus kezelésben jeleskedik, de a konfliktusok lezárásában katasztrofálisan megbukott. Ki ne értené meg jobban ennek a folyamatnak élet-halál jellegű fontosságát, mint a volt Jugoszlávia háborús őrületéből felocsúdó délvidéki magyar művész. Az ország, amit a Világháború kreált, ugyanannak a háborús folyamatnak lett a martaléka, ami államalakulatát létrehozta. Közben a történelmi kontinuitások is megsemmisültek, nemcsak a magyarság, de a szláv ajkú államalkotónak nevezett népek számára is. A tömeges és kollektív szenvedések láncolatai, nem csak magyar szemmel nézve, elöntötték térségünket. A modernitás és annak politikai, gazdasági és katonai gépezetei maga alá gyűrték a régi világot, legyen az a monarchisztikus államforma, vagy Krúdy Gyula fiákeres, lovas kocsi sebességével haladó, mindent megfigyelő, a teljes életüket minőségben megélni vágyó Szindbádok világa. Julius Evola olasz filozófus Lázadás a modern világ ellen, ennek a pusztító modernitásnak állít tükröt, még jóval a globális háború rémének vagy a Földet elárasztó gyilkos nagyipari és fogyasztó társadalmi szennyeződések megjelenése előtt, amelyek szintén a modernitás velejárói.

A most bemutatott Tizennyolc szellemiségében beleillik a napjainkban egyre inkább felismert „Zeitgeist" életérzésbe, amiben a modernitás 200 vagy 100 évvel ezelőtti térnyerésének mechanizmusai nem folytathatók. Ahogyan a közép-európai és balkáni identitású népek számára egyértelművé vált, hogy a Francia Forradalom nemzetállami modellje és anti-tradicionalista nacionalizmusa destruktív és pusztító a mi térségünkben, úgy a világháború története is átértékelődik. A XX. századi győztes-vesztes mítoszok megdőlnek, mert akármelyik oldalon is nyugtázták a háborús békék aktusait, a pusztulásuk közös sors maradt Közép-Európa, több nyelvű de egyébként etnogenetikailag testvér népeinek. Elég, ha a demográfiai térképre vetjük a szemünket. A színdarab által bemutatott eseménysorozat, amelyben az 1918-as tűzszünetek után, a hazafelé vonuló Osztrák-Magyar Haderő felbomlik, az államalakulattal együtt. Budapesten is megszűnik a társadalmi rend és véres politikai leszámolások veszik kezdetüket, amelyben gróf Tisza Istvánt, korábbi miniszterelnököt megölik. Elszabadul valami, ami napjainkig tart, a modernitás káosza felfalja a régi világ rendjét, olyan rendszereket, amelyeknek kulturális antropológia vagy néprajz síkján akár többezer éves múltja volt. Hasonló megsemmisülés élményben volt része minden hagyományos társadalmi entitásnak a XX. század folyamán végig. Analógiát érzek a monarchiás magyar elit eltűnése és az 1990-es évek folyamataiban az akkori középosztálybeli magyar értelmiség eltüntetésében. Ahogyan a háborús évszázad „köztársaságosított" egy 1000 éves királyságot, úgy az 1990-es keltezésű rendszer latinamerikanizált egy olyan magyar társadalmat, ami elszokott azoktól a társadalmi és létesély különbségektől, amelyek a latin-amerikai banánköztársaságok jellemzői. A léteselyeinket jól tükrözi a térkép, amelyen demográfiai kilátásaink vannak. Az 1918-ban megölt gróf Tisza Istvánnak az általa vezetett országban és a saját birtokain még voltak parasztjai, akik bővelkedtek gyermekáldásban.

A jelenlegi „jogutód" elit struktúráknak el kell gondolkodniuk azon a tényen, hogy a „nép" kihal alóluk, mert a hagyományos kisközösségi, önmagát önerőből reprodukálni tudó közösségi társadalmi szerkezetek és identitások, mint például a paraszt és mesterember, mint életforma már régen kihalt. A jelenleg lakosságként nyilvántartott, globálisan emberi erőforrásként kezelt, többnyire szolgáltató iparokban létező konzumista identitásvesztő tömegek nem egyenértékűek a tradicionális világ kisközösségi társadalmi elemeivel és nem is pótolják a régi rétegek hiányát. Itt úgy érzem, hogy a modernitás, mint köztársasági Zeitgeist nem csak az arisztokratákat és monarchiát buktatta meg, de teljes életformákat és lettereket szüntetett meg. Ezért napjaink elitjei akár sokkal nagyobb problémákkal is szembe találkozhatnak, mint annak idején gróf Tisza István vagy Wekerle Sándor miniszterelnökök. 1918-ban egy állam, egy rend pusztult el, de a XX. században elindult folyamatokba az egész Közép-Európát alkotó térségünk össznépi mivoltában, nyomtalanul és kollektív felszívódik, ezért a folyamatot magyar tragédián felül Közép-Európa és valahol az emberi mivoltunk drámájának látom. Andrási Attila Tizennyolc című darabja ennek a drámának a magyar hangja.

Tóth Árpád

Botz Domonkos

HAZATÉRÉS

Már délutánra járt az idő, amikor Sándor belépett a falu orvosi rendelőjének a várótermébe, ahol addigra már megrekedt a meleg levegő, és keveredett az emberi testek, az átizzadt ruhák kipárolgásaival.

A fal melletti, valamikor fehérre pingált, kiszolgált padon öregek ültek. Mintha csak valami halotti torra várnának, mind talpig feketében. Ráncokba ágyazott, fásult pillantásuk reménytelenséget tükrözött. Egyikük-másikuk ismerősnek tűnt. Feléjük biccentett, majd helyet foglalt a bejárati ajtó közelében. A mellette ülő öregúr napbarnított, köszvénytől göcsörtös kezei rákulcsolódtak a botra. Tekintetét kiemelve a fekete-fehér kockás kopott kőpadlóból, Sándorhoz fordult.

– Utánam következik, de ha csak receptre vár, nyugodtan menjen be előttem – mondta.

– Ráérek, nem akarok tolakodni. Az apám halotti bizonyítványáért jöttem – mondta Sándor.

– Csak nem az öreg Molnárnak a rokona? Mert ő volt az, aki mostanság ment el közülünk. Más halottunk nem volt. – Így mondta, többes számban.

– A fia vagyok, Sándor. Molnár Sándor.

– Mi itt úgy tudjuk, a fia már vagy negyven éve kint él, Amerikában.

– Igen, ott éltem, de végleg hazajöttem. Talán előbb kellett volna megtennem, bár az apámon ez nem sokat segített volna. Ő a földet művelte, én pedig a számok, a pénz világában éltem, dolgoztam. Bár néha gépies és unalmas volt a munka, de mégis a pénz az emberiség feneketlen étvágyának a tárgya, és ezt az éhséget is ki kellett elégíteni valakinek. Persze most mindenki azt hiszi, csak azért jöttem vissza, mert itt az amerikai nyugdíjamból sokkal jobban élek, de nem ez hozott haza. Nehéz lenne ezt megmagyarázni úgy, hogy bárki el is higgye. Valójában sokszor megfordult a fejemben, hogy összecsomagolok, otthagyok csapot-papot. Csakhogy abból a mókuskerékből nem volt könnyű kiszállni, és már ott volt a családom is, feleség, gyerek. Aztán elváltunk, és mindenki új életet kezdett. Valójában már azt sem tudom, hol van az itthon és az otthon. Na, nem mintha New York annyira hiányozna, de mégiscsak negyven évet ott éltem le.

– Szerettük az édesapját, jóravaló, dolgos ember volt. Mindenki tisztelte. Szép kort élt meg, de aztán csak megette a föld őt is. Mert azt mindig művelte, ahogy a szőlőt is. Még ma is takaros az a présház, és még áll az a hatalmas diófa, amelyet a maga születése után ültetett. Talán látta is már. Aztán mit csinál majd ezekkel? Megtartja, vagy eladja?

– Ezekben a pillanatokban még magam sem tudom, mit hoz a jövő. Talán majd rendbe teszem a házat, és megnézem a lehetőségeket.

– Nézze, fiatalember, nem akarom elkeseríteni, de itt lehetőségek nincsenek. Itt csak munka és munka van, abból ad a föld eleget. Azt pedig, hogy meddig éri meg művelni, csak a Jóisten tudja, mert évről évre egyre alacsonyabbak a felvásárlási árak. Lassan teljesen kisemmiznek bennünket. Itt a munkának már nincs ára, nincs becsülete.

Az öreg szavai mintha nem találtak volna utat a füléhez. A váróterem ablaktáblái a közeli lankákra néztek. A Nap egyre gyorsabban ereszkedett lefelé, és vele együtt kezdett felvöröslení az ég. A puccos New York-i üvegpaloták, hivalkodó irodaházak ablakai is ugyanettől a Naptól vöröslöttek fel délutánonként, de ez most mégis valahogy más volt.

– Bocsásson meg, nem akarok tiszteletlen lenni, de egy pillanatra elkalandoztak a gondolataim – mondta Sándor zavartan, és az öreg szemébe nézett.

Aztán megjelent a rendelő ajtajában egy terebélyes asszonyság az asszisztensnő személyében és Sándorhoz lépett. Átadta az okmányokat, részvétet nyilvánított, és mint aki szabadulni akar, máris az egyik várakozóhoz fordult.

Sándor odabiccentett a többiek felé, és kilépett az utcára.

Alig tett meg pár lépést, és megkondult a közeli puritán templom harangja, megcsapta az út mentén húzódó földek semmihez sem hasonlítható, ismerős illata. Még nagyon meleg volt, nem volt kedve nyeregbe pattanni, így lassan tolta maga mellett apjától megörökölt öreg Csepel kerékpárját. Az egyik közeli kis parcellán a sok esőnek köszönhetően haragoszölden feszített, a mozdulatlan levegőben hangot sem adott a kukoricás. Érett csöveik végén lecsüngő bajszuk sötéten csillogott. Egy pillanatra megállt, elmosolyodott. Faragó tanár úr jutott az eszébe, akinek hasonlóan csüngött le vastag, tömött bajusza, amin gyakran ott billegett a szünetben elfogyasztott ozsonna maradéka.

Egy öreg, kiszolgált traktor zötyögött előtte a kátyúktól hemzsegő úton, egy zöldre festett oldalú platós kocsit vonszolva maga után, ami görögdinnyéktől roskadozott.

Egy pillanatra a szájában érezte a dinnye kásás, édes ízét. A régi balatoni nyarakat juttatta eszébe, amikor a kút mélyéről a bácsikája egy rozsdás lánccal hozta a napfényre azokat a hatalmas, behűtött dinnyéket, melyeket aztán az udvarra kitett, ácsolt asztal körül ülő siserehad, gyermekkori pajtásai pillanatok alatt elpusztítottak.

Bármerre nézett, minden emlékeztette, képek, hangok, ízek, illatok, mind-mind visszavezették a múltba.

A hőség teljesen kiszárította, elvette az erejét. Alig várta, hogy hazaérjen. Az udvarra belépve biciklijét az öreg körtefa törzséhez döntötte, és egyenesen a konyhába vezetett az útja. A jó orosz hűtőszekrény, amely már vagy hatvanéves is lehetett, még mindig tette a dolgát, hangosan zörgött, zakatolt. Egy fél palack fehérbort vett ki, melyet még az apja hagyott ott. Némi szódát adott hozzá, és még ott állva felhajtotta az egészet, majd újratöltött, és kezében a hideg, párás pohárral kilépett a házból, és leült a tornácra kitett kis padra. A szépen gondozott kertet nézte, a veteményest, próbált a tekintetével felinni, lefényképezni mindent. Két házzal odébb egy ló felnyerített. Már a hazafelé vezető útról is látta, ahogy az a nyomorult jószág ott bóklászik az udvaron, a kertben. Talán megint beborozott, elszundított a szomszéd, gondolta, azért feledkezhetett meg róla.

A valamikor a konyhából leválasztott parányi fürdőszobába lépett, rátámaszkodott a fényét vesztett mosdókagylóra, és a hatvanas évekből származó, itt-ott repedezett műanyagszegélyű tükörbe nézett, és hirtelen hátra hőkölt. Az apja nézett vele farkasszemet. Fején ott volt a fekete kalapja, amitől valami furcsa, ismeretlen oknál fogva sosem akart megválni. Ráncoktól tagolt arca erősen borostás volt, tekintete szelíd, békés, szeretetet tükrözött.

– Megkéstem, apám – motyogta zavartan, valami szégyenérzettel a hangjában. Aztán már nem tudott az arcába nézni. Hogy is mondhatta volna el mindazt, ami volt, ami kimaradt.

Erős volt a bor, legalábbis neki, aki azelőtt sosem ivott. Kiengedte a csapot, megmosta az arcát, de tekintete kerülte a tükröt. Bár érezte, hogy támad az éhség, de nem volt kedve a vacsorával bíbelődni. Belépett a tisztaszobába, és úgy, ahogy volt, ruhástól heveredett le az ágyra.

A reggel még hűvös volt, amikor elindult a paphoz, hogy megbeszélje a másnapi temetés részleteit.

A templomba belépve azonnal életre keltek a gyermekkori bevésődések. Emlékezett a bejárati ajtóval szemközti hatalmas oltárképre, a fényesre kopott padsorokra, az oldalhajóban még most is ott állt Szent Antal fából faragott, életnagyságú szobra, és szinte az orrában érezte a tömjénfüst semmihez sem hasonlítható illatát. A gazdagon dekorált, itt-ott arany füstlemezekkel bevont szószék is a régi volt, ahogy a sekrestye is, ahol annak idején a hittanórákat tartották. Csak a fekete palatábla hiányzott, amelyre akkoriban az Atya bibliai tárgyú képeket rajzolt.

A papot nem ismerte, sok kedve nem volt a nagy kitárulkozáshoz, ezért csak jövetelének céljára szorítkozott, és fittyet hányva az illendőségre, valami gyermeki türelmetlenséggel várta, hogy indulhasson.

A templomból a dűlő, a présház felé vitt az útja. Az emelkedő feléhez közeledve megpillantotta a takaros présház fehérre mázolt épületét, előtte a nagy szőlőlugast lassan sárgába forduló, duzzadó, itt-ott még éretlen fürtjeivel. Az ittenivel össze sem hasonlítható, ízvilágában jellegtelen, legfeljebb csak megjelenésében gazdag kaliforniai szőlő jutott az eszébe, amellyel időnként elárasztották Long Island nagyáruházainak zöldségespultjait, kiskereskedéseit, és amit mindig kihagyott az étrendjéből. Aztán, mintha minden egyes lépéssel levált volna róla valami abból a másik, korábbi életéből, és valami megmagyarázhatatlan jó érzés töltötte el. Alig várta, hogy felérjen. Bár még csak délelőtt volt, már ott fitogtatta erejét a Nap. Korábbi életformájából adódóan elszokott a hosszas gyaloglástól, nehezen vette, szinte kapkodta a levegőt.

Fűszálak (1503)

Felérve, a háztól távolabb egy téglából emelt tűzrakóhely oldalához támasztva pillantotta meg a kint felejtett kapát. Talán apja kezének szorításától, nyele fentebb kicsit kisárgult, valószínűtlenül sima és fényes volt. A ház fala mellett, melyen időnként szürkén mozdult a lugas árnyéka, egy háromliteres üvegben talán kovászos uborka készülhetett. Már zavaros, átláthatatlan volt a leve. Az üveg szája tiszta vászonnal volt lekötve, felette muslicák rajzottak.

Mielőtt még megnyitotta volna a házat, némi türelmet erőltetett magára, s lehuppant a vén diófa alá kitett tölgyfaasztal melletti padra. Lassú, tagolt mozdulatokkal nyúlt le, szabadította meg zsebét a vaskos kulcscsomótól, tekintete végigpásztázta a tömören csüngő fürtöket, a kordonok végeláthatatlan sorát, a távolban föléjük magasodó templom tornyát. Ez volt az a pillanat, amikor igazán érezte, végleg hazaérkezett.

Margarete Wagner

NIKOLAUS LENAU MAGYARSÁGA

A költő Nikolaus Lenau 1802-ben született a Bánátban, az akkori kelet-magyarországi sváb faluban, Csatádon (ma Lenauheim, Temesvár közelében Romániában), tehát magyar származású volt.

Bizonytalan pénzügyi helyzetben élő családjának gyakran kellett lakóhelyet változtatni.

Noha nem emlékezett Kelet-Magyarországra, és soha nem tért ide vissza, később dalaiban légies képekkel idézte fel újra és újra a Tisza és a Maros tájait, és tartós emléket állított az ott élő, egyszerű kis embereknek, a parasztok, halászok és cigányok gondokkal és örömökkel teli mindennapi életének. Nemzetiségében nem, csak származásában volt magyar. Apai oldalon sziléziai katonai nemességből származott, anyai oldalon pedig egy gazdag és elismert, németül beszélő, a nyugat-magyarországi régióból (jelenleg Burgenland) ideköltözött pesti családból.

Amikor a „csinos Niembsch", a szórakoztató tisztviselő és a polgári származású Maria Theresia Maygraber őrülten beleszeretett egymásba, mindkét család ellenezte a házasságot. Lenau apjának le kellett mondania a katonai szolgálatról, hogy feleségül vehesse a terhes Terézt, mert a szülők megtagadták a pénzügyi támogatást. Következésképpen, köztisztviselőként kellett növekvő családjáról gondoskodnia, ami rosszul sikerült, mert nem tudott a pénzzel bánni, és így a család jövőjét több évi adóssággal terhelte meg.

A költő régebbi életrajzában Lenau melankóliáját és későbbi őrültségét sokszor nacionalisztikus és biológiai okokkal magyarázták. Például úgy, hogy anyja forróvérű és temperamentumos magyar természete rosszul párosult az apja német-szláv vérkeverékének tüzes-szenvedélyes, vakmerőségével. Ebben a szerencsétlen házasságban hamarosan felmerülő erős feszültségek nem csupán pszichológiailag, hanem genetikailag is befolyásolták a költő törékeny mentális alkatát.

Az ilyen nézetek a jelenlegi ismeretek szerint nem állják meg a helyüket. Anyját nagymértékben befolyásolták a polgári értékek, mert anyagi és érzelmi biztonságot akart magának és gyermekeinek, míg Lenau apja szerette a kockázatot és a nyilvános szórakoztató helyeket, a magamutogatást. Ezek az élet összeegyeztethetetlen attitűdjei voltak, melyek már korai ifjúságától terhelték Lenau életét, és nem a végzetes nemzeti vérkeveredés volt, ami felzaklatta és végül felborította lelki egyensúlyát.

A nemzeti hovatartozás érzésével kapcsolatos jelenlegi ismeretek azt mutatták, hogy az etnikai alapú hovatartozáson kívül az identitás megtalálásának más módjai is vannak. Lenau kiváló példának tekinthető, mivel nemcsak születését, hanem mindenekelőtt érzelmeit tekintve is magyar volt. Úgy érzett, mint magyar. együtt érzett a magyarokkal, és úgy tett, mintha magyar lenne, főleg az osztrák cenzúrahatósággal szemben, bár családjában szinte csak németül beszéltek, és saját bevallása szerint maga sem beszélt nagyon jól magyarul. A mai kifejezéssel élve, Lenauék akkoriban egyfajta társadalmi résben éltek Magyarországon, és nem, vagy csak nagyon rosszul asszimilálódtak.

A „*Vormärz*" - az 1848-at megelőző korszak - multinacionális dunai monarchiájában azonban Magyarországon a német volt a hivatalos nyelv. Ebben a tekintetben egészen másként álltak a kérdéshez, mint ma, funkcionális és kapitalista irányultságú világunkban, amely az egyesülésre törekszik.

1837-ben Lenau megvédte magát a cenzúra vádjával szemben, miszerint „szellemi termékeit külföldön" nyomtattatja. Mivel „Magyarországon született, bizonyos értelemben (Ausztriában) külföldinek tartják" nem tekintették az osztrák cenzúra alá tartozónak, különösen mert ő nem „állampolgárosította" magát Ausztriában, hiszen nem élt itt tíz évet megszakítás nélkül.

Valójában nagyon modern személyiség-szerkezettel rendelkezett, amelyet a gyökértelenség érzése jellemzett, részben pedig az a tény, hogy - az alkalomtól függően - különféle etnikai csoporthoz tartozott. Az irodalomtudós Eduard Castle szerint, képzettsége alapján bár szerette volna, mégsem tekintette magát magyarnak.

„Annyira eredeti akarok lenni, olyan tüzes, olyan naiv, olyan huszáros és jószívű, mint ő; de én német költő vagyok „– ez alatt azt értette, hogy német nyelvű költő, mert a németség maga akarta őt, – példaként összehasonlította a szőlőtermesztést a magyarral –, mégis inkább kicsinyes, tolakodó és erőszakosnak tűnő. Azt válaszolta egy berlinernek, akinek megpróbálta megmagyarázni az osztrákok és a berliniek közötti különbséget, amikor feltette neki a kérdést, hogy ő német költőként „ ha szívét a legutolsó cseppig kiöntené": „Én számításba sem jöhetek; én magyar vagyok." Würtembergből írta barátjának, Mathias Leopold Schleifernek: „Túl kevéssé ismerik itt az osztrákokat", és „Úgy gondolom, minden költőnek szüksége van a külföldi utazásra; ez a legjobb módszer önmaga megismerésére; de legnagyobb szüksége erre egy osztráknak van. Ez az utazásom egész életem irodalmi törekvéseinek meghatározója lett". Ebből nyilvánvaló, hogy minden állami korlátozás ellenére - legalábbis kulturálisan - Ausztriához tartozónak érezte magát. Ennek ellenére érzelmileg mindig a magyar karakterhez kötődött. Például amikor a későbbi Seelandi püspöknek a dán Hans Lassen Martensennek, a magyar legendákat mesélte, vagy amikor néhány versmondással hozzájárult egy irodalmi kezdeményezéshez, 1838-ban a pesti árvíz sújtotta lakosság javára.

Tízéves korában felvették a pesti piaristákhoz, ahol többek között „kiválóan" megtanult magyarul, és itt talált rá első igazi magyar barátjára. A család folyamatos pénzügyi nehézségei ellenére gitár- és hegedűórákat vett, és több órán keresztül gyakorolt, mert nagy zenei érzékkel rendelkezett. Később szívesen játszott gitáron főleg szomorú magyar dalokat, így a régi Rákóczi dalt, de hegedülni a cigányzene ihlette magyar táncokat szerette, melyekre hegedülés közben szívesen jártak a lábai.

Számos magántanár is tanította őt, ám a legnagyobb benyomást okos és érzékeny természetével a Tokajból származó Kövesdy József, egy elszegényedett nemesi családból származó joghallgató tette, akinek sikerült kihúznia őt lustaságából, olyannyira, hogy meglepően jól sikerült a felvételije Sátoraljaújhelyen a humán tagozatra. Nem csak Lenau, hanem az egész családja el volt bűvölve Kövesdy vonzó természetétől. Kövesdy volt az, aki lelkesítette őt a magyar szabadság és a függetlenség gondolatával, amelyet később és mindig újra kifejez verseiben. Nemcsak a világfájdalom és a késői romantika költője volt, ahogy gyakran nevezik, hanem mindenekelőtt egy politizáló költő, aki részben nyíltan, részben a sorok közé rejtve kifejezte a monarchiában uralkodó helytelen állapotokat.

1823-tól a rendkívül sokat utazó Lenau csak alkalmanként és csak egy-egy rövid időre tért vissza Magyarországra. Tevékenységi köre most Németország keleti részéről inkább a nyugati és az északi felé tolódott. Amikor Lenau Magyarországra utazásai egyre ritkábbak és rövidebbek lettek, emlékezetében és verseiben hol érzelmekkel telten, hol vágyakozó reménnyel, hol világfájdalmasan, hol szenvedélyesen idézte fel szívének otthonát, Magyarországot.

Fordította: Fetes Kata

„A mi jelünk a kereszt…”
– Esterházy János emlékzarándoklat

Másodszor rendezték meg az Esterházy János-emlékünnepséget szeptember 14-én a felvidéki Alsóbodokon, a szlovákiai magyarság két világháború közötti vezetője jelképes temetésének 2. évfordulóján. Sokan jöttek Magyarországról, főként a Kárpát-medencei népek megbékélésén fáradozó Charta XXI mozgalom szervezésében, a Felvidékről, Lengyelországból, és máshonnan is. Ott voltak a felvidéki magyarság politikai és társadalmi vezetői, magyarországi politikusok, Magyarország Pozsonyi Nagykövetsége és a Rákóczi Szövetség képviselői.

A koncelebrációs szentmisét, amely előtt a résztvevők végigjárták az emlékhelyen kialakított keresztutat, Bábel Balázs kalocsai érsek mutatta be, Ďurčo Zoltán esperes, a felvidéki magyar hívek lelki gondozásával megbízott nyitrai püspöki helynök társaságában, és a misén felolvasták Marek Jędraszewski krakkói érsek üzenetét. A szabadtéri színpadon, ahol a misét tartották, ünnepélyesen fogadták a Szent Korona másolatát, és levetítették az Esterházy életéről szóló dokumentumfilmet, Sztruhár Izrael Diána és Sztruhár György alkotását. Az emléknapot felvidéki énekkarok és előadók fellépése színesítette.

Az Esterházy család grófi ágából származó felvidéki politikus, a Trianon után kisebbségi sorba taszított felvidéki magyarság két világháború közötti vezetője, a túlnyomórészt szlovák lakosságú Nyitraújlakon született, de szívesen tartózkodott, vadászott Alsóbodokon, ezért ebben a még magyar többségű faluban alakították ki az emlékhelyét, amikor erre lehetőség nyílott.

Alsóbodok a legészakibb magyar nyelvsziget, a Nyitra környéki Zoboralja Árpád-korban alapított falvainak egyike. A zoboralji falvak híresek színes népviseletükről, gazdag népművészetükről, népdalaikról. A *Csitári hegyek alatt* vagy a *Gerencséri utca* kezdetű, Kodály által gyűjtött népdalokat az egész magyar nyelvterületen ismerik. Ezek a falvak ma már erős asszimilációnak vannak kitéve, nagyobb részük beolvadt a környező szlovák többségbe, de több faluban a magyarság küzd a megmaradásért. Közéjük tartozik Alsóbodok is.

Esterházy János is a felvidéki magyarság megmaradásáért és jogaiért küzdött, a prágai, majd a csehszlovák állam felbomlása után a szlovák parlament képviselőjeként, az egyesült Magyar Párt vezetőjeként, amíg tehette. Nem ment Magyarországra - a Felvidék déli sávját, s vele az ottani magyarság 90%-át visszacsatoló - 1938-as első bécsi döntés után sem, mert osztozni akart a Szlovákiában maradt mintegy 70 ezres magyar kisebbség sorsában. Az akkori fasiszta szlovák állam törvényhozásában egyedüliként nem szavazta meg a zsidók deportálását elrendelő törvényjavaslatot, és aktívan részt vett az üldözöttek - zsidók, lengyelek, szlovákok és mások - mentésében. Ekkor tette híres kijelentését – „a mi jelünk a kereszt” –, amellyel egyértelműen elhatárolódott a nácizmustól és annak jelképétől, a horogkereszttől.

A háború után a csehszlovák hatóságok letartóztatták és átadták a szovjet titkosszolgálatnak. A Szovjetunióban koholt vádak alapján 10 év kényszermunkára ítélték és egy sarkkörön túli munkatáborba hurcolták. A szlovák Nemzeti Bíróság 1947-ben távollétében halálra ítélte „a fasizmussal való együttműködés” vádjával. 1949-ben kiadták Csehszlovákiának, ahol elnöki kegyelemmel halálos ítéletét életfogytiglani börtönre változtatták. A súlyosan beteg Esterházy a morvaországi Mírov várbörtönében halt meg 1957. március 8-án. Hamvait a családnak nem adták ki. Mivel 2007 őszéig nem volt ismert, hol temették el, illetve hova kerültek hamvai, a csehországi magyarok 1998-ban magyarországi segítséggel jelképes síremléket állítottak neki a helyi rabtemetőben, ahol csehországi, szlovákiai és magyarországi magyarok minden évben megemlékezést tartanak.

Cseh történészek – az Esterházy család kérésére – később kiderítették, hogy urnája a prágai Motol köztemető közös sírjában található. Neve 2011 őszén felkerült az ottani emlékműre.

Esterházy Jánost mindmáig sem Szlovákia, sem Csehország nem hajlandó rehabilitálni, így hivatalosan továbbra is háborús bűnös, noha egész életében a magyarok, szlovákok és csehek megbékélésén munkálkodott.

A felvidéki magyarság azonban nemcsak nagy politikai vezetőjének, hanem szentnek is tekinti, aki mélyen hívő katolikusként Krisztus igaz követője volt. Mindig a nehezebb utat választotta. Nem fogadta el a 30-as években számára felkínált csehszlovák miniszteri tárcát, a visszacsatolás után a számára kínálkozó magyarországi politikai karriert, és nem menekült el a szovjet megszállás és a kommunista rendszer elől, mert osztozni akart a vádlottak padjára ültetett, kollektív bűnössé nyilvánított népe sorsában. A börtönben is megőrizte hitét, derűjét, imádkozott ellenségeiért is, szenvedését népéért ajánlotta fel. Utolsó szavai rabtársai szerint ezek voltak: „Uram, a te akaratodnak végrehajtója voltam”.

Hosszú küzdelem után idén márciusban, a Vatikán jóváhagyásával Krakkóban megindulhatott Esterházy János boldoggá avatási eljárása, melynek posztulátora a Magyarországon szolgáló Pawel Cebula lengyel minorita szerzetes. Azért Lengyelországban, mert Esterházy anyai részről lengyel származású, és ott nagy becsben tartják emlékét. Ha az eljárás sikerrel végződik, a kezdeményezők reményei szerint ez rehabilitációját is elő fogja segíteni.

Az alsóbodoki Paulisz Boldizsár egész életét arra tette fel, hogy teljesítse Esterházy végakaratát, aki szülőföldjén szeretett volna nyugodni. Paulisz saját birtokán, önerőből építette fel a Szent Kereszt Felmagasztalása kápolnát a kriptával, melyben 2017. szeptember 16-án elhelyezték Esterházy jelképes hamvait. Paulisz ekkor már súlyos beteg volt, és alig egy év múlva, 2018. június 13-án, 58 évesen meghalt. Már nem vehetett részt az alsóbodokiak római zarándoklatán, melynek során Ferenc pápa 2018. június 6-án megáldotta az emlékhely harangját. Paulisz volt az alsóbodoki Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola és kollégium alapítója is, mely az egyetlen ilyen intézmény a Nyitra-vidéken.

Esterházy végső nyughelyének építtetője 2017. október 20-án Pető Tibor pozsonyi magyar nagykövettől vette át a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét. Közéleti tevékenysége is értékteremtő volt: a legfontosabb ezek között a Csemadok, a szlovákiai magyarok érdekvédő szervezete, a Magyar Közösség Pártja és a Szent György Lovagrend, valamint az Esterházy János Szülőföldjéért Egyesület, melynek alapítója és elnöke volt. Az általa emelt kápolna kriptájában, Esterházy János mellett temették el 2018. június 18-án.

T. Kovács Péter

Mózes Huba

Szenvedéstörténet

Anikó ravatalára

„Aki pedig látta ezt,
az tesz róla bizonyságot…”
Jn 19,35

Nem hat óra,
félezerszer annyi:
százhuszonöt nap
telt el, amíg
mélyen behatolt
testébe
a lándzsa.
Helyette
én mondhattam, hogy
»elvégeztetett«:
vér és víz folyt
átdöfött oldalára.

Búcsú

Kilép a testből, messze száll
béklyózatlan a lélek,
belakja minden zegzugát
a roppant fényességnek.

(Kabán Annamária – a hozzá közel állóknak Anikó –, a Dsida Akadémia érzékeny vers-megközelítéseiről ismertté vált ügyvezető elnöke 2019. június 23-án Miskolcon, életének 67. évében hunyt el.)

Elhunyt Horváth József Mária zeneszerző
(Pécs, 1931. december 20. – † Salzburg, 2019. október 21.)

„Ő a legtehetségesebb mindannyiunk között, talán Ligetitől eltekintve” – utalt Erőd Iván az Ausztriában élő magyar zeneszerzők közül Horváth József Máriára, s e kijelentést megerősítette Losonczy Andor is. – A mondatot már múlt időbe kell tenni. Nem él már se Ligeti, se Losonczy, se Erőd. S most Horváth József Mária halálhírét olvasom a Salzburger Nachrichtenben.

Horváth József Mária Pécsett született 1931. december 20.-án. A pécsi jezsuita Pius Gimnáziumban orgonálni tanult, majd a konzervatóriumban zongora szakot végzett Opritia Máriánál. Összhangzattant Takács Jenőnél tanult, aki ausztriai éveiben is szoros kapcsolatban állt vele. 1949 és 56 között a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Solymos Péter volt a zongoraprofesszora, zeneszerzést Szabó Ferencnél, vezénylést Somogyi László karmesternél végzett. Csodagyerekként indult, s páratlan tehetségű muzsikus vált belőle.

’56-ban hagyta el Magyarországot. Zeneszerzés és zongora tanulmányait 1957-61 között a salzburgi Mozarteumban folytatta Cesar Bresgennél és Kurt Leimernél. Sikeres orgona- és zongorakarrierjét feladta a zeneszerzés kedvéért. 1958-tól a Salzburgi Elektronikus Stúdió alapító tagja, meghatározó egyénisége volt. Itt született műveit sajnos nem archiválták. 1962-ben meghívták a salzburgi Mozarteum tanárának. Zongorát, zeneelméletet, ellenpontot, valamint az új zene elméletét és gyakorlatát tanította 2000-ben való emeritálásáig.

Főbb művei: Passacaglia for string orchestra (1955); Redundanz 1, for wind octet (1966); Redundanz 2, for string quartet (1967); Redundanz 3 for wind octet and string quartet (1968); Tombeau de Gigue for orchestra (1971); Melencolia for solo violin solo and orchestra (1972); Sothis for 13 instruments (1977); Sonata piccola for organ (2005). Elektronikus- és számítógépes zenén kívül vokális műveket (misét, requiemet, dalokat), hangszeres- és zenekari műveket írt, megzenésítette a finn Kanteletárat is. Műveit – melyekben összeköti „a szigorú alkotást a szépséges hangzással” – Bécsben, Grácban, Klagenfurtban, Alpbachban, Hamburgban, Bostonban, Aachenben, Kölnben, Sienában, Firenzében, Montreálban – és a Salzburgi Ünnepi Játékokon is játszották, s közvetítette őket a budapesti, a montreali, a Baden-Baden-i, a varsói rádió, s legtöbbjüket felvette az ORF. Többségük a Peters és a Doblinger Kiadónál jelent meg. Komponálási megbízást kapott az ORF-től, a Dél-Német Rádiótól, a stuttgarti Nyugat-Német Rádiótól, a Baden-Baden-i Délnyugat-Német Rádiótól és a Salzburgi Tartományfőnökségtől.

Alapító tagja volt a Salzburgi Számítógépes Zenei Központnak. A montreali Jeunesses Musicales Nemzetközi Zeneszerzésversenyen 1. díjat nyert. Lilly-Lehmann-éremmel és Körner-díjjal tüntették ki. Megkapta az Osztrák Állami Díjat is.

Telefonon többször, hosszasan beszélgettem vele, mikor az Ausztriában élő magyar származású komponistákról készültem előadást tartani. Küldött egy szatyornyi CD-t a műveiből. Külön felhívta a figyelmemet arra, hogy az elnevezéséből a Máriát le ne hagyjam, mert pont úgy része a nevének, mint Carl Maria von Webernek.

Alapos, mélyreható tudású, széles látókörű muzsikust vesztett vele Ausztria és Magyarország. Meg az egész világ.

Radics Éva

„Devictus vincit – legyőzetve győz”

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége, tagszervezetei és a Collegium Pázmáneum közösen emlékezett meg az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozatairól és Mindszenty József bíboros hercegprímás, esztergomi érsek Bécsbe érkezésének 48. évfordulójáról. A megemlékezésen a magyar szervezetek vezetői és képviselői mellett dr. Nagy Andor rendkívüli és meghatalmazott nagykövet is részt vett.

Az este szentmisével kezdődött. A szentmisét Varga János atya, a Collegium Pázmáneum rektora, valamint Vencser László atya, az Ausztriai Idegenynyelvű Pasztoráció országos igazgatója mutatta be. Szentbeszédét rektor atya Albert Camus szavaival zárta, aki a forradalom leverése után több ízben nyilatkozott az ’56-os szabadságharcról: „… Csak azoknak a budapesti harcoló fiataloknak leckéjét fogadjátok el, akik meghaltak a szabadságért…”

A Collegium Pázmáneum homlokzatán lévő márványtáblánál koszorúzással folytatódott a múltidézés. Hollós József, a Központi Szövetség elnöke üdvözölte az egybegyűlteket, majd Csibi Krisztina a budapesti Magyarság Háza igazgatója mondott ünnepi köszöntőt. Előadásában megemlékezett Mindszenty Józsefről, a bíboros hercegprímás, esztergomi érsek életének három fontos dátumát emelve ki. Az egyik 1956. november 3., amikor Mindszenty József rádiószózatot intézett a magyar nemzethez, a másik dátum 1971. október 23., a bíboros hercegprímás Bécsbe érkezésének napja. Az utolsó dátum Mindszenty József halálának napja, 1975. május 6.

Az ünnepi műsor során Csadi Zoltán színész, rendező, a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház igazgató-helyettese előadásában a jelenlévők meghallgathatták Reményik Sándor: Templom és iskola, Hajtman Béla: Viszonyrendszer, Faludy György: Honvágy és Sajó Sándor: Magyarnak lenni című versét. Völner Eszter, a Kőrösi Csoma Sándor Program korábbi ösztöndíjasa ezúttal „Csillagoknak teremtője” népének, Bartók Béla gyűjtéséből „Elindultam szép hazámból” magyar népdal és „Térj meg már bujdosásidból” történeti énekkel idézte meg a múltat. Ablonczy Bertalan és Ripka János, a Bécsi Zene- és Előadóművészeti Egyetem mesterszakos hallgatói Johann Christian Bach: Csellóverseny II. tételét adták elő csellón és zongorán. *-anda-*

Októberi megemlékezések Grácban

Grácban 1957 óta minden évben megemlékeznek az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről, a sortűzek és a megtorlások áldozatairól. Idén október 22-én a Magyar Egyetemisták és Öregdiákok Klubja, valamint a Magyar Katolikus Közösség a hagyományos koszorúzásra a dómhoz hívta az itt élő honfitársakat.

Ugri Mihály emlékeztető beszédében felidézte ´56 jelentőségét „A Kelettől letiport,- önfiától elárult és a Nyugattól cserbenhagyott szabadságharc gyümölcse csak évtizedek múltán érett meg. Meghozta nem csak hazánknak, hanem az egykori szovjet „béketábor” hatalmi zónájában sínylődő népeknek, sőt személy szerint nekünk is a SZABADSÁGOT, amelyben mi ma élhetünk”- mondta. Beszéde után került sor a koszorúzásra és gyertyagyújtásra. Azt követően Mag. Holló István lelkész emlékezett az elesett hősökre, a sortüzek áldozataira, a megtorlás éveiben elítélt és kivégzett szabadságharcosokra. A kegyeleti aktus a Himnusz eléneklésével zárult.

Október 27-én, vasárnap a lyukas zászlóval díszített oltárnál a szentmise keretében imádkoztak Magyarországért.

A megemlékező rendezvények november 17-én zárultak PhD. Soós Viktor Attila történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottság tagjának A katolikus egyház ´56-ban és a kádári diktatúrában című előadásával.

(egy ´56-os)

Te Deum Bécsben

A **Collegium Pázmáneum** megalapításának 400. évfordulója előtt tisztelgő, az elkövetkező négy esztendőn áthúzódó megemlékezés-sorozat első eseményére, egyben a XIII. Ars Sacra Fesztivál bécsi nyitóestjére várta az érdeklődőket a jubiláló intézet szeptember 14-én. Az MKPK Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatával közösen szervezett esten Mohos Gábor Esztergom-budapesti segédpüspök mutatta be a szentmisét az intézet kápolnájában, majd azt *Te Deum* címmel a díszteremben verses-zenés műsor követte. Összeállításával Kovács Nóri énekes és Csadi Zoltán színművész a 130 éve született **Sík Sándor** emléke előtti tisztelgésre hívta a közönséget.

A rendezvényen a Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatának (MKPK) *1 Plusz 1 Misszió* programját Gyöngy Ádám diaszpórareferens, a projekt koordinátora ismertette. Elmondta: a kezdeményezést a külföldön élő magyar katolikusok vallás-erkölcsi nevelésének segítésére, anyanyelvi vallásgyakorlásának támogatására hozta létre egy évvel ezelőtt Cserháti Ferenc püspök. Tavaly novemberi elindulása óta a program számos nyugat-európai helyszínen nyújtott és nyújt ilyen irányú, alkalmi vagy rendszeres segítséget.

A kerek évforduló alkalmából a programot koordináló iroda Bécsben jelenlévő munkatársai mintegy száz darabból álló, az 1800-as évek végi és 1900-as évek eleji kiadású ima- és lelkiségi könyvritkaságokból álló csomagot nyújtottak át Varga János rektornak:

Varga Gabriella

Virág Jasmine

Én, a Hortobágy poétája

Késő nyár, vagy ősz van? Párizsban, a SZENT MIHÁLY ÚTJÁN ballagok a Szajna felé. A folyót körülölelő fák nem terebélyesek, inkább sudár növésűek. Felkapaszkodik mind az ég felé, amerre a napfény jobban éri. Virág alig van. Ami van is, mintha félne, úgy rejtőzködik, szégyenkezik. Egy halványlila rózsa arcocskáját pillantom meg, szinte mosolyog. Közben „elért az Ősz és súgott valamit”: Ady, … Endre, … figyelj rám… harcolnod kell! A jobb életért, a becsületesebb világért, igazságért. Az élet mindenkinek annyit ad, amennyit el tud fogadni, és sokat ad annak, aki jól őrzi a szívében.

Körülnéztem, mindezt csupán az Ősz sugalmazhatta, hiszen a Szajna habjai nyugodtan tovasodródtak. Hirtelen a hepehupás, vén Szilágyra gondolok, a szintén csordogáló Ér folyónkra. Szüleimre, Lőrinc apámra, mosolygó édesanyámra Máriára, kisöcsémre, Lajosra. Örökre megőrzöm irántuk érzett szeretetemet. Ám mindenki azon az úton indul el, amelyen boldogságát feltalálni véli.

Érmindszent, Nagykároly, Zilah tanulója, ahol „Köröttünk már az Élet csörtetett”, majd a Nagyváradi Napilap szerkesztője, mind-mind én voltam.

A Debreceni Hírlap már jókedvvel, ambícióval kecsegtetett, tudtam, ez az út, amely némi kerülőkkel bár, de mégis a Parnasszusra vezet. Viszont vágyaimból csak délibáb lett belépve a kiadóhivatalba, megkérdeztem:

- Mindenünk csupán ez a két szoba?

- Úgy bizony, és a kopott bútorok is – válaszolták gúnyosan a társaim.

Mindezek tetejében rendőrségi kihallgatás az EGY KIS SÉTA cikkemért.

Mégis szerelmem a vers – és az újságírás volt /ezt bizonyítja a VERSEK c. kötetem/, amíg 1903 júliusában Nagyváradra megérkezett Diósiné Brüll Adél, aki ismerkedésünkkor tréfásan megjegyezte:

- Yda, nekem is nagyon tetszik a Léda anagramma.

Párizsba érkezésünk után verseimben is így neveztem. Nyugat – Európa ékkövében, Párizsban kezdetben elkápráztatott a fény, a lüktető élet, modern művészetek, forradalmi hagyományok, ellentétben az ősi szokásokkal, a babonákat őrző kis falummal.

Az ÚJ VERSEK kötetem némely emberekben ujjongó lelkesedést, másokban elvakult gyűlöletet váltott ki. GÓG ÉS MAGÓG FIA VAGYOK ÉN versemet érthetetlennek, erkölcstelennek, hazafiatlannak nyilvánították. A Kritika megrendített, hiszen szívembe nyilallt, hogy hazám, a MAGYAR UGAR ott hever pusztán, sárosan, reménytelenül, szándékosan terméketlenül hagyva.

Eltiporva nemzetem vágyát, a művelődés, a kultúra, a fejlődés iránt. Énmagam is onnan jöttem, a magyar Ugarról, mely átok alatt fekszik, hogy a kövér földek se teremhessenek.

Léda 1910-ben a VÉR ÉS ARANY megjelenése után megkérdezte:

- Bandi, mondd csak, miért nevezik verseidet szörnyűségeknek?

- Nos, tudvalévő, Párizs fővárosa a világ luxusának, amit a gazdagoknak szabad és lehet, arra nekem is jogom van, amit nélkülözök, a pénz, azt vették el tőlem, Párizs már nem menedék, csak egy nagy falu.

„Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sujt és szeret.”

Teljes valójában ezt a csillogó-villogó várost nem is ismerem, nyelvezetüket értem, de nem beszélek franciául. Némiképp Rodin: A GONDOLKODÓ szobrához hasonlítok. A mester az, aki kőbe faragta a jövendőbeli ember típusát, az élet szobrát. Nem szabad összeroskadnunk, élni kell, de a „legerősebbeknek is meg kell állnia egy percre olykor, a sziklára ülni s gondolkozni, hogy mikor és merre?” Ó, tudom már, most pihenni kell a párizsi ligetben, itt Párizs erősebb, rugalmasabb, mint az a „másik”, amely csupán harsog. ESTE A BOIS-hoz hintózva odaszóltam a kocsisnak:

- „Hahó, Repüljünk. Hajts, hajts. A múltba, ifjúságba.”

Tudom, hangulatembernek tartanak, de képességem van a cselekvésre, harcra, egyben a békés, idilli életre is. Vajon lesz, vagy nem lesz magyar forradalom?

„Ha van Isten, meg ne sajnáljon engem:
Én magyarnak születtem.”

Öröm tölt el, amikor úgy érzem, velem vannak a mesebeli Jánosok, s A GRÓFI SZÉRÜN keményen dolgozó, majd a tüzet oltó síró parasztok.

„Siratják a semmit, a másét,
- A gróf tán épp agarász -
Érzik titkon, hogy az övék
E bús élet s a kalász.”

A magyar nemzet néma nyomorban hever, méltóbb lenne, ha DÓZSA GYÖRGY UNOKÁJÁ-nak neveznék magukat. Egekig kellene dobni az új igazságok lángoló igéit, mint a FÖL-FÖLDOBOTT KÖVET:

„És, jaj, hiába, mindenha szándék,
Százszor földobnál, én visszaszállnék,
Százszor is, végül is.”

Hazám bizonytalan sorsa egybefonódott Lédával való szerelmünk bizonytalanságával. Miközben zengem a szabadságot, körülöttem „Rebbennek szét a boldog mátka-párok.” Talán túlbonyolítottuk, viharokkal, ellentmondásokkal telítettük a kezdetben lángoló szerelmünket, amely megér egy ELBOCSÁTÓ, SZÉP ÜZENET-et:

„Törjön százegyszer százszor-tört varázs:
Hát elbocsátlak mégegyszer, útószor,”

Miközben Párizsból érkezem haza, GŐZÖSRŐL AZ ALFÖLD vigasztalannak látszik, vigasztalannak a magyarság jövője, a vonat rohan, a táj mozdulatlan:

„Nincs is e nagy világon
Szánandóbb nép náladnál”.

Szerintem az írónak az élete az írásban teljesedik ki, ezért is SZERETNÉM, HA SZERETNÉNEK. Régi vágyam Csucsára utazni, meglátogatni Boncza Bertát. Áhitattal nyitom ki talán már századszor a tárcámat, amelyben ott lapul minden kincsem, egy szőke hajtincs rózsaszín szalaggal átkötve. Bertuka, akár egy boldog tündér, vállamra borulva, sírva-nevetve egyezik bele a lánykérésembe:

- Tudod mit? Ide-oda apai beleegyezés, már az 1915-ös évet írjuk, március 26-án házasságot kötünk.

Velem is forgott az egész világ:

- Igaz, már eljárt felettem az idő vasfoga, de igazi otthonom még sosem volt.

Mindketten tudtuk, boldoggá szeretnénk tenni egymást, Csinszka megteremtette a várva-várt idilli hangulatot. Éppen most, a forradalmas napokban:

„Nem tudom, miért meddig
Maradok meg még neked,
De a kezedet fogom
S őrizem a szemedet.”

Ifjú feleségem mély érzelmei el szeretném velem feledtetni az 1918. okt. 31-i forradalom borzalmait, de továbbra is aggódom a magyarság sorsáért.

Úgy érzem, habár remegő kézzel, nagyon betegen, szívfájdalommal, de a betűimen keresztül is ki kell törnöm őszinte hazafiként eme kis versemmel: ÜDVÖZLET A GYŐZŐNEK

Virág Jasmine, 14 éves, a Tardoskeddi Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola 8. osztály tanulója.

Kilencvenhárom éves férfi arcképe (1521)

Holdasi-Szabó Zsuzsa

Apám inge

apám ingén szétfoszlott a bánat,
apám inge szétmálló kenyér,
olyan formán futnak rajt a szálak,
mint összekulcsolt, fáradt két tenyér

apám inge könnyű, szürke árnyék,
apám inge fénylik mint a hó,
apám inge ismeretlen tájék,
apám inge puha takaró,

apám inge megkövült igazság,
vasalatlan, könnyű, lebegő,
apám ingén átszakadt valóság:
apám inge megírt temető

apám inge elszakadt ma rajtam,
alig tart már széthasadt zsebe,
apám inge olyan óriási,
bármíg' élek, nem növök bele

Kulturális kaleidoszkóp

Noha beköszöntött a hideg időszak, Bécs városában egyre nagyobb a nyüzsgés. Már november elején elkezdődött a készülődés, ünnepi díszbe öltöztették a kirakatokat, az utcákat, sorra nyitottak a több száz éves múltra visszatekintő, messze földön híres karácsonyi vásár helyszínei. A turisták által leggyakrabban látogatottak a belváros szívében, a Stephansplatzon, a Karlsplatzon, a Freyungon, illetve a Rathaus előtt találhatók, ez utóbbit a szokásos kínálat mellett (kézműves portékák, ízletes ételek, puncs és forralt bor) 3000 négyzetméteres időszakos jégkorcsolyapálya és gyermekprogramok teszik a látogatók számára rendkívül vonzóvá.

Ha meghittebb körülmények között szeretnénk szeretteinkkel, ismerőseinkkel találkozni az adventi időszakban, érdemes elhagyni a belvárost, és szétnézni a külsőbb kerületekben. Idén a többnyire csak bécsiek által látogatott XIX. kerületi Türkenschanz parkba vittem magyarországi vendégeimet Egybehangzó véleményük szerint ez volt a legcsaládiasabb hangulatú rendezvény. A sorok kisebbek, az árusok közvetlenebbek, még arra is van mód, hogy a közelben lévő padokhoz, asztalokhoz letelepedjünk enni, inni, beszélgetni, figyelni a természetet. A gyerekek kitombolhatják magukat a park területén található, különböző típusú játszótereken, nézegethetik a tavakat, madarakat, állatokat.

*

Talán meglepő, de ez a bécsi múzeumok leglátogatottabb időszaka. Ennek megfelelően ekkor rendezik a legnagyobb érdeklődésre számító kiállításokat. Az Albertinában január 6-ig a világ eddigi legnagyobb Albrecht Dürer-kiállítását csodálhatjuk meg, több mint 200 rajz, rézkarc, festmény látható ott a világ legjelentősebb múzeumaiból. A Kunsthistorisches Museum idei szenzációja a Caravaggio és Bernini nevével fémjelzett római korabarokk művészetet bemutató kiállítás, melynek egyik fő témája az érzelmek megjelenítése, és amely az érzékelés határait akarja kitágítani.

Ebben az időszakban sem hiányozhat a zene a bécsiek és az idelátogatók életéből: ünnepi barokk orgona- és trombitazenét hallgathatunk például a Minorita templomban december 12-én, 14-én és 19-én, de érdemes más templomok mellett elhaladva is megnézni a kínálatot. A Karlskirchében a Christmas Gospel Ensemble dallamaival hangolódhatunk az ünnepre december 6-án, 7-én, 13-án, 14-én, 20-án és 21-én.

A bécsi Városházán a karácsonyt megelőző hétvégi napokon adventi éneklésre érkezik 80 kórus a világ minden tájáról (péntek, szombat, vasárnap 15.30-tól 19.00-ig – a belépés ingyenes). A Musikverein és az Operaház idei előadásaira már nemigen lehet jegyet kapni. Világszerte sokan várják a hagyományos újévi koncertet, ahol nagy valószínűséggel a szokásostól eltérően Beethoven is szerepel a repertoárban, mintegy felvezetve születése 250. évfordulójára rendezett emlékévet.

Filep Borbála Anna

Szabó Ferenc

21. ALKONYI FOHÁSZ

Most szélcsend van a decemberi tavaszban
félhomály a kertben feljön a hold
megszoktam már itt a kórház-közelben
az egymásnak felelgető
mentőszirénák folytonos panaszát
Most mégis hirtelen
az egyik belém hasít
világvégi harsonaként!
Az előbb már repülni kész
láng lett a lelkem
de most a rettenet-kéz
kioltja hirtelen
recsegő ravatalként
rám szakad a csillagtalan ég
Kérlek Uram majd akkor
a végső alkonyatkor
ne fordítsd el tőlem
napfényes arcod!

A szerző A tenger és a tűz Válogatott versek – olasz, angol és francia fordításban is c. kötetéből, JTMR-Távlatok, Budapest, 2019, 144 old.

Botos Ferenc

Hetvenkedő

végezetül álmodból
is elköltöznek a nimfák
köröskörül szűkül a tér
a pillanat már mindenkor nehéz
emlék és remény: elszáradó levél
voltál angyal, vagy ördög: utad véget ér

KÖNYVJELENTÉS

Ködöböcz Gábor könyvét tartom a kezemben: Esszéket és tanulmányokat tartalmaz Költők, versek, erőterek cím alatt.

Kórházi ágyam szélén ülve tűnődéseim áttevődtek Ködöböcz Gábor tűnődéseire – a tartalomjegyzéken sorjázva meg is feledkeztem a magam gondolatairól. Mint ahogy a hátsó, külső borítón olvasható: még élő és már a közelmúltban elhunytakról szóló írások, megidézett nagyokra emlékezik, az általa megszokott egyetemes szintű felkészültséggel. Olyan körültekintéssel dolgozik, az olvasó észre sem veszi, hogy interpretálásról van szó, hiszen az összekötő sorok Ködöböcz Gábor erőteljes kisugárzásán keresztül jutnak el az olvasóhoz. A kiválasztott idézetek külön-külön, mint a mindenkori szerelem, beleégnek az emberbe. Minden sor feszesre húzott, lényegre törő, de nem uniformizált, mélyről jövően engedi át az amúgy súlyos mondanivalót. Ködöböcz G. kiemelései annak jegyében születtek, hogy minden betű, szó, mondat, lenyomat.

Az erőtereket illetően K.G. összehozta a különböző karakterű szerzők egymásmellettiségét, mert ahogy minden erőtér kölcsönösen vonzó és taszító hatást vált ki, ezek az erővonalak is valamilyen egységesülést keresnek, valami egymásra találást a körök és egyenesek összevisszaságában. Higgyük el, ez tartozéka az irodalomnak. És bármennyire igyekszik az olvasó, azon mélységekig ritkán áshat le a sorok között, ahonnan a szerző felcsalogatja mondanivalóját. A titkok egy része ismeretlen marad addig, amíg az olvasó tovább gombolyítva meg nem fejti a titkok szövetét.

A tartalom negyvenkilenc szem a rózsafüzéren, érdemes elsőtől az utolsóig végigolvasni.

Ködöböcz Gábor: Költők, versek, erőterek. Válogatott es új esszék, tanulmányok. Budapest, 2019, 351 old.

S. Csoma János

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Jelentős művészek méltatásakor méltatlan lehet az összehasonlítás. Albrecht Dürer (1471–1528) alkotásainak a bécsi Albertinában 2020 január 6-ig megtekinthető átfogó kiállítása mégis párhuzamok keresésére csábít. Mi sem természetesebb, mint Leonardo da Vinci (1452–1519) említése, hiszen minden különbözőségük ellenére néhány vonásban hasonlóak voltak: mint kortársak mindketten a reneszánsz világában éltek és alkottak, sőt, művészként alakították koruk szellemiségét, ami nem kizárólag képeiken, rajzaikon keresztül jutott kifejezésre. Mindkettőre jellemző a sokoldalúság, igaz, Dürer újításaival (fa- és rézmetszet) megmaradt a szűkebb értelemben vett képzőművészet körében.

Minden rokonvonás ellenére mégis különbözik egymástól a kettőjük világa, ami lényegében a mediterrán dél és a mérsékelt égövű északból magyarázható. Dürer tökélye mellett a gótikából adódóan hűvösebb világa képei, rajzai vonalvezetésében inkább sarkosabbak, szögletesebbek, mint kerekdedek, színei minden élénkségük ellenére fegyelmezettek, még a szakrális emelkedettség is kimértségről tanúskodik nála. Rajzai mérnöki pontossággal követik a természetet, a ténylegességet.

A legfontosabb pedig, hogy éljünk az alkalommal, s az Albertinában a helyszínen győződjünk meg a művész zsenialitásáról: tekintsük és csodáljuk meg alkotásait, amíg ilyen nagy számban együtt vannak. Jelen számunkban ezekből nyújtunk ízelítőt.

Dürer apja a Gyula melletti Ajtóson született. A Nürnbergben elismerésben részesült ötvös ott fordította le nevét Thürer-re, ami a magyar ajtósnak felel meg. Hasonló nevű fia a th-t d-re lágyította; így látható ez ismert monogramjában is.

Katonák és felkelők a vérpad árnyékában

1956. november 4-én ismét szovjet csapatok támadták a fővárost, azzal a céllal, hogy eltiporják a forradalmat és hatalomra segítsék a Moszkvához hű Kádár János „Forradalmi Munkás Paraszt Kormányát”.

Manapság az a közfelfogás alakult ki, hogy a Magyar Néphadsereg alakulatai ellenállás nélkül megadták magukat és hagyták veszni a magyar függetlenségi álmokat. Jól értesültek szerint ez már szinte árulással egyenlő. Mi az igazság? Valóban csak a pesti és vidéki lányok és srácok álltak ellen a világ leghatalmasabb hadseregének?

Dr. Marossy Endre legújabb könyve, csakúgy, mint a Mecséri és társai peréről írt monográfiája, alapos forráskutatáson nyugvó hiteles szakmai munka. Az Állambiztonsági Hivatalok Történeti Levéltárában található vizsgálati dossziék mellett a Hadtörténelmi Levéltár, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár dokumentumait is felhasználta Pércsi Lajos és társai perének feldolgozásához.

Katonák és felkelők 1956. november 4-től együtt harcoltak az Óbudai Schmidt-kastélynál. 1956. november 6-ig Pércsi Lajos őrnagy, majd Csíky Lajos alhadnagy vállalták, hogy vezetik azt a civilekből, katonákból, tisztiiskolás növedékekből álló csoportot, amely elhatározta, hogy felveszik a teljesen esélytelen harcot a támadó szovjet csapatokkal szemben. A kastély uralta területen több objektum is segítette az ellenállást; posta, az Újlaki Téglagyár, és a Szent Margit kórház is a felkelők bázisait alkották. Az 1958. május 10-én a mindezért kivégzett Pércsi, Csíky és Erdősi Ferenc hadnagy – mint ahogy a kötetbemutatón a szerző előadásában is meghallgathattam – csak szolgálni akartak. A szolgálat és a kötelesség belső feszítő ereje arra sarkallta mindhármukat, hogy hátrahagyva feleséget, gyermeket, szülőt, elfogadják a helyzet kínálta feladatot. Katonatisztként cselekedtek és hazájuk hívó szavának engedelmeskedve felkapaszkodtak egy-egy teherautóra, amely a Schmidt-kastélyhoz vitte őket; valahogy úgy, ahogy a görög mitológiában az élet fonalát szövögető, majd elvágó Moirák terelgették a görög héroszokat. A katonatisztek tették, amit tenniük kellett, miközben felsőbb parancsok nélkül jobbára csak a lelkiismeretükbe kapaszkodhattak.

Azonban a Kádár-rezsimnek megvoltak a saját Moirái. Az első és másodfokon ítélkező dr. Jáger László, illetve dr. Ledényi Ferenc nem az élet szövésében-fonásában, hanem annak elvágásában segítették a megtorlást. A katonatisztek számára kevés menekülési útvonal kínálkozott; Kádár által alkalmazott és a Rákosi-rendszerben pallérozott Lakheszisz (Sorsosztó) és a sors ollóját csattogtató Atroposz módjára cselekedtek; az eljárásban gyakorlatilag nem számított a katonai jogszolgáltatás minimuma; senkit sem érdekelt igazán, hogy felgöngyölítse, hogy parancsnokként ki is a felelős a vádiratban bűncselekményként előadott, valójában egymásra dobált cselekményhalmazért. Nem sikerült kideríteni, hogy valójában kinek a parancsára semmisítették meg a felkelők a hármashatárhegyi BM rádió-adóvevő berendezést. Marossy monográfiája szerint az is elképzelhető, hogy Pércsit erre utasították, és az sem valószínű, hogy már nem egy használhatatlanná tett műszaki berendezéssel volt dolga az utasítást teljesítő Erdősi hadnagynak. Nem számított, hogy Anda Ferenc honvéd állítólagos „bűntetteit” – javarészt csak ellátmányt szállított – parancsra hajtotta végre.

Már az első fokon bíráskodó testület is szerepeket osztott ki a vádlottaknak. Lényeges volt, hogy minél több vezetői tevékenységet mutassanak ki a terheltek „számláján”, mert ezáltal lehetőségük nyílt a legsúlyosabb ítélet meghozatalára. Így kívánták a forradalom idején mindössze 19 éves Dalmadi Jenőről bebizonyítani, hogy vezetőként vett részt az általuk csak ellenforradalomként számon tartott eseményekben. A tisztiiskolás növendéket ugyan szakaszparancsnoknak nevezték ki, de komolyabb tevékenységet azon kívül, hogy elhelyezte a golyószórókat, nem fejtett ki. Ráadásul tüdőlövést kapott, miközben arra akarta rávenni az 1956. november 7-i harc kezdetén egérfogóba esett két szovjet katonát, hogy adják meg magukat. Dalmadi már az életéért küzdött, amikor társai lőtték le a szovjet harcosokat. Ezért sem lehetett volna felelősségre vonni. Tomusz Ede felkelőről azt akarták bebizonyítani, hogy a civil erők parancsnoka volt, mindezt komolyabb bizonyítás nélkül.

A november 7-i csetepatéban összesen kilenc szovjet katona vesztette életét. Mindez alkalmat kínált arra, hogy gyilkosságért is igyekezzenek elítélni azokat, akik részt vettek hazájuk védelmében. A civilek közül Tornyosi Jánosra akarták rábizonyítani, hogy „gyilkolt”. Emberölési kísérlet, emberölés, gyilkosság? Ezek közötti különbségtétellel nem foglalkozott sem a nyomozás, sem az ügyészség, sem a bíróság; aki lőtt, löveget kezelt, a golyószóró mögött térdelt, feküdt, gyilkos volt.

Dr. Marossy Endre alapos monográfiájában megtalálta a halálos ítéletek indoklásában elrejtett ideológiai vezérfonalat, mely szerint a katonatisztek legfőbb bűne az volt, hogy az 1956. november eleji tevékenységükkel akadályozták a forradalom gyors felszámolását. És azt az illúziót keltették, hogy a forradalom rejtett katonai forrásokkal rendelkezett.

Szokásos kérdés lehet, hogy hiányzik-e valami a kötetből? Források valószínűleg nem, különösen azért sem, mert a kötet nemcsak Pércsi és társai ügyével foglalkozik, hanem minden olyan esetet is megtalálhatunk benne, amely kötődik a Schmidt-kastélyhoz. Ezért jóval többet kapunk annál, mint amit a könyv címében olvashatunk.

Ami mégis hiányzik, az nem a szerző hibája. Hasznos lett volna, ha a rendszerváltás után, mindazok, akik a másik oldalt, a megtorlást képviselték, elmondták volna, mit és hogyan tettek. Miért is döntöttek a halálos ítéletek meghozatala mellett. Ám, akkor sem lett volna teljes a kép. Dr. Ledényi Ferenc már 1968-ban meghalt. Jáger László 1997-ben elhunyt. Ám a nyomozati eljárásban szereplők sem élték meg Marossy Endre kötetének megjelenését. Pedig mindannyian kulcsszereplői voltak a történetnek, többnyire a Rákosi-rendszer Bírói és Ügyészi Akadémiáján „pallérozódtak”; a Horthy-korszakban még fizikai munkából tartották fent magukat, majd óriási emelkedéssel, az új rendszer kívánalmainak megfelelően bántak el a magyar forradalom és szabadságharc résztvevőivel. Foggal-körömmel védték megszerzett előjogaikat és mártírokat hagytak maguk mögött; ezeket a végrehajtókat éppen az olyan könyvekből ismerhetjük meg, mint amik a szerző tollából születtek. Dr. Marossy Endre, ezt a művét megelőzően megjelent, a Mecséri-pert feldolgozó monográfiájában, 33 olyan életrajzot közölt, amely a megtorlás arcaival foglalkozott. Többek között itt is olvashatjuk Ledényi, Mátyás Miklós, Kálmán László, Gyurkó Lajos, Kapfinger Tibor, Klausmann Alfréd, Szalma József biográfiáit. Hozzáteszem, hogy a Nemzeti Emlékezet Bizottság Honlapján, 126 56-os perben érintett: bíró, ügyész, nyomozó, ülnök életrajza között böngészhetünk.

Marossy Endre: Pércsi Lajos őrnagy és társai hadbírósági pere 1958. Schmidt-kastély, Óbuda, 1958. Magyar Napló, FOKUSZ, Egyesület, Budapest, 2019. 197. oldal.

Rácz János, VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos munkatársa és a Nemzeti Emlékezet Bizottság tudományos kutatója

A kék farkasok története az utókornak

Csáky Zoltán beszélgetései, dokumentumfilmjei, üldözése

Négy és fél évtizednyi tévés, rádiós és újságírói munkája termésének legjavát gyűjtötte kötetbe Csáky Zoltán, aki Erdély-szerte talán a legismertebb riporter, aki valaha is a képernyőkön megjelent.

A Nyomomban kék farkasok című kötetben a szerző interjúk, beszélgetések, portrék, dokumentumfilmek szövegeit gyűjtötte össze, e mellett a román titkosszolgálat ösztönzésére rá állított besúgók, informátorok, ügynökök jelentéseiből is tallóz. És, hogy miért érezte úgy, hogy nyomot kell hagynia? A szerző erre egy nagyon szép hasonlatot használ. Felidézi azt, amit annak idején anyai nagyapja mondogatott: „Fiam, ha a termés megérett, be kell takarítani”. Nyilván, Zoltán előtt még áll jó pár alkotói év, de az eddigi „termésébe” érdemes beleolvasni, hiszen egy korszak lenyomata ez a könyv.

Csáky Zoltán megkerülhetetlen személyisége a romániai magyar, illetve a magyarországi médiának. Két televízió indulásánál, alapításánál, a bukaresti magyar adásnál és a Duna Televíziónál volt jelen. Máig feledhetetlen műsorok fűződnek nevéhez, a magyar nemzet, a romániai magyar kisebbség érdekében kifejtett tevékenységét így utólag is csak csodálni lehet. Hiszen nem kismértékű bátorság kellett a diktatúrában ahhoz, hogy az újságírók szembeszálljanak az árral, és olyan maradandót alkossanak, mint például a magyar tudatot erősítő Kaláka. (Furcsa egybeesés, hogy 30 éves eltéréssel mindkét tévét ugyanazon a napon, január 12-én kellett elhagynia Csákynak. Az egyik megszűnt, a másiknál nem tartottak többet igényt a munkájára).

A kötet jelentős része remek interjúkat (mások mellett Ormos Mária történésszel, Szervátiusz Tibor szobrásszal, Habsburg Ottóval vagy Kányádi Sándor költővel), portrékat Jakubinyi György gyulafehérvári érsektől Hackl Tamás előadóművészen keresztül Kémenes László lelkipásztorig sok-sok jelentős közéleti személyiségről), dokumentumfilmek szövegeit tartalmazza. A 22 év emlékcserepei ismét felhívja a figyelmet a Székelyföldön mai napig zajló „hagymakupolás honfoglalásra, és a szerző megemlékezik mestereiről is.

Egy másik rész – amely a kötet címét is adja - azonban már sokkal személyesebb… Csáky Zoltán ugyanis külön fejezetben foglalkozik a diktatúra titkosszolgálatának róla készült nyomozati követési dossziéjával. Csáky sem fedi fel a besúgók kilétét, de a szövegkörnyezetből kiderül, kik voltak a „téglák” az újságíró környezetében. Egyébként elképesztő, és a mai fiatalok számára teljesen érthetetlen, hogy miféle haszontalan dolgokkal foglalkoztak a titkosrendőrség megbízottjai. De jelentést kellett írni, a felettesek megkövetelték ezt, és a követett vagy megfigyelt személlyel kapcsolatban minden apróság számított. Semmitmondó jelentések tömegével találkozott a szerző is dossziéjában (mikor ment el otthonról, hova, kivel, mit vett az üzletben, milyen kocsiba ült be, mikor ért haza – hétköznapi dolgok felsorolása). És mi, olvasók is elborzadva vehetjük tudomásul, ahogy a könyvet lapozzuk, miként éltek és alkottak közöttünk olyan emberek, akiket szinte egész életükben nyomon követtek, minden lépésükről, az összes beszélgetésükről tudtak a hatalom emberei, ezek után pedig inkább azon csodálkozhatunk, hogy még a 80-as években is kitartottak, és nem menekültek el hamarabb. Másrészt pedig rácsodálkozhatunk, hogy barátnak, jó kollégának hitt emberkék képesek voltak az árulás útját választani némi talmi jutalmak reményében. A „kék farkasok” jobb ügyhöz méltó buzgalommal végezték dolgukat, a „láthatatlan hatalom” markából senki sem szabadult. Legfeljebb úgy, ahogyan azt Csáky Zoltán is tette: egy jobb világ reményében odébbállt. Ő pusztán csak szülőföldjére tért vissza, hiszen Sümegen, Magyarországon született 74 évvel ezelőtt…

Csáky Zoltán: Nyomomban kék farkasok (Interjúk, portrék, dokumentumfilmek / A 2215-ös számú Costica fedőnevű szekus dosszié titkai). Püski kiadó, Budapest, 2019, 238 old.

Nánó Csaba (Kolozsvár)

RENDEZVÉNYKRÓNIKA

December 15-én **Berecz András** lesz a Collegium Pázmáneum vendége.

December 3.: **Ausztriai Magyar Kutatóintézet és a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszéke szervezésében** Zádor Éva műfordító tart előadást.

2020. január 18-án, a Magyar Kultúra napja alkalmából az Ausztriai Magyarok Gazdasági Érdekközössége, a **Kaláka-Club** és a Collegium Pázmáneum közös szervezésében „ZSIVAJGÓ TERMÉSZET” című rendezvény Sudár Annamária versmondó és Huzella Péter versénéklő közreműködésével.

Wels/Linz:

December 7.: Mikulás ünnepség (15 óra: Magyar Otthon)

December 14.: Karácsonyi ünnepség (Guter Hirte, Linz, 16 óra)

Január 11.: Cserkészfoglalkozás

Január 21.: Bécsi nap és Farsangi cserkészbál (Bécs)

Innsbruck:

Nov. 29. – dec. 1.: Adventi hétvége cserkészeknek

December 6.: Mikulásbál – Péter&János Band

December 7.: Mikulás ünnepség

December 8.: Szentmise – adventi barkácsolás a Bóbitákkal

December 9.: Kávéházi randevú Café Hokus Pokus, Marktgraben 2

December 14.: Karácsonyi ifjúsági igeliturgia

December 20.: Népdalkör

December 22.: Karácsonyi szentmise 18 órakor

December 30.: Innsbrucki Magyar Hölgyek Találkozója

Svung – Bécsi Magyar Színkör December 8.: „Kő, papír, olló” premier a Pygmalionban délután 15 órától

December 20.: Eljuthatunk Messzire

Összeállította: Kukovics Mihály KCsP-ösztöndíjas

Készült a Magyar Kormány támogatásával

Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság

Bethlen Gábor Alap

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.
Web: www.kozpontiszovetseg.at
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49
E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungariseher Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Bodzsoni István (Szabadka), Borbándi Gyula † (Budapest), Czellár Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K.Lengyel Zsolt (München), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:
Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Radics Éva, Rumpler Diána.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 4500,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:
Amerikában: Andrew Rekay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.
Hollandiában: Kónya Melinda. Boerhaaveplein 124. 2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-5154287.
E-mail: melindakonya@hetnet.nl
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach
Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6
Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGirot Nr.: 756987-4.
Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119. Bankszámla: RS35285223604000354839
e-mail: fhrmarta@gmail.com
Szlovákiában: Benyák Mária,
e-mail: mariabenyak@gmail.com
Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda
H–9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.